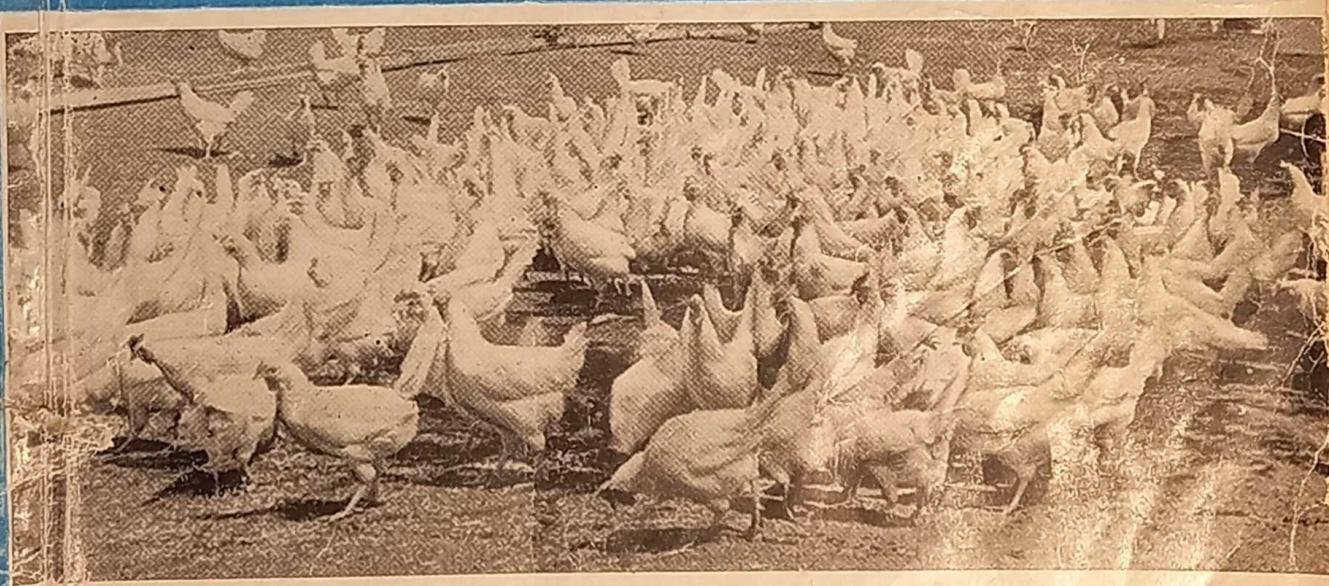

УКРАЇНСЬКИЙ
НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ
ПТАХІВНИЦТВА

Н. Дубин

млн 16-19
издатбюджет 50 кр. бб

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ НАУК

УКРАЇНСЬКИЙ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ
ПТАХІВНИЦТВА

ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ НАУК
Київ — 1961

Друкується за постановою Вченої Ради
Українського науково-дослідного Інституту птахівництва

Редакційна колегія:

М. В. Дахновський, член-кореспондент УАСГН (відповідальний
редактор), А. У. Биховець, кандидат сільськогосподарських
наук, А. А. Попов, кандидат ветеринарних наук

У монографії висвітлено історію Інституту та його роботу по
підвищенню продуктивності птахівництва.

Докладно описано роботу відділів і лабораторій Інституту,
зокрема з питань гібридизації та виведення нових порід сіль-
ськогосподарської птиці, інкубації яєць водоплавної птиці,
утримання курей на глибокій пісемниній підстилці, вирощування
водоплавної птиці з використанням природних кормів водойм,
селекційно-племінної роботи з птицею, механізації трудоміст-
ких процесів у птахівництві тощо.

Практичним працівникам птахівництва також цікаво буде
ознайомитись з матеріалами, у яких висвітлено метод утримання
курей у широкогабаритних пташиниках (на 6000 і 12 000
голів).

У монографії дано характеристику експериментальної бази
Інституту — племінних птахорадгоспів «Борки» і «Красний», —
які є одними з найбільших птахівничих господарств країни, та
описано досвід передовиків цих господарств (В. Ф. Сидори,
В. І. Мозгової та ін.).

Розрахована на наукових працівників, ветеринарних, зоо-
технічних та інших працівників тваринництва.

В С Т У П

XXI з'їзд КПРС накреслив величну програму створення матеріально-технічної бази комунізму в нашій країні. Січневий Пленум ЦК КПРС (1961 р.) поставив перед працівниками сільського господарства конкретні завдання по різкому збільшенню виробництва продукції тваринництва.

У рішенні поставлених завдань велику допомогу працівникам сільськогосподарського виробництва подають науково-дослідні установи країни. В розвитку птахівництва на Україні позитивну роль відігравала Українська дослідна станція птахівництва, реорганізована у 1959 р. в Український науково-дослідний інститут птахівництва.

Український науково-дослідний інститут птахівництва працює над питаннями розвитку птахівництва в республіці, розробляє і рекомендує колгоспам, радгоспам і ІПС стосовно до конкретних природно-кліматичних і економічних умов господарств зоотехнічні заходи, які забезпечують найбільший вихід продукції птахівництва на 100 га посіву зернових культур, дає спеціалістам і працівникам птахівництва висококваліфіковану консультацію, організовує в колгоспах і радгоспах племінну роботу з птицею та провадить інші заходи, спрямовані на дальший розвиток птахівництва.

В колгоспах і радгоспах країни широко впроваджуються розроблені Інститутом та перевірені у виробничих умовах: система качківництва, яка базується на використанні природних кормів прісних і морських водойм, нова прогресивна система утримання курей у механізованих широкогабаритних пташниках на глибокій незмінній підстілці, режим і техніка інкубації яєць водоплавної птиці та комбіновані силоси.

Колективом наукових співробітників Інституту та спеціалістами дослідного господарства «Борки» виведені нові породи сільськогосподарської птиці: українські качки, великі сірі гуси та полтавські кури.

Велику роботу Інститут провадить по виведенню порід курей спеціалізованого (несучого і м'ясного) напряму продуктивності.

З початком вирощування птиці у широкогабаритних механізованих пташниках дослідне господарство Інституту «Борки» стало справжньою школою пропаганди нової системи утримання курей. Тільки за 1959 р. УНДІП і дослідне господарство «Борки» відвідало понад 100 делегацій з різних областей УРСР і братніх республік. При цьому спеціалісти і працівники птахівництва висловлювали побажання, щоб про досвід «Борок» було написано спеціальну монографію.

В даній монографії зроблено спробу узагальнити результати наукових досліджень Українського науково-дослідного інституту птахівництва та роботи дослідних господарств — племінних птахорадгоспів «Борки» і «Красний», з основних питань птахівництва.

Запровадження пропозицій Інституту у виробництво дасть можливість колгоспам і радгоспам швидше виконати завдання партії та уряду по збільшенню виробництва продукції птахівництва.

РОБОТА ІНСТИТУТУ ПО ПІДВИЩЕНЮ ПРОДУКТИВНОСТІ ПТАХІВНИЦТВА

Український науково-дослідний інститут птахівництва був організований в 1930 р.

Перед Інститутом з самого початку його організації були поставлені важливі завдання. Необхідно було за короткий строк допомогти сільськогосподарським органам упорядкувати роботу інкубаторно-птахівничих станцій (ІПС), освоїти техніку інкубації курячих і качиних яєць в інкубаторах шафового типу, допомогти організувати племінні птахівничі ферми, організувати селекційно-племінну роботу в племінних птахорадгоспах, розробити питання годівлі, догляду і утримання птиці в умовах колгоспів і радгоспів.

Уже в 1932 р. сектором годівлі Інституту (О. С. Мельник, М. К. Тищенко та П. Ю. Божко) було розроблено і опубліковано «Норми годівлі сільськогосподарської птиці та нові додаткові корми». В результаті проведення дослідних робіт з техніки штучної інкубації яєць курей та качок в 1934 р. було опубліковано роботи сектора інкубації (Е. Е. Пеніонжкевич та А. У. Биховець), в яких було описано вимоги при доборі, зберіганні і транспортуванні інкубаційних яєць курей та качок, а також викладено основи техніки їх інкубації.

За методикою Інституту у племінних птахорадгоспах, опорних пунктах, а також дослідному господарстві Інституту — птахорадгоспі ім. Леніна, провадилась селекційно-племінна робота з курми породи леггорн, род-айланд, віандот, з місцевими глиністими, зозулястими та чорними; з качками пекінськими, ейльсбюрі, хакі, руанськими та мускусними; з гусьми емденськими, китайськими і місцевими та з бронзовими індиками. Інститут провів велику роботу по вивченню птиці зазначених порід та їх помісей. Українська дослідна станція птахівництва, яка в 1934 р. була організована на базі Інституту, продовжувала його роботу по удосконаленню в виробничих умовах методики ведення селекційно-племінної роботи з птицею на Україні. Всі племінні птахорадгоспи, ІПС та колгоспні племінні ферми селекційно-племінну роботу провадили за методикою станції. Результати цієї роботи були опубліковані в 1936 р. під назвою «Організація селекційно-племінної роботи в птахівництві» (С. Ф. Баранецький). За цією методикою добір птиці та оцінку її за продуктивністю потомства провадили за живою вагою, екстер'єром, несучістю, вагою яєць, виводимістю, скоросплістю та життездатністю молодняка. Працюючи за цією методикою, племінні птахорадгоспи та племінні колгоспні птахоферми домоглися високої несучості курей — 150 і більше яєць на несучку за рік.

Птахівництво досягло найбільшого розвитку в лісостеповій та степовій зонах України, що стало однією з основних причин переведення в 1938 р. Української дослідної станції птахівництва з Кам'янець-Подільської (тепер Хмельницька) в Харківську область, на територію найбільшого на Україні племінного птахорадгоспу «Борки», який було реорганізовано в експериментальну базу станції. На новому місці станція птахівництва ширше розгорнула свою роботу, посилився її зв'язок з колгоспами та радгоспами.

Яйця і добовий племінний молодняк від селекційної птиці з дослідного господарства «Борки» та інших племінних птахорадгоспів у великій кількості надходили на ІПС та колгоспні птахоферми. В результаті цих заходів на колгоспних птахофермах республіки за станом на 1.1 1941 р. вже було породної птиці: курей — 84,8%, качок — 75,1%, гусей — 25%. На тих колгоспних птахофермах, де для вирощування молодняка селекційної птиці були створені нормальні умови, вирощені кури показали високу несучість — від 135 до 210 яєць на несучку за рік. На фермі колгоспу «Більшовик», Золотоніського району, Полтавської (тепер Черкаської) області, де було 500 курей породи леггори, одержаних з племінного птахорадгоспу «Борки», відожної несучки в 1937 р. було одержано 202 яйця, а в 1938 р. — 210 яєць. Цій фермі Українська дослідна станція птахівництва постійно подавала науково-організаційну допомогу.

З метою підвищення несучості в зимовий період, а також протягом року Українська дослідна станція птахівництва в 1937—1950 рр. в широких масштабах провела у дослідному господарстві «Борки» (П. Ю. Божко), а також на Дніпропетровському опорному пункті в колгоспі «Авангард», Синельниківського району, Дніпропетровської області (А. Г. Фролов), досліди по вивченню впливу подовження світлового дня шляхом додаткового освітлення на несучість курей. Завдяки подовженню світлового дня до 12—14 годин несучість курей в осінньо-зимовий період підвищилась на 50—100% і річна на 15—20%. Тепер метод подовження світлового дня застосовується у багатьох колгоспах та радгоспах нашої країни як ефективний засіб підвищення несучості курей.

Одночасно з дослідами, спрямованими на підвищення несучості курей, Українська дослідна станція птахівництва розпочала розробку питань збільшення виробництва м'яса птиці. У 1940 р. станція почала роботу по вирощуванню качок на водоймах з використанням природних кормів. При допомозі працівників опорного пункту станції в колгоспі «Авангард» (керівник роботи М. В. Дахновський, виконавець А. Г. Фролов) по качиній фермі в 1940 р. було одержано досить високі виробничі показники. За рік, з розрахунку на одну пекінську качку, було одержано 108,4 яйця. При цьому для інкубації з них було використано 97 яєць, з яких одержано 67,3 каченят. Жива вага вирощеного відожної качки приплоду становила 151 кг.

На підгодівллю каченят за весь період їх вирощування на ставах у колгоспах «Авангард» та «Серп і молот», Синельниківського району, Дніпропетровської області, було витрачено 2 кг зернових кормів на 1 кг живої ваги. Таким чином, 151 кг живої ваги приплоду від одної качки вперше в СРСР одержано в 1940 р. у колгоспі «Авангард».

В 1939—1941 рр. станція провадила широкі виробничі досліди по використанню курей у боротьбі з буряковим довгоносиком і клопом-черецем (П. Ю. Божко та С. В. Серапіон), в результаті чого було розроблено новий зоотехнічний прийом використання птиці в боротьбі з шкідниками сільськогосподарських культур, який з 1941 р. включено в систему державних заходів.

В роки Великої Вітчизняної війни станція подавала науково-організаційну допомогу птахофермам колгоспів Заволжя, провадила роботу по розмноженню селекційної птиці, евакуйованої з господарства «Борки». Ця птиця згодом стала основним ядром при відновленні племінного птахівництва в колгоспах і радгоспах України.

У відбудовний період Українська дослідна станція птахівництва, виконуючи рішення партії та уряду, розробляла питання підвищення продуктивності птиці: використання на корм птиці найбільш урожайних кормових культур, впровадження найефективніших режимів інкубації яєць сільськогосподарської птиці, поліпшення племінного птахівництва, розвитку колгоспного качківництва з максимальним використанням природних кормів водойм та ін.

Станція розробила (О. Д. Осадчук, Т. М. Мацієвська) для дорослих курей породи леггорн кукурудзяно-люцернові раціони із значним вмістом в них кукурудзи.

З метою підвищення плодючості гусей та забезпечення рентабельності гусівництва розроблено зоотехнічні прийоми їх годівлі та утримання (А. О. Парлов), зокрема опрацьовано значно зниженні норми витрачення концентрованих кормів для підгодівлі птиці при їх пасовищному утриманні.

На основі великої кількості дослідів, проведених станцією в дослідному господарстві та в колгоспах, розроблено систему ведення качківницького господарства, основаного на використанні природної кормової бази водойм (М. В. Дахновський). Впровадження цієї системи в практику колгоспів та радгоспів дає можливість значно збільшити виробництво та знизити собівартість пташиного м'яса.

Станція провела значну роботу по порівняльному вивченню продуктивності курей порід м'ясо-яєчного напряму (М. О. Демченко) та індичок (О. Д. Осадчук і Т. М. Мацієвська). Результати вивчення показали, що на Україні доцільно розводити курей порід нью-гемпшир, род-айленд та бронзових широкогрудих індиків.

На основі вивчення обміну речовин в період ембріонального розвитку гусей станція (А. У. Биховець) розробила режим інкубації гусячих яєць у шафових інкубаторах, який повсюди епроваражується на ІПС республіки.

У післявоєнний період станція розробила ряд важливих питань птахівництва, вивела кілька високопродуктивних порід курей, качок, гусей.

У зв'язку із значними досягненнями колективу наукових працівників станції в галузі розвитку птахівництва та новими завданнями по збільшенню виробництва яєць і м'яса птиці, станція в 1959 р. була реорганізована в Український науково-дослідний інститут птахівництва (УНДІП) та одержала другу експериментальну базу — племінний птахорадгосп «Красний», Кримської області.

На 1 січня 1960 р. колектив Інституту нараховував 73 чоловіки, в тому числі 36 наукових працівників, з яких 10 кандидатів наук та один член-кореспондент УАСГН.

Інститут має такі відділи і лабораторії:

1. Відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці.

Штат 13 чоловік.

2. Відділ годівлі та утримання сільськогосподарської птиці. Штат 9 чоловік.

3. Відділ інкубації яєць сільськогосподарської птиці. Штат 4 чоловіки.

4. Відділ зоогігієни утримання птиці. Штат 5 чоловік.

5. Відділ механізації. Штат 6 чоловік.
6. Відділ економіки та організації птахівництва. Штат 4 чоловіки.
7. Лабораторія фізіології та біохімії. Штат 12 чоловік.
8. Лабораторія по вивченню природних кормів водойм. Штат 5 чоловік.

Планы і методики проведення дослідних робіт по птахівництву систематично розглядаються на засіданнях Вченої ради, до складу якої входять 23 чоловіки, з яких два член-кореспонденти УАСГН (М. В. Дахновський та М. Т. Прокоф'єва), два доктори наук (П. Ю. Божко та Г. С. Крок), сім кандидатів наук, директор дослідного господарства «Борки» С. Н. Скрипник, директор племінного птахорадгоспу «Красний» В. Ф. Марчик, секретар партбюро Р. К. Кунін та голова місцевому В. М. Голюк.

У 1960 р., наприклад, було проведено 14 засідань Вченої ради, на яких розглядалися різні питання роботи Інституту.

Наукова робота в Інституті в останні роки проводиться в напрямі рішення таких основних проблем: «Збільшення виробництва яєць та м'яса птиці» (керівник член-кореспондент УАСГН М. В. Дахновський), «Наукові основи годівлі та утримання сільськогосподарської птиці» (керівник академік П. Д. Пшеничний), «Розробка фізіологічних та біохімічних основ підвищення продуктивності сільськогосподарської птиці» (керівник академік О. В. Квасницький), «Зоогігієна тваринницьких приміщень та нормативи вирощування і утримання сільськогосподарської птиці» (керівник професор доктор ветеринарних наук В. Ф. Матусевич), «Підвищення продуктивності праці та зниження собівартості сільськогосподарської продукції в колгоспах та радгоспах УРСР» (керівник член-кореспондент УАСГН А. Ф. Чайковський), «Комплексна механізація при різних системах утримання птиці» (керівник кандидат технічних наук І. М. Каревін).

Проведення наукової роботи в Інституті координується з іншими науковими закладами: Всесоюзним науково-дослідним інститутом птахівництва, Українським науково-дослідним інститутом експериментальної ветеринарії, Харківським державним університетом, Харківським ветеринарним інститутом, Сталінською і Чернігівською обласними сільськогосподарськими станціями та ін.

Український науково-дослідний інститут птахівництва входить до складу Української академії сільськогосподарських наук.

Наукова робота і впровадження наукових досягнень провадяться в першу чергу у великих дослідних господарствах Інституту — племінних птахорадгоспах «Борки» і «Красний», а також у колгоспах та радгоспах республіки.

Для впровадження досягнень науки і передового досвіду у виробництво колектив Інституту використовує такі форми, як віїзи наукових працівників на місця для консультивно-організаційної допомоги, передача племінного матеріалу безпосередньо колгоспам і радгоспам, проведення семінарів і курсів по підвищенню кваліфікації, складання науково обґрутованих систем ведення птахівництва, участь у Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР та Всесоюзній виставці досягнень у народному господарстві, у створенні кінофільмів, випуск збірників наукових праць, друкування спеціальних статей в газетах та журналах, видання монографій, посібників, довідників, брошур.

За останні роки змінились і міжнародні наукові зв'язки. Інститут веде наукове листування і обмінюється науковими працями з науковими установами Румунської Народної Республіки, Польської Народної

Республіки, Китайської Народної Республіки, Угорської Народної Республіки та Англії.

Тільки в 1959 р. Український науково-дослідний інститут птахівництва відвідало 12 сільськогосподарських делегацій з 8 країн: Монгольської Народної Республіки, Німецької Демократичної Республіки, Китайської Народної Республіки, Угорської Народної Республіки, Болгарської Народної Республіки, Польської Народної Республіки, Англії та США.

З кожним роком розширяються і міцніють зв'язки з науковими за кладами як нашої, так і зарубіжних країн.

Колектив працівників Інституту, керуючись історичними рішеннями ХХІ з'їзду КПРС, бореться за дострокове виконання завдань по збільшенню виробництва продукції птахівництва.

ВІДДІЛ СЕЛЕКЦІЇ ТА РОЗВЕДЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПТИЦІ

Відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці є одним з основних в Інституті. При реорганізації у 1959 р. Української дослідної станції птахівництва в Український науково-дослідний інститут птахівництва він був значно розширений, і його штат складається тепер із завідуючого відділом кандидата біологічних наук М. В. Дубовського, чотирьох старших наукових співробітників — кандидатів сільськогосподарських наук І. С. Скуратова і Л. М. Белова, М. Г. Курдюкова і Т. С. Лень, молодших наукових співробітників Р. К. Євтищенко, Т. А. Кривогіної та В. І. Бутовської, одного лаборанта та чотирьох техніків.

Відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці проводить роботу по поліпшенню племінних та продуктивних якостей птиці, її породного складу за рахунок чистопородної птиці і підвищенню продуктивності місцевих груп, що є однією з найважливіших умов успішного розвитку птахівництва. Розведення такої птиці обумовлює зменшення витрат кормів на одиницю продукції, збільшення якісних показників птахівництва та підвищення рентабельності птахівничих ферм.

Протягом усього післявоєнного періоду відділ приділяє велику увагу селекційно-племінній роботі з птицею та впровадженню у виробництво більш продуктивних порід племінних груп і ліній птиці та нових, більш ефективних методів розведення.

Робота Інституту в галузі селекції та розведення сільськогосподарської птиці була спрямована на:

1. Чистопородне розведення та поліпшення розповсюджених і виведення нових порід різних видів птиці і акліматизацію країнних порід, завезених з закордону; поліпшення та розведення місцевої птиці. Відділ приділяє велику увагу порівняльному вивченням біологічних та господарських особливостей різних порід птиці, насамперед нових, поліпшених та виведених Інститутом.

2. Використання гетерозису і підвищення його ефективності. До 1956 р. вивчалось поєднання порід різних напрямів продуктивності з метою виведення користувальної помісної птиці яєчно-м'ясного напряму. З 1956 р. відділ почав працювати над вивченням методів збільшення ефективності гетерозису, зокрема, оцінки міжлінійної гібридизації як методу селекції курей. З 1958 р. робота була зосереджена на розв'язанні проблеми виведення користувальної птиці (насамперед курей) спеціалізованих напрямів продуктивності, зокрема несучого, шляхом міжліній-

ної гібридизації та виведення м'ясних курчат схрещуванням порід курей м'ясо-яечного типу.

В роботі відділу широко використовувались принципи та методи мічурінського вчення про спадковість організмів та їх мінливість. Як вихідний матеріал для селекції Інститут широко використовував місцеві групи птиці: полтавські місцеві групи курей, глинястих сірих, білих та білогрудих качок, роменських гусей. Виходячи з мічурінського положення

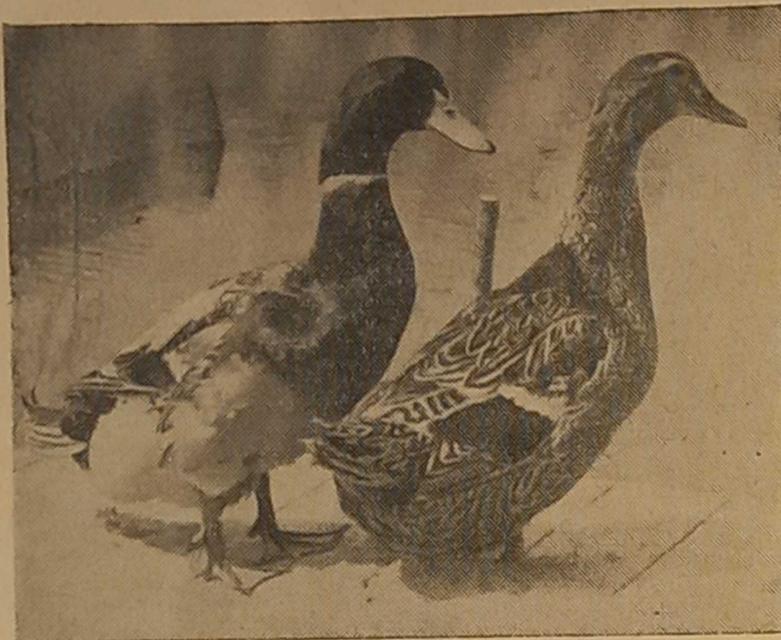

Рис. 1. Українські сірі качки.

про кращу пристосованість місцевих форм сільськогосподарських рослин і тварин до природно-господарських умов розведення, при поліпшенні українських качок, полтавських курей, а також при виведенні великих сірих гусей було застосовано спрямоване вирощування молодняка в таких умовах, які відповідають їх біологічним вимогам та напряму продуктивності.

Так, при селекції місцевих українських качок каченят вирощували на водоймах (відповідно до розробленої нової системи розведення качок на водоймах з використанням ними природних кормів).

Ремонтний молодняк і дорослі качки в племінний період користувалися необмеженими водними вигулами. У цей період качкам у великій кількості (по 0,5—0,9 кг на голову на добу) згодовували водну рослинність.

Українська сіра, глиняста і біла породні групи качок виведені Інститутом з місцевих відрідь без схрещувань з іншими породами виключно добором, підбором та створенням кращих умов годівлі і утримання, що відповідають умовам нової системи качківництва на водоймах (рис. 1).

При селекції українських качок враховували їх здатність до активного фуражування на водоймах, а для її посилення впроваджували віднайдене схрещування з диким качуром. Таким чином, за принципами І. В. Мічуріна була використана ознака диких предків — здатність до активного фуражування на водоймах, яка набула великого господарського значення у період розробки УНДІП нової системи качківництва. Внаслідок кращої пристосованості українських поліпщених качок до гирошувації на водоймах порівняно з іншими породами вони набули

значного розповсюдження в районах масового їх розведення. Тому у таких областях, як Сталінська, Дніпропетровська, Запорізька, Одеська та Кримська, вдалося створити великі масиви українських качок. Крім того, вони розповсюджені в Харківській, Полтавській, Київській, Вінницькій та деяких інших областях України. Успішне розведення українських качок розпочато також у РРФСР, Молдавській, Казахській, Латвійській, Грузинській та деяких інших республіках.

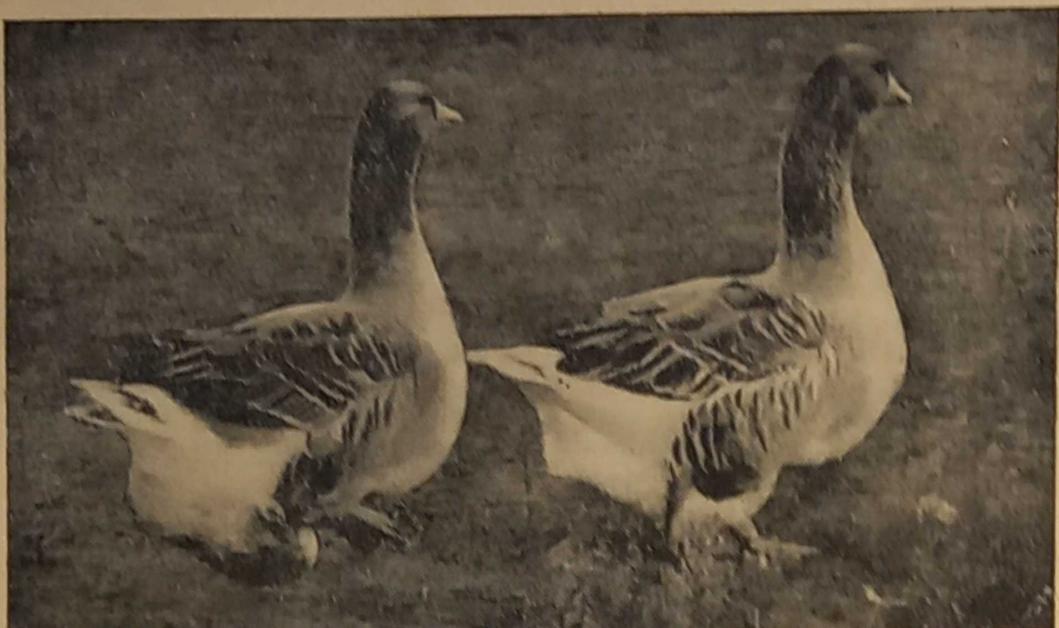

Рис. 2. Великі сірі гусі.

Мічурінський принцип всебічного використання в сільськогосподарській практиці організмів, одержаних внаслідок схрещувань, тобто використання явища гетерозису, знаходить все більше застосування і в роботі останніх років. Так, відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці зосередив свою увагу на проблемі підвищення ефективності схрещувань шляхом цілеспрямованого добору та підбору на краще поєднання порід, племінних груп, племінних та інбредних ліній птиці з метою одержання високоякісної користувальної птиці як м'ясої, так і несучого напрямів продуктивності.

У післявоєнні роки колективом працівників Інституту і його дослідного господарства «Борки» була виведена нова порода великих сірих гусей (рис. 2). Одночасно на базі одержаного з дослідного господарства «Борки» вихідного поголів'я цю породу гусей успішно розводять також і в племінному птахівничому радгоспі «Арженка», Тамбовської області, який веде селекційно-племінну роботу з великими сірими гусеми у тому ж напрямі, що й Український науково-дослідний інститут птахівництва. Внаслідок цього тамбовське відрідя великих сірих гусей має приблизно таку ж м'ясої і яєчну продуктивність, що й українське, і дуже подібне до нього за екстер'єром. Ця порода була виведена шляхом відтворного схрещування гусаків тулузької породи з гусками роменськими місцевими (завезеними у «Борки» з Сумської області) та спрямованого вирощування і добору помісей на кращу продуктивність, життєздатність та плодючість. Слід підкреслити, що схрещуванню передувала інтенсивна і трипалиа робота по поліпшенню вихідних форм. Внаслідок цього продуктивність роменських гусок підвищилася від 10—12 яєць (по Роменському

району) до 17,1 в 1946 р. та 20,7 у 1948 р. У дослідному господарстві «Борки» збільшилась жива вага дорослої птиці і однотипність екстер'єру. Щодо тулузьких гусей, то ця завезена порода характеризується в умовах України після кількох років акліматизації доброю продуктивністю при умові вирощування на раціонах із значним вмістом концентрованих кормів. Так, акліматизоване стадо тулузьких гусей на фермі Інституту «Мерефа» у 1952—1953 рр. давало по 43—44 яйця на несучку.

З 1949 р. групу помісних гусей вдалося консолідувати і почати розмножувати. У 1956 р. Міністерством сільського господарства СРСР великі сірі гуси були затверджені як нова порода. Продуктивність цієї породи гусей була підвищена від 23,7 яйця на несучку при живій вазі гусок 5,2 кг та гусаків 6,0 кг у 1950 р. до 41,3 яйця при відповідній живій вазі 5,8 та 6,7 кг у 1958 р. Завдяки високій продуктивності, добрим м'ясним якостям, пристосованості до місцевих умов і здатності гусенят давати значні приrostи при мінімальних витратах концормів (до 1 кг зернових кормів на 1 кг живої ваги) великі сірі гуси набули широкого розповсюдження і розвиваються в багатьох областях республіки.

Проте великі сірі гуси мають істотний недолік — заплідненість та інкубаційні якості їх яєць знижуються в кінці весни.

У зв'язку з цим в 1957 р. М. Г. Курдюковим в дослідному господарстві «Борки» було розпочате вивчення плодючості окремих гусаків і на самперед здатності їх запліднювати гусок з метою добору кращих з них за цією ознакою і закладання ліній.

Результати вивчення показали, що добір гусаків — найкращих за екстер'єром і за плодючістю їх матерів — не підвищує заплідненості яєць, однак добір більш плодючих гусаків і гусок, а також їх потомства обумовлює значне збільшення кількості запліднених яєць і виведених гусенят. Так, у 1958—1959 рр. кількість запліднених яєць становила на 8—9% більше, ніж у середньому по стаду, а кількість одержаних гусенят від однієї гуски досягала 19—20 голів (від груп гніздових спаровувань), замість 12 по стаду.

Отже, використання індивідуального добору гусаків за плодючістю дало можливість усунути одну з найбільших хиб породи великих сірих гусей.

Роботу по поліпшенню полтавських місцевих курей і їх розмноженню відділ проводить з 1949 р. (Т. С. Лень, М. О. Демченко і А. О. Павлов), приділяючи їй велику увагу. Завезені у господарство місцеві полтавські кури мали невисоку продуктивність, але характеризувалися м'ясо-яечним типом, добрими інкубаційними якостями яєць, здатністю до фуражування і високою життєздатністю.

У 1950 р. середня продуктивність їх становила 100,5 яйця на несучку при живій вазі курей 1,79 кг. При вирощуванні і утриманні цих курей в нормальніх умовах і на повноцінних раціонах, складених за нормами ВНДІП і УНДІП, продуктивність їх значно підвищувалась у порівнянні з птицею колгоспів, з яких вони були взяті (від 55—60 до 95—110 яєць). Однак ця продуктивність була ще значно нижчою продуктивності курей розповсюденої планової породи білий леггорн, на базі якої пізніше була створена російська біла порода. Це свідчило, з одного боку, про низькі продуктивні якості полтавських курей, а з другого боку, про можливість значного їх поліпшення шляхом добору і підбору при спрямованому вирощуванні і повноцінній годівлі.

В результаті дев'ятирічної роботи, у якій головну участь приймала Т. С. Лень, продуктивність всіх трьох різновидностей полтавських курей була значно підвищена і досягла в 1958 р. 166,5 яйця на несучку по групі полтавських курей; 155,5 яйця — глинястих, 177,4 яйця — зозулястих та

176,3 яйця --- чорниу при живій вазі глинястих півнів 2,9 кг і курок 2,2 кг, зозулястих відповідно 2,6 і 2,1 кг, чорних — 2,7 і 1,9 кг (рис. 3).

В колгоспах Полтавської області, в першу чергу Лубенського і Миргородського районів, на 1.1 1960 р. створений масив полтавських курей чисельністю понад 150 тис. голів.

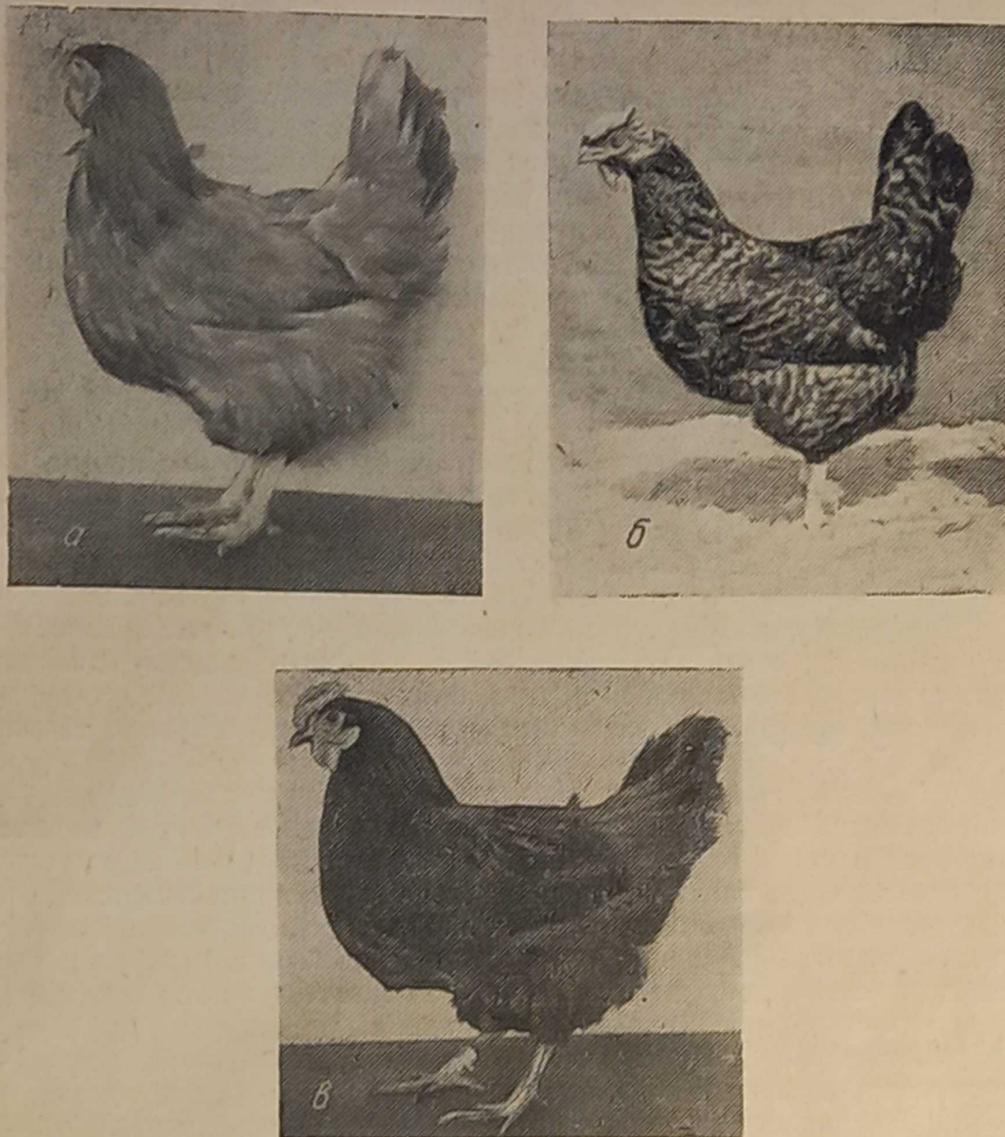

Рис. 3. Полтавські глинясті (а), зозулясті (б) і чорні (в) кури.

Велике значення у проведенні селекційної роботи Інституту з новими породами і місцевими групами птиці, які намічалися для розмноження в республіці, мало порівняльне вивчення їх господарсько-корисних якостей, апробація в наших умовах.

Так, О. Д. Осадчук та Т. М. Мацієвська провели порівняльне вивчення акліматизованих у нашому господарстві бронзових широкогрудих і бронзових індиків і довели значну господарську перевагу перших як за м'ясною продуктивністю і якістю м'ясної продукції, так і за плодючістю. М. О. Демченко провів порівняльне вивчення ряду завезених порід курей м'ясо-ячного напряму і російської білої—несучого типу. Це вивчення довоело перспективність використання таких порід курей, як нью-гемпшир і плімутрок, для збільшення виробництва пташиного м'яса.

А. О. Павлов вивчав господарсько-корисні якості гусей великих сірих, переяславських та їх помісей і показав, що здатність до відгодівлі і якість тушок великих сірих гусей значно кращі в порівнянні із зазначеними двома іншими породними групами гусей.

М. В. Дахновський, вивчаючи яєчну продуктивність і плодючість тих самих груп качок, відзначав, що від українських сірих та глинястих качок можна одержувати по 70 каченят від качки, тобто приблизно у півтора раза більше, ніж від качок пекінської породи. Результати дослідів, проведених М. В. Дахновським, свідчать про значну перевагу українських сірих та глинястих качок над пекінськими.

К. В. Калмиков та Я. Ю. Фишелев провели оцінку м'ясної продуктивності та м'ясних якостей качок нових породних груп—українських сірих, глинястих та чорних білогрудих—у порівнянні з пекінськими. Вони довели, що за показниками продуктивності перші не поступаються або поступаються перед останніми в дуже незначній мірі, але за якістю м'ясної продукції навіть перевищують їх.

У 1958—1959 рр. Т. С. Лень провела порівняльне вивчення продуктивності полтавських курей (всіх трьох різновидностей) і курей породи нью-гемпшир і російської білої. Результати вивчення показали, що полтавські глинясті кури при вирощуванні курчат за оплатою кормів приростом живої ваги переважають інших. Несучість зозулястих майже дорівнює несучості російських білих курей. За оплатою кормів яичною продукцією, особливо за показниками ваги яєць, полтавські кури помітно поступаються російським білим. Тому найважливішим завданням наступної роботи у цьому напрямі є підвищення яєчної продуктивності—несучості і ваги яєць полтавських курей. Дослідами відділу доведена можливість одержання добрих скороспілких курчат м'ясного типу при схрещуванні полтавських глинястих курей з курми плімутрок та віандот білій.

М. В. Дахновський, М. О. Демченко, М. Г. Курдюков, М. В. Дубовський протягом кількох років на численному поголів'ї провадили вивчення помісей курей м'ясо-яечних порід з російськими білими. Дослідами було доведено, що найкращі за м'ясною і яичною продуктивністю є помісі курей порід нью-гемпшир і австралорп. Помісі, одержані від схрещування полтавських глинястих курей з російськими білими, за яичною продуктивністю, живою вагою, а також за життєздатністю помітно перевищують курей російської білої породи.

За даними М. В. Дубовського, одна з найкращих помісей курей—ニュ-гемпшир × російська біла, при менших (на 14—17%) витратах кормів на одиницю приросту перевищує російську білу за м'ясною продуктивністю на 17—20%, за яичною продуктивністю на 7—8% з розрахунку на фуражну несучку, характеризується значно більшою життєздатністю на всіх стадіях розвитку, внаслідок чого виводимість курчат з яєць помісних курей більша на 2—3%, а збереженість курчат—на 4%. Збереженість продуктивних помісних курей значно перевищує російську білу породу.

Поміс, одержана від зворотного схрещування, за показниками яичної продуктивності перевищує чистопородну птицю на 9—11%.

У 1959 р. відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці розпочав роботу по виведенню скороспілких м'ясних курчат (бройлерів). При цьому була поставлена мета—вивести протягом п'яти-шести років (до кінця 1965 р.) такі батьківські форми м'ясних курчат, схрещування яких дасть можливість відтворювати в масовій кількості м'ясних курчат, здатних за 80 днів вирощування і при витратах на одиницю приросту не більше 3,2 кг кормових одиниць досягти живої ваги 1,6—1,7 кг при високому виході м'ясної продукції та при добром зовнішньому вигляді.

тушок. Вихід м'ясної продукції повинен становити 84% від живої ваги напівдатраної тушки, 62% — патраної; грудних м'язів — до 15%.

У 1959—1960 рр. Р. К. Євтищенко вивчала м'ясну продуктивність 33 міжпородних помісей таких м'ясо-яечних порід і породних груп курей: первомайської, полтавської глинястої, полтавської зозулястої, плімутрок строкатий, нью-гемпшир, род-айланд, віандот білий і окремо помісі суссекс \times плімутрок білий. Вивчення провадилося у порівнянні з м'ясною

Рис. 4. Помісні курчата-бройлери (ニュ-гемпшир \times первомайські) у 84-дennому віці.

продуктивністю помісі нью-гемпшир \times російська біла, яка є однією з найкращих за м'ясною продуктивністю помісей м'ясо-яечної і несучої порід курей.

Це вивчення показало, що більшість помісей від схрещування птиці двох м'ясо-яечних порід, як правило, переважала помісну птицю, одержану від схрещування півнів породи нью-гемпшир з курми російської білої породи за живою вагою і особливо за якістю м'ясної продукції. Але помітна перевага спостерігалася тільки у таких помісей (за живою і забійною вагою): плімутрок строкатий \times полтавські зозулясті на 9 і 9%, нью-гемпшир \times плімутрок строкатий на 9 і 13%, плімутрок строкатий \times род-айланд на 12 і 15%, віандот білий \times первомайські на 14 і 15%, віандот білий \times полтавські зозулясті на 13 і 13%, плімутрок строкатий \times нью-гемпшир на 19 і 25%, нью-гемпшир \times плімутрок білий на 19 і 21% і в 90 днів у помісей плімутрок строкатий \times полтавські глинясті на 8 і 18% та віандот білий \times нью-гемпшир на 9 і 14%.

Було проведено повторне більш докладне вивчення з урахуванням витрат кормів на одиницю приросту кращих помісей.

На підставі результатів проведених двох серій дослідів можна рекомендувати для спеціалізованого вирощування курчат на м'ясо такі помісі: віандот білий \times нью-гемпшир, плімутрок строкатий \times нью-гемпшир, нью-гемпшир \times первомайські, суссекс \times первомайські, а для Полтавської області — віандот білий \times полтавські глинясті (рис. 4).

Дані про витрати кормів при вирощуванні полтавських глинястих курчат, одержані Інститутом, свідчать про те, що їх можна вирощувати на м'ясо і без застосування схрещувань. Вихідними породами для виведення батьківських форм бажаних м'ясних курчат (бройлерів) слід

вважати плімутрок, суссекс, віандот білий (як батьківська форма) та нью-гемпшир, полтавські глинясті і первомайські (як материнська).

Показники, одержані при скрещуванні птиці наявних порід, не могли нас задовольнити. Тому була розпочата робота по поліпшенню м'ясної продуктивності у бройлерному віці. Для цього у 1959 р. були відібрані курчати порід нью-гемпшир, род-айланд, полтавські глинясті, полтавські зозулясті, а також плімутрок строкатий, які за живою вагою у віці 75—90 днів перевищували середні показники по стаду на 25—38%.

У 1960 р. при порівнянні живої ваги помісних і чистопородних курчат були одержані такі дані: помісні курчати перевищували за живою вагою курчат породи нью-гемпшир на 3%, род-айланд на 3,2%, полтавських глинястих на 4%, полтавських зозулястих на 8,4%, а у порівнянні з курчами породи плімутрок жива вага їх була на 2% меншою.

При скрещуванні відібраних із стада курей полтавських глинястих з відібраними півнями породи віандот білий (у порівнянні з таким же скрещуванням у стаді) було одержано значно більшу живу (на 8,6%) і забійну (на 8,8%) вагу птиці у 90-дennому віці. Витрати кормів при цьому на 1 кг приросту живої ваги становили відповідно 4,5 і 3,6 кг кормових одиниць. Наведені дані свідчать про те, що добір у бройлерному віці м'ясних груп птиці і скрещування їх з відповідним добором і підбором кращих поєдинок є ефективним методом поліпшення бройлерів.

Аналіз витрат кормів на одиницю приросту у окремих півників у 60—90-дennому віці показав, що у полтавських глинястих у віці від 76 до 97 днів вона становить 3,6—4,4 кормової одиниці, у полтавських зозулястих у тому ж віці — 3,1—3,9 і породи нью-гемпшир у віці від 69 до 84 днів — 3,4—5,1 кормової одиниці. Це свідчить про те, що і прямий добір за цією ознакою сприятиме більшій ефективності селекції батьківських форм бройлерів. Основними породами, з якими провадиться дальша робота, є плімутрок, суссекс, віандот білий (як батьківська форма) і нью-гемпшир, полтавські глинясті і первомайські (як материнська).

В останні роки за корлоном, переважно в США, в промисловому птахівництві почали широко використовувати міжлінійних гіbridних курей як продуктивну птицю товарних птахоферм. Так, у 1958 р. гіbridних курей у США було майже 20% від загального поголів'я птиці.

За даними американських селекціонерів, гіbridні кури перевищують чистопородних за несучістю на 25—30%, даючи більш крупні яйця. Гіbridні кури характеризуються підвищеною життездатністю протягом усього життєвого циклу, що обумовлює збільшення виводимості курчат, краще збереження молодняка та дорослої птиці.

Однак через недостатню вивченість ефективності методів міжлінійної гібридизації у тваринництві і, зокрема, у птахівництві у вітчизняній і зарубіжній літературі має місце багато суперечностей.

Багато авторів підкреслювали негативний вплив інбридингу і, незважаючи на великий і позитивний досвід практики, робили висновок про недошльність впровадження методів міжлінійної гібридизації в практику племінної роботи з птицею. Для розв'язання цього питання відділом селекції та розведення сільськогосподарської птиці (М. В. Дубовський та В. М. Копилов) в умовах дослідного господарства, птахоферм колгоспів та цеху кліткового утримання несучок птахорадгоспу ім. І. Травнія було проведено вивчення господарської цінності завезених з США двох найпродуктивніших серій гіbridів у порівнянні з чистопородною птицею.

Вивчення гіybridних курей показало, що в наших умовах по найважливіших господарських якостях вони значно перевищують чистопородних. На підставі цього можна зробити висновок, що міжлінійна гібридизація є одним з найефективніших методів селекції курей несучого типу.

Тому ми поставили своїм завданням вивести високопродуктивних гібридних курей яечного напряму продуктивності.

З 1958 р. відділ розпочав роботу (М. В. Дубовський, Л. К. Белов, В. І. Бутовська) по виведенню вітчизняних гібридних курей несучого напряму продуктивності. При цьому насамперед було проведено оцінку деяких порід, а також батьківських форм завезених гібридів з метою добору кращих з них як вихідних для дальшої роботи по виведенню інбредних ліній. При цьому виявилося неефективним поєднання півнів російської білої породи нашого стада з материнськими формами обох гібридних серій Гай Лайн, що були завезені із закордону, а також поєднання борківських курей як з вищезазначеними формами, так і з іншими породами. Було виявлено добре поєднання породи російських білих курей з породами нью-гемпшир, род-айланд і полтавськими, а також батьківської форми кожної серії з материнською формою тієї ж серії і незадовільне — однієї гібридної серії з другою серією. Тому як вихідні форми для дальшої роботи по виведенню інбредних ліній і гібридів несучого напряму продуктивності було обрано російську білу породу курей (стада господарств «Борки» і «Красний»), нью-гемпшир, род-айланд і полтавські, а також батьківські і материнські форми обох серій завезених гібридів (Гай Лайн № 156 і 934).

Тепер почато інбредування і закладання 60 ліній порід і 40 ліній батьківських форм, причому замість вибрачуваних закладаються нові лінії.

Проведено вивчення 18 ліній і гнізд російської білої породи курей, а також вивчаються 22 лінії помісей російської білої породи з нью-гемпшир та іншими м'ясо-яечними породами.

За орієнтовними даними (результати вивчення окремих півнів) три лінії курей російської білої породи у порівнянні з іншими лініями характеризуються кращим поєднанням при схрещуванні з птицею породи нью-гемпшир, род-айланд або полтавськими.

У дальному всю селекційно-племінну роботу з курми відділ підпорядковує завданню виведення гібридної користувальної птиці спеціалізованих напрямів продуктивності: несучого або м'ясного.

При цьому змінюється напрям селекційної роботи при чистопородному розведенні, оскільки основним показником племінної якості породи або лінії стає її здатність при схрещуваннях з іншими породами або лініями давати високопродуктивну, життєздатну користувальну птицю. Але значення чистопородного розведення не зменшується, а навіть збільшується. Розведення за лініями, виділення ізольованих груп і диференціація порід набуває ще більшого значення.

У зв'язку з тим, що високопродуктивних гібридів можна одержати лише при схрещуванні птиці відомих ліній, а лінії одержують з високопродуктивних стад, чистопородне розведення зберігає своє значення як основа племінної справи у птахівництві, однак ця робота провадиться у тісному зв'язку з потребами гібридизації.

Для проведення великої кількості гніздових парувань були збудовані три селекційні пташники на 76 гнізд кожний (рис. 5).

Вже починаючи з 1962—1963 рр. відділ планує передавати колгоспам і радгоспам в масовій кількості племінний матеріал, необхідний для одержання кращих помісей м'ясних курчат (рекомендовані на підставі результатів роботи, проведеної в 1959—1960 рр.), а також вивести лінії для одержання лінійних гібридів неспеціалізованого несучого або м'ясо-яечного напряму продуктивності, які б не менш як на 10% перевищували за яичною продуктивністю кращу помісну птицю (ニュ-гемпшир × \times російська біла).

До 1959 р. всю наукову роботу відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці проводив лише у дослідному господарстві «Борки», а з 1960 р. — і в племінному птахорадгоспі «Красний», де розпочато роботу по закладанню племінних ліній курей порід російська біла, нью-гемпшир, род-айланд, плімутрок строкатий. У 1960 р. було проведено 80 гніздових парувань птиці в цих породах. Тим самим розпочато роботу по створенню інbredних ліній для міжлінійної гібридизації. Велике значення має те, що відділ проводить роботу по гібридизації одночасно у двох господарствах на великій кількості птиці з досить високою продуктивністю.

Рис. 5. Один із селекційних пташників дослідного господарства «Борки».

У племінному птахорадгоспі «Красний» середня несучість курей російської білої породи за 1956—1958 рр. становила 164,8 яйця, а племінної групи птиці — 178,4 яйця. Тому вже у 1961 р. тут буде вивчатись поєдання кращих сімей (виходних для інbredування) з кращими лініями (I—II поколінь) курей господарства «Борки». Так планується виведення міжлінійних гібридів курей спеціалізованого яєчного напряму продуктивності.

В племінному птахорадгоспі «Красний» створено велике поголів'я (16 тис. голів маточного стада) курей м'ясо-яечних порід (ニュ-гемпшир, плімутрок, суссекс, первомайські), необхідне для одержання м'ясних курчат шляхом схрещування.

У 1960 р. створені групи курчат цих порід з вищою м'ясною продуктивністю і кращими м'ясними формами, з яких будуть закладені лінії, необхідні для збільшення ефективності міжпородних схрещувань м'ясо-яечних порід курей.

У дальньому наукова робота у племінному птахорадгоспі «Красний» буде зосереджена на виведенні міжлінійних гібридів курей спеціалізованих напрямів продуктивності — несучого та м'ясного. В дослідному господарстві «Борки» також буде провадитись робота по гібридизації і чистопородному розведення птиці. При виведенні гібридних курей в обох господарствах широко використовуватимуться схрещування птиці левих ліній одного господарства з лініями другого та вивчатиметься їх поєдання. Передбачається одержання міжлінійних гібридів несучого напряму продуктивності, а також м'ясного для одержання м'ясних курчат.

Велика робота ведеться по впровадженню результатів роботи з селекції та розведення птиці в господарствах республіки. У колгоспах

і радгоспах є значні масиви місцевої птиці. Поліпшення її продуктивних якостей відбувається за рахунок передачі з дослідного господарства «Борки» племінного матеріалу. Найкращі наслідки одержані при цьому в роботі з українськими качками, великі масиви яких створені у південних областях УРСР, а також у Харківській і Полтавській областях. Масив у 150 тис. голів дорослих полтавських курей є зараз у Полтавській області. Великі сірі гуси розповсюдженні по всіх областях нашої республіки.

У Харківській, Сталінській і Вінницькій областях впроваджується промислове схрещування півнів порід м'ясо-яечного напряму (нью-гемпшир) з курми російської білої породи. Одержані помісі характеризуютьсявищими показниками м'ясної продуктивності та вищою життєздатністю у порівнянні з батьківськими формами, особливо при спеціалізованому вирощуванні курчат на м'ясо.

Виробничу апробацією міжлінійних гібридів у колгоспі ім. ХХ з'їзду КПРС, Костянтинівського району, Сталінської області, а також інших гібридних форм птиці у колгоспах того ж району доведено, що гібридні кури порівняно з чистопородною птицею мають вищі показники продуктивності і характеризуються більш високою життєздатністю. Впровадження гібридної птиці у виробництво дасть великий економічний ефект.

ВІДДІЛ ГОДІВЛІ ТА УТРИМАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПТИЦІ

Штат відділу годівлі та утримання сільськогосподарської птиці складається із завідуючого відділом О. Д. Осадчука, двох старших наукових співробітників — кандидата сільськогосподарських наук І. Я. Тицького та М. О. Демченка, двох молодших наукових співробітників — Л. П. Радченко і Т. М. Мацієвської та чотирьох технічних працівників.

У післявоєнні роки (1948—1957) працівники відділу, яким тоді керував М. В. Дахновський, розробили і впровадили у виробництво ряд прогресивних прийомів вирощування птиці.

Однією з найбільш значних робіт відділу є розробка системи масового вирощування качок на водоймах з використанням їх природних кормів.

Наявність у республіці великої кількості внутрішніх водойм з прісною водою, багатих на природні корми рослинного і тваринного походження, є доброю базою для утримання на них великих груп качок (рис. 6). Використання водоплавною птицею природних кормів водойм дає значну економію концентрованих (особливо білкових) кормів при її вирощуванні.

Інтенсивне вирощування великої кількості качок на м'ясо з обмеженими водними вигулами при довільній годівлі було проведено у 1950 р. в Загорському птахорадгоспі (Московська область). При цьому на одержання 1 кг приросту живої ваги було витрачено 6,6 кг концентрованих кормів, в тому числі зерноборошняних 5,7 кг та сухих кормів тваринного походження 0,9 кг.

В нашій і зарубіжній літературі рекомендується вирощувати качок на обмежених вигулах і готових кормах до 8—10 тижнів (так званих «зелених каченят») при витратах на 1 кг приросту живої ваги не менше 4,5 кг зерноборошняних кормів та 500—550 г сухих кормів тваринного походження.

Отже, масове вирощування каченят на м'ясо, незважаючи на їх м'ясну скороспілість, не набуло значного поширення із-за відсутності великої кількості концентрованих білкових кормів тваринного походження. В той час водойми республіки з їх природними кормами, які є основними в живленні диких та привчених свійських качок, не використовувались при вирощуванні водоплавної птиці.

В результаті вивчення умов живлення свійських каченят, здатних до фуражування на природних водоймах, була розроблена система,

Рис. 6. Вирощування українських качок на м'ясо на водоймі «Мжанські розливи» (дослідне господарство «Борки»)

що передбачала будівництво з місцевих матеріалів недорогих приміщень, певний режим утримання і годівлі маточного стада качок та вирощування каченят на м'ясо великими партіями з використанням природних кормів водойм. При такому вирощуванні на 1 кг приросту живої ваги витрачається 2,5—3 кг концентрованих, переважно зерноборошняних кормів, і не згодовуються білкові корми.

Після вивчення і освоєння внутрішніх прісних водойм для вирощування качок було також вивчено мілководдя морської зони на півдні України, де колгоспи також почали вирощувати десятки і сотні тисяч каченят на м'ясо. У 1957 р. Науково-технічна рада Міністерства сільського господарства СРСР визнала цю систему економічно доцільною і рекомендувала її до запровадження в усіх республіках країни, де є водойми, багаті на природні корми. Тепер за цією системою щорічно вирощують мільйони качок на м'ясо в Українській РСР, Краснодарському краї, Казахській РСР, Алтайському краї та інших республіках нашої країни. В 1957 р. Міністерством сільського господарства Української РСР, а у 1958 р. Міністерством сільського господарства СРСР видані рекомендації по вирощуванню на водоймах великих партій каченят.

Відділ годівлі та утримання сільськогосподарської птиці проводить роботу по широкому і всебічному вивченю кукурудзи як корму для птиці. Максимальне використання зерна кукурудзи в поєданні з люцерновим борошном та іншими кормами вивчали в 1947—1949 рр. наукові

працівники відділу О. Д. Осадчук та Т. М. Мацієвська, згодовуючи курям породи леггорн різні даванки зерна кукурудзи.

Дослідами було доведено, що раціони для курей, у склад яких входять 70% зерна кукурудзи, 7,7% люцернового борошна (від загальної поживності кормів раціону) та інші корми, є досить ефективними. При вирощуванні курей на таких раціонах витрати концентрованих кормів знижуються на 16%, виводимість курчат підвищується на 4,3%. Раціони при цьому здешевлюються на 10,4% при незначному зниженні несучості (на 4,3%). Непогані наслідки одержано при згодовуванні значної кількості кукурудзи і курчатам. Тепер зерно кукурудзи і люцернове борошно є основними компонентами в раціонах курей. Площі під посівами кукурудзи на зерно та для вирощування люцерни на борошно в дослідному господарстві «Борки» значно збільшені.

Другим періодом у всеобщому вивчені кукурудзи як одного з основних кормових засобів у птахівництві було проведення у 1956—1957 рр. кандидатом біологічних наук М. В. Дубовським, кандидатом сільськогосподарських наук А. У. Биховцем та науковицями працівниками І. С. Скуратовим і В. В. Хаскіним дослідів по згодовуванню зерна кукурудзи технічної і воскової стигlosti та силосів, де кукурудза молочно-воскової стигlosti була одним з основних компонентів. Досліди проводили на курях, курчатах, качках та гусях.

На підставі одержаних результатів автори прийшли до таких висновків.

У районах, де кукурудза досягає повної стигlosti, для годівлі птиці потрібно використовувати в першу чергу сухе зерно з додаванням інших кормів. Так, у степовій зоні птицю слід вирощувати на кукурудзяно-пшеничних (зерновідходи та висівки) та люцернових раціонах, а у Лісостепу — на кукурудзяно-люцернових з додаванням висівок і картоплі.

Кукурудзу в стадії воскової стигlosti слід широко використовувати для виготовлення комбінованих силосів для птиці в сумішці з зеленою масою люцерни або конюшини, червоної моркви, цукрових буряків, картоплі та сінного борошна. Комбінований силос є високопоживним і вітамінним кормом. Питання про використання комбінованих силосів при вирощуванні сільськогосподарської птиці продовжує вивчати кандидат сільськогосподарських наук І. Я. Тицький.

Робота відділу також була спрямована на вивчення біологічних і господарських особливостей індиків та розробку системи розведення індиків для цілорічного виробництва м'яса.

У 1947—1948 рр. вивчення біологічних і господарських особливостей бронзових широкогрудих і бронзових індиків провадилося науковими співробітниками відділу О. Д. Осадчуком та Т. М. Мацієвською. На підставі дослідів автори з'ясували, що несучість бронзових широкогрудих індиків перевищувала несучість бронзових на 30%. Вага яєць, вихід м'ясної продукції та оплата корму також були кращі у бронзових широкогрудих індиків. При вирощуванні молодняка птиці краще збереження (на 9%) відмічалось серед бронзових широкогрудих індичат. Витрати зерноборошняних кормів на 1 кг приросту живої ваги до 6 місяців вирощування у бронзових широкогрудих індичат становили 4,9 кг і бронзових — 5,6 кг. Отже, було з'ясовано, що бронзові широкогруді індикі, як і бронзові, добре пристосовані до наших кліматичних умов, а господарсько-корисні якості їх значно вищі.

Результати проведеної роботи стали підставою для широкого розмноження бронзових широкогрудих індиків на Україні та поліпшення ними місцевих груп бронзових індиків.

Другий етап дослідів — розробка системи розведення індиків для цілорічного виробництва м'яса — було розпочато в 1957 р. Роботу проводить науковий працівник О. Д. Осадчук.

За 1957—1959 рр. вивчено ряд питань по вирощуванню бронзових і бронзових широкогрудих індиків. В результаті проведеної роботи було з'ясовано вплив температури, глибокої підстілки, подовженого світлового дня в осінньо-зимовий період до 13—14 годин та строку виводу на несучість індичок (табл. 1).

Таблиця 1

Несучість індичок одного виводу (травень 1957 р.)
залежно від умов утримання (дані за 1958 р.)

Назва показників	Обидва теплі пташині ки з додатковим електроосвітленням		Обидва холодні пташині ки з глибокою підстілкою	
	пташник № 1, змінна підстілка	пташник № 2, глибока підстілка	пташник № 1 без додаткового електроосвітлення	пташник № 2, з додатковим електроосвітленням
Несучість індичок (яєць на початкову несучку) за січень—серпень	83,3	92,2	60,3	75,6
Те ж (в % до індичок пташника № 2)	90,3	100,0	65,4	82,0
Початок несучості	2.I 1958 р.	1.I 1958 р.	27.II 1958 р.	11.I 1958 р.

Як видно з таблиці, найбільше яєць за сезон знесли індички, яких утримували в теплому пташинку на глибокій підстілці з додатковим електроосвітленням, і найменше, — яких утримували у холодному пташинку на глибокій підстілці, але без додаткового електроосвітлення.

Індички, виведені в березні, травні та серпні 1958 р., знесли за сезон несучості у 1959 р. (січень—серпень) відповідно 111,9; 93,8 та 63,3 яйця. Отже, несучість індичок більш ранніх виводів за перший рік вища, ніж індичок пізніх виводів. При вирощуванні індичат березневого, травневого та серпневого виводів у 1958 р. за 50 днів було одержано в середньому на одну голову відповідно 605,0; 541,0 та 508,0 г приросту живої ваги. Отже, найвищі приrostи живої ваги відмічені у індичат раннього виводу, які вирощуються у найбільш сприятливих кліматичних умовах (тепла сонячна погода, довгий світловий день тощо), а тому швидше розвиваються і рано фізіологічно дозрівають. У 1958 і 1959 рр. індички березневого виводу знесли перші яйця у 175-денному віці, тобто ще в період табірно-польового утримання.

Раннє та пізнє вирощування індичат вимагає забезпечення їх вітаміном D для запобігання рапіту. Для цього їм згодовують риб'ячий жир та препарати вітаміну D або застосовують ультрафіолетове опромінювання. Розроблені відділом та перевірені у виробничих дослідах щоденні дози згодовування вітаміну D і опромінювання лампою ПРК-2 запобігають захворюванню індичат на рапіт (табл. 2).

Важливою роботою відділу була також розробка у 1956—1958 рр. методів інтенсивного утримання курей.

Роботу проводили кандидат біологічних наук М. В. Дахновський і наукові співробітники О. Д. Осадчук та Л. П. Радченко.

Попередній дослід, який тривав 6 місяців, було проведено у 1956 р. Після цього у дослідному господарстві «Борки» було проведено дослід по з'ясуванню ефективності утримання курей на глибокій незмінній підстілці у порівнянні із звичайним вигульним утриманням та щоденною прибиранням приміщення від посліду. Кури, яких утримували на глибокій незмінній підстілці з подрібнених кукурудзяних стрижнів, за 9 місяців (грудень 1956 р. — серпень 1957 р.) знесли на 8,8% яєць більше порівняно з контрольною групою. При цьому затрати праці пташниці по догляду за птицею зменшилися у 7 раз.

В результаті проведення цих дослідів були розроблені та видані в 1957 р. Міністерством сільського господарства УРСР рекомендації по утриманню дорослих курей на глибокій незмінній підстілці.

Утримання курей таким методом, (рис. 7), який дуже простий і не вимагає великих коштів, почало швидко поширюватись на птахофермах, і в 1958 р. його вже застосовували понад 600 колгоспів та 100 радгоспів УРСР.

В останні роки великого значення набирають питання цілорічного вирощування курчат на м'ясо. Над розв'язанням цього комплексу питань працювала в останні роки кандидат сільськогосподарських наук Г. В. Кір'янова, яка вивчала ріст, збереження, оплату корму та строки вирощування на м'ясо курчат породи нью-гемпшир та помісей (лінії нью-гемпшир \times кури російські білі, північні плімутрок \times кури нью-гемпшир, північні нью-гемпшир \times кури первомайські).

Вирощували курчат на глибокій незмінній підстілці та в клітках (рис. 8).

Г. В. Кір'янова вивчала також вплив згодовування м'ясним курчатам комбінованого силосу (20% люцернового борошна + 80% червоної моркви) та інші питання.

З таблиці 3 видно, що помісі, одержані від схрещування птиці м'ясо-яечних порід з несучими, за однакових умов утримання вимагають більш тривалого строку вирощування. М'ясних курчат потрібно вирощувати на два тижні довше, ніж чистопородних чи помісей м'ясо-яечних порід, у яких також і вища оплата корму. Ріст м'ясних курчат та оплата ними корму при клітковому утриманні не нижчі, ніж при вирощуванні на глибокій незмінній підстілці, а навіть вищі. Правда, при вирощуванні у клітках курчат весь час для попередження рапаху необхідно забезпечувати вітаміном D або застосовувати ультрафіолетове опромінювання. Крім того, норма обслуговування курчат у клітках набагато менша, ніж на глибокій незмінній підстілці, через відсутність досконалої механізації процесів годівлі курчат та прибирання посліду.

I групі помісних курчат (лінії нью-гемпшир \times кури первомайські) від 20 до 30 дня життя на голову згодовували щоденно по 3 г комбінованого силосу, від 31 до 40 дня — 6 г, від 41 до 60 дня — 10 г та від 61 до 90 дня — 15 г.

II групі курчат зазначену норму силосу збільшували у 1,5 раза.

Таблиця 2
Дози згодовування індичатам вітаміну D та опромінювання лампою ПРК-2

Вік індичат (в днях)	Добова доза вітаміну D (в мкг на голову)	Опромінювання лампою ПРК-2 (в хв.)
4	1,75	3
5	4,75	4
6—10	7,75	5
11—20	9,50	7
21—30	10,00	8
31—40	11,25	9—10

Примітка. Відстань від лампи до індичат при опромінюванні становила 80 см.

У 84-денному віці курчата мали таку живу вагу (в г):

Півники	Курочки	Витрата корму на однину приросту живої ваги (в кормових одиницях)
---------	---------	---

Контрольна група (без згодовування силосу)	1275	1054	3,70
I група	1313	1067	3,76
II група	1247	1081	3,88

Результати досліду свідчать про те, що м'ясним курчатам при вирощуванні їх у зимовий період та ранньою весною доцільно згодовувати комбінований силос (20% люцернового борошна + 80% червоної моркви).

Таблиця 3

Ріст м'ясних курчат та оплата ними корму

Спосіб вирощування	Вік (в дніх)	Стать	Середня жива вага однієї голови (в г)			
			нью-гемпшир × російська біла	нью-гемпшир	плімутрок × нью-гемпшир	нью-гемпшир × перомськ

На глибокій незмінній підстилці	84	півники	1093	1303	1290	1275
Те ж	84	курочки	855	1100	1118	1054
»	98	півники	1342	—	—	—
»	98	курочки	1082	—	—	—
Витрати кормів (в кормових одиницях на 1 кг приросту живої ваги)*						
В клітках	98	півники	4,1	3,82	3,77	3,90
Те ж	98	курочки	1417	—	—	—
Витрати кормів (в кормових одиницях на 1 кг приросту живої ваги)			1152	—	—	—
				3,78	—	—

* Витрати кормів при вирощуванні помісних курчат (ニュ-гемпшир × російська біла) вираховані за 98 днів вирощування, інших — за 84 дні.

Тепер відділ годівлі та утримання сільськогосподарської птиці працює над питанням збільшення виробництва пташиного м'яса за рахунок вирощування на м'ясо курчат та індичат.

Вивчається вікова структура та комплектування маточного стада для одержання інкубаційних яєць, вирощування молодняка на м'ясо у різni пори року, зокрема збереження і ріст молодняка та оплата ним корму.

Розробляються типи годівлі курей: концентратний та об'ємний з широким використанням зелених та соковитих кормів (комбінованих силосів), вплив типу годівлі на продуктивність птиці та оплату нею корму.

Відділ також вивчає питання впливу антибіотиків фабричного виробництва та кормових, що виготовляються в дослідному господарстві УНДІП, на ріст і збереження курчат та на оплату ними корму при вирощуванні на м'ясо.

У наступні роки робота відділу буде спрямована на дальнє поглиблена вивчення всіх зазначених вище питань.

Рис. 7. Утримання курей на глибокій незмінній підстілці.

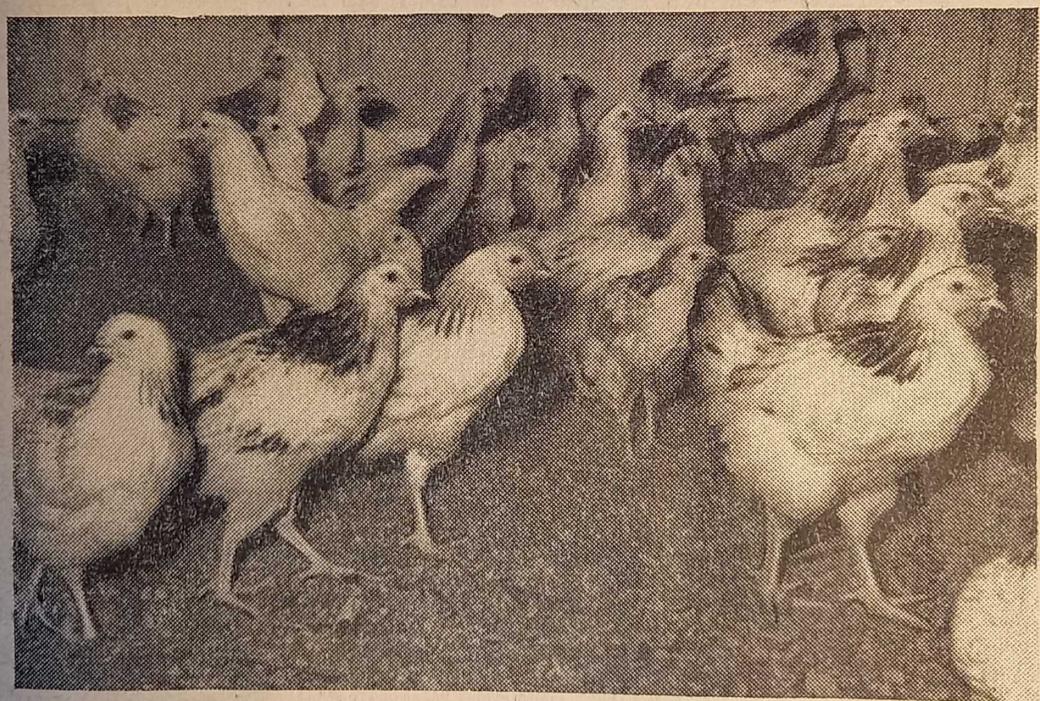

Рис. 8. Курчата первомайської породи, вирощені на глибокій незмінній підстілці.

ВІДДІЛ ІНКУБАЦІЇ ЯЕЦЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПТИЦІ

Відділ інкубації яєць сільськогосподарської птиці працює над проблемою підвищення життезадатності сільськогосподарської птиці в ембріональний і постембріональний періоди. Вивчаються методи підвищення якості інкубаційних яєць, режим і техніка інкубації.

Багатьма дослідами встановлено, що якість інкубаційних яєць залежить від племінних кондицій птиці, від умов її годівлі та утримання.

Інкубаційні яйця високої якості одержують від птиці, виведеної в березні—травні. Перші яйця, знесені молодими курми та качками, для інкубації малопридатні. Яйця для інкубації найкраще брати після знесення 10—20 яєць. Гуси досягають повної статевої зрілості у дворічному віці. У зв'язку з цим переярі гуси несуть більше яєць і кращої якості щодо виводимості молодняка. При схрещуванні різних порід або ліній птиці внаслідок гетерозису виводимість і життезадатність молодняка підвищуються.

Експериментально встановлено, що інкубаційні яйця найкраще зберігати в пристосованих приміщеннях на спеціальних етажерках пухою догори при температурі повітря 4—6°, вологості 75—80% і щоденному провітрюванні приміщення (рис. 9).

Перед транспортуванням яйця слід запаковувати у ящики з комірками для кожного яйця або у звичайні ящики, перекладаючи їх сухими і чистими стружками. Перевозять ящики з інкубаційними яйцями так, щоб вони не струшувались. Для перевезень краще використовувати реєсорний віз, але їх можна перевозити і на звичайному возі або автомашині, підстеливши під ящики товстий шар соломи або хмизу.

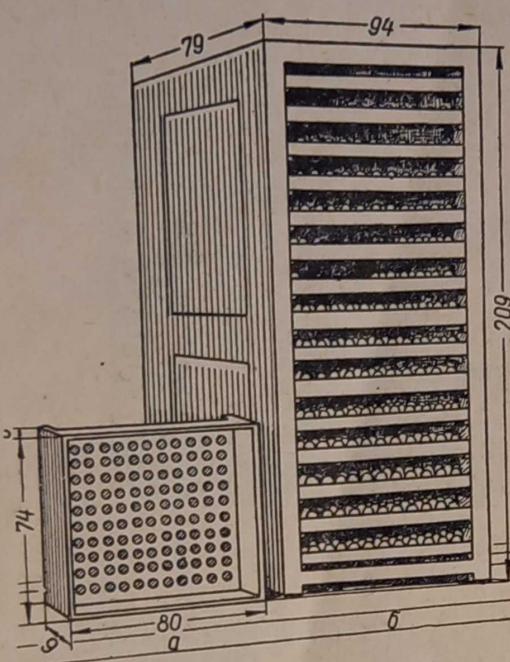
Рис. 9. Етажерка для зберігання інкубаційних яєць:
а — лоток; б — етажерка.

ми і чистими стружками. Перевозять ящики з інкубаційними яйцями так, щоб вони не струшувались. Для перевезень краще використовувати реєсорний віз, але їх можна перевозити і на звичайному возі або автомашині, підстеливши під ящики товстий шар соломи або хмизу.

Працівники відділу вивчали техніку добору інкубаційних яєць і ознаки, які характеризують їх якість. Доведено, що добір яєць для інкубації треба провадити за їх вагою і формою, якістю шкаралупи, білка та жовтка. Найкращі показники одержані при інкубації яєць з тривалістю зберігання не більше 5 днів, середньої ваги, правильної форми, з міцною і чистою шкаралупою, малою пухою, необірваними халазами, з густим білком та рожевим жовтком.

Шкаралупа качиних та гусячих яєць інколи буває забруднена. Перед закладанням таких яєць в інкубатор їх треба дезинфікувати. Дезинфекциє яєць можна провадити 0,5—1-процентним розчином марганцево-кислого калію, 0,03—0,04-процентним розчином хінозолу, 5-процентним розчином кухонної солі та ін.

При наявності тумаків після вироду молодняка і зачистки інкубатора його треба продезинфікувати парами формальдегіду. Для цього на підлозі в інкубаторі установлюють глибоку емальовану чашку, в яку наливають з розрахунку на 1 м³ об'єму інкубатора 25 см³ технічного

формаліну, 12 см³ води і 25 г розчиненого марганцевокислого калію. Під час дезінфекції інкубатор повинен працювати так, як і при інкубації яєць.

Відділ інкубації вивчав питання впливу мікроелементів (кобальту, марганцю, міді і цинку) на інкубаційні якості яєць сільськогосподарської птиці. З цією метою були проведені відповідні дослідження. Мікроелементи розчиняли у воді і згодовували птиці в вологих сумішках щоденно з розрахунку на 1 кг живої ваги: кобальту 0,5 мг, марганцю 1 мг, цинку і міді по 0,5 мг.

Проведений хімічний аналіз ґрунту і кормів дослідного господарства «Борки» показав, що кількість мікроелементів у ґрунті і в різних кормах має значні коливання, наближаючись іноді до мінімуму. Ці обставини, очевидно, пояснюють ефективність застосування мікроелементів в наших експериментах.

Підгодівля курей, качок і індиків зазначеними мікроелементами як окремо, так і в сумішках, сприяла значному підвищенню життєздатності маточного поголів'я і молодняка, підвищенню вмісту гемоглобіну та кількості еритроцитів в крові, що свідчить про посилення роботи кровотворних органів і є ознакою підвищення інтенсивності окисновіднових процесів в організмі. Підгодівля птиці мікроелементами сприяла також значному підвищенню інкубаційних якостей яєць, зокрема їх заплідненості, та вибодимості молодняка.

Все це вказує на велике значення мікроелементів в процесах обміну, що відбуваються в організмі птиці.

Важливою роботою відділу було вивчення впливу згодовування качкам комбінованого силосу як соковитого і вітамінного корму на підвищення інкубаційних якостей яєць. Комбінований силос, що складається із 60% качанів кукурудзи воскової стиглості та 40% червоної моркви, є пінним висококалорійним кормом (в 1 кг його міститься до 0,4 кг кормових одиниць, 0,03 кг перетравного протеїну і 120 мг каротину). В раціоні качок кількість його може становити до 35—40% (за живітністю). Годівля качок комбінованим силосом, збагаченим мікроелементами, сприяла підвищенню інкубаційних якостей яєць і життєздатності качок. Заплідненість яєць, одержаних від качок, в раціоні яких було 45% силосу, збагаченого мікроелементами (кобальтом, мідлю, марганцем і цинком), становила 95%. Вивід молодняка при цьому підвищувався на 2—5%.

При вивченні газообміну в яйцах курей породи леггорн та род-айланд встановлено, що яйце вагою 50 г за період інкубації виділяє 3078 см³ вуглекислого газу, вагою 57 г — 3287 см³ та вагою 65 г — 3375 см³. Яйця курей породи леггорн виділяють за 21 день інкубації в середньому 3248 см³ вуглекислого газу, породи род-айланд — 3467 см³. Встановлено, що курячі яйця в жовтні виділяють вуглекислого газу більше, ніж в останній місяці року. В денної період яйця виділяють вуглекислого газу більше, ніж у нічній годині. На підставі одержаних результатів газообміну в яйцах зроблені розрахунки і встановлені нормативи вентиляції в інкубаторах. З метою посилення вентиляції розроблено груповий привод вентиляторів в інкубаторах «Український гігант», «Комунар» та «КЭМ-20».

Колектив відділу розробив техніку інкубації качиних яєць в шафових інкубаторах. Працівники інституту встановили, що в період інкубації качині яйця необхідно щоденно охолоджувати. Довгий час деякі фахівці не визнавали потреби охолоджувати качині яйця в період інкубації, але з кожним роком цей спосіб набував все більшого визнання.

Для розв'язання проблеми інкубації гусячих яєць у великих інкубаторах шафового типу працівники відділу вивчали будову, хімічний склад та фізіологічні властивості гусячого яйця. Шкаралупа гусячих яєць відрізняється від курячих та качиних тим, що вона має найменшу кількість пор. На 1 cm^2 поверхні шкаралупи гусячого яйця нараховується до 100 пор, в той час як у курячому їх 150—155. Дані хімічного аналізу гусячого яйця показали, що в ньому міститься води 71,3%, сухих

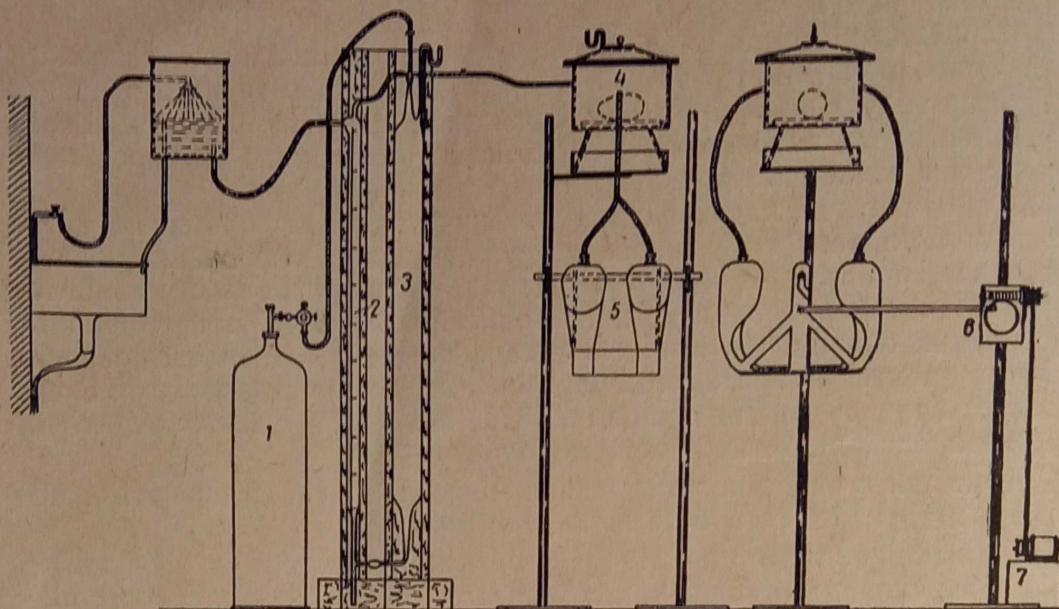

Рис. 10. Прилад для визначення газообміну в гусячому яйці:
1 — балон з киснем; 2 — вимірювальна бюретка; 3 — балон для кисню; 4 — апарат для яєць; 5 — V-подібні посудини для адсорбентів; 6 — редуктор; 7 — електродвигун.

речовин 28,7%, азотистих сполук 13,7%, жирів 13,9% і золи 1,1%. Дослідженнями, проведеними за допомогою спеціальних приладів (рис. 10), встановлено, що гусяче яйце за період інкубації виділяє $14\,019 \text{ см}^3$ вуглеводневого газу і поглинає $19\,247 \text{ см}^3$ кисню. В період розвитку ембріон гуски використовує 21—23 г води та 3,4—8,2 г жирів, що входять до складу яйця. Установлено також динаміку руху в яйці води й жирів в період ембріонального розвитку по днях інкубації.

На підставі лабораторних досліджень зроблені розрахунки потреби вентиляції, температури та вологості повітря в інкубаторі. Встановлено, що при інкубації гусячих яєць вентиляція повітря в інкубаторі повинна бути на 25% більша, ніж при інкубації курячих яєць. Для обігрівання гусячих яєць в перші чотири дні інкубації тепла потрібно набагато більше, ніж при інкубації яєць курячих. В другій половині періоду інкубації гусяче яйце виділяє фізіологічного тепла набагато більше, ніж куряче. Якщо яйця не охолоджуються, зародок перегрівається. Тому була встановлена необхідність щодених охолоджень яєць в першій половині періоду інкубації один-два рази на добу і в другій — через кожні три-чотири години.

Охолодження яєць не можна розглядати лише як фізичний фактор (видалення лишків фізіологічного тепла), бо воно має велике значення і як термічний подразник, що сприяє кращому розвитку зародка.

На підставі проведених досліджень качині та гусячі яйця рекомендується інкубувати трьома способами:

1) невеликими партіями в одному інкубаторі разом з курячими;

2) великими партіями в окремому, спеціально виділеному інкубаторі;

3) великими партіями у двох або трьох інкубаторах по періодах розвитку зародків. До замикання алантойса яйця інкубують в одному інкубаторі, після замикання алантойса і до початку виводу — в другому і на вивід молодняка яйця переносять у третій інкубатор (ВИР-9).

Таблиця 4
Орієнтовний режим інкубації качиних та гусачих яєць

Дні інкубації	Температура (в град. С)		Відносна вологість повітря (в %)	Охолодження яєць
	повітря в інкубаторі	поверхні яєць		
1—14	37,8—38,0	37,5—37,7	56—58	1—2 рази на добу
15—28*	37,3—37,5	38,0—38,5	50—52	Через кожні 3—4 години
23—30**	37,3—37,5	38,0—38,5	60—65	(обприскування водою)

* Качині яйця з 15 по 25 день.

** Те ж, з 27 по 28 день.

При інкубації качиних та гусачих яєць (табл. 4) обов'язково вимірюється температура поверхні яєць (краєще медичним термометром). Качині та гусачі яйця в період інкубації охолоджуються. Залежно від способу інкубації яйця для охолодження виносять з інкубатора на свіже повітря, обприскують холодною водою або продувають холодним повітрям і обприскують холодною водою безпосередньо в інкубаторі.

Для охолодження качиних яєць безпосередньо в інкубаторі розроблено і впроваджено систему переобладнання інкубатора «Рекорд-39». В інкубаторі установлюють одну-две додаткові електропечі і четвертий електровентилятор. На інкубаторі установлюють витяжну систему труб «павук» з електровентилятором потужністю 0,25 квт (рис. 11). При потребі охолодження яєць електропечі виключають і включають вентилятор в «павуці». За 20—30 хвилин температура в інкубаторі знижується до 35°.

Після охолодження виключають вентилятор і включають електропечі. За 40—30 хвилин температура в інкубаторі знову підвищується до 37,5°.

З метою удосконалення техніки інкубації яєць курей м'ясо-яечного напряму працівники відділу вивчали якість їх і режим інкубації. Яйця курей породи нью-гемпшир відрізняються від яєць курей російської білої породи більшою вагою жовтка, меншим вмістом води й більшою кількістю білкових речовин та ліпідів.

Режим інкубації яєць курей породи нью-гемпшир відрізняється від режиму для яєць курей російської білої породи тим, що вони в перші дні інкубації потребують для обігрівання більше тепла. В кінці інкубації яйця курей породи нью-гемпшир потребують більше свіжого повітря в порівнянні з яйцями курей російської білої породи.

Досліди по вивченню впливу ультрафіолетового проміння на розвиток зародків показали, що опромінювання яєць перед закладанням в інкубатор підвищує виродимість та життєздатність молодняка птиці. Яйця опромінювали стаціонарною ртутно-кварцовою лампою з грілкою ПРК-2 на відстані 60 см протягом однієї-двох хвилин.

Найбільш ефективне опромінювання яєць у зимові місяці (виводимість молодняка підвищується на 4%). В літній період опромінювання

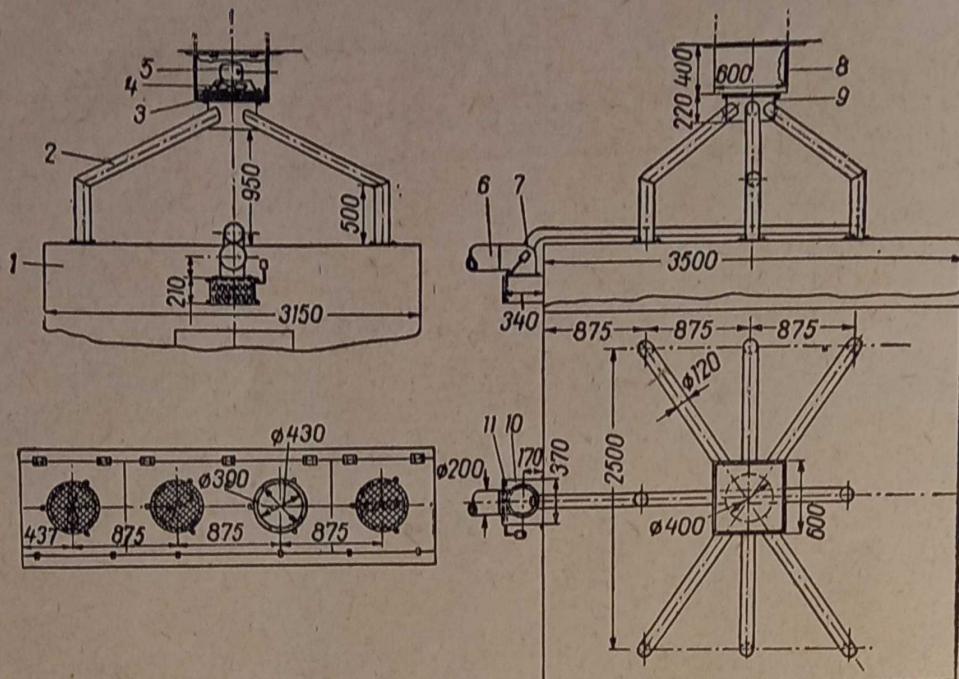

Рис. 11. Додаткова приточно-витяжна система вентиляції в інкубаторі «Рекорд-39»:

1 — інкубатор; 2 — витяжна труба; 3 — засувка; 4 — вентилятор; 5 — електродвигун; 6 — приточна труба; 7 — коліно; 8 — дверці; 9 — циліндр; 10 — заслінка; 11 — коробка.

яєць, одержаних від курей, що користувались вигулом, не підвищує виводимості молодняка.

Відділом інкубації розроблені біологічні та технологічні нормативи для конструктування нового універсального інкубатора. Тепер відділ інкубації продовжує працювати над удосконаленням режиму і техніки інкубації яєць сільськогосподарської птиці. Вивчається ефективність охолодження курячих яєць з першого дня інкубації та техніка інкубації індичих яєць. Вивчається також цілорічна інкубація курячих та індичих яєць.

Значну роботу відділ проводить по вивчення і удосконаленню організаційно-зоотехнічних і технологічних процесів на ІПС. У зв'язку з розвитком інтенсивних форм спеціалізованого птахівництва для дальнішого поліпшення роботи ІПС потужність інкубаторного парку слід було б значно збільшити в степових районах і довести її до 400—500 тис. яйцемісць. ІПС повинні переключатись на цілорічну роботу з таким розрахунком, щоб у першій половині року виводити молодняк переважно на плем'я, а в другій — для вирощування на м'ясо.

Поряд з проведенням досліджень відділ вивчає роботу колгоспних, радгоспних та міжколгоспних інкубаторних станцій.

Розпочата робота по вивчення засобів механізації технологічних процесів у великому інкубаторі, де необхідно механізувати найбільш

трудомісткі процеси сортування та добору інкубаційних яєць, вибрачування не придатних для інкубації (рис. 12), укладання придатних яєць в інкубаторні лотки, перегляду яєць та вибирання молодняка з інкубатора. Провадиться підготовча робота по централізованому управлінню інкубаторами з тим, щоб відмовитись від чергових операторів.

Наукову роботу відділ інкубації проводить у тісному зв'язку з виробництвом. В дослідному господарстві «Борки» інкубація яєць сільськогосподарської птиці провадиться під методичним керівництвом працівників відділу.

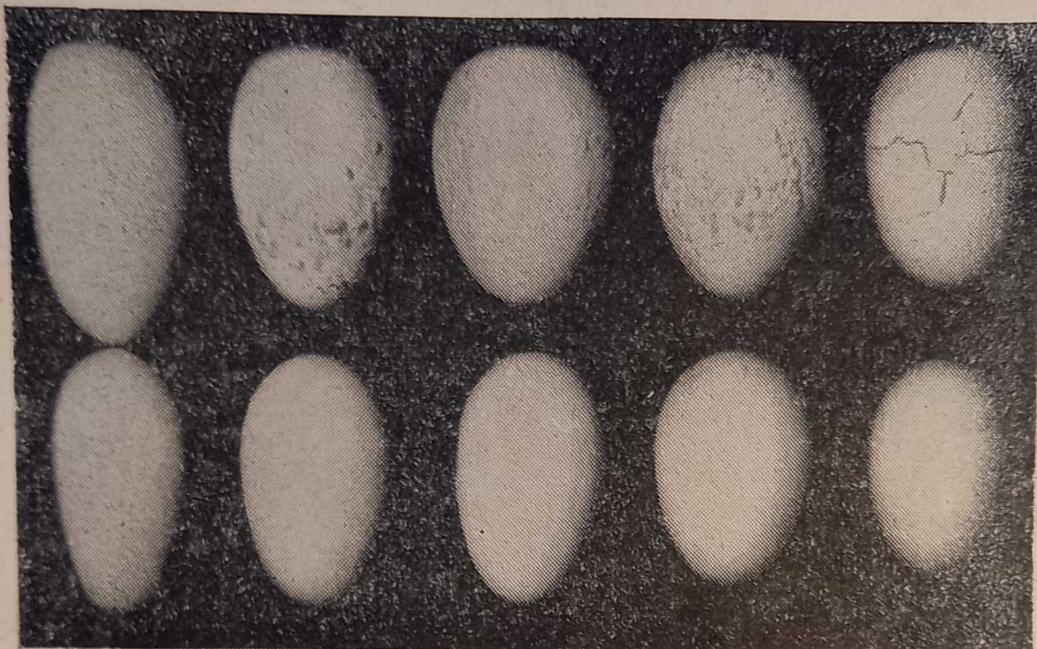

Рис. 12. Яйця, не придатні для інкубації.

На Краснолиманській ІПС, Сталінської області, вивчалась техніка і ефективність додаткового перевертання гусячих яєць, значення посиленої вентиляції в інкубаторах та техніка добору яєць для інкубації.

На Ніжинській ІПС, Чернігівської області, Броварській, Переяслав-Хмельницькій та Київській ІПС, Київської області, Харківській та Лозовській ІПС, Харківської області, і багатьох інших вивчалась техніка інкубації гусячих яєць.

Під методичним керівництвом відділу інкубації з 1953 р. провадиться робота по поліпшенню місцевої породної групи переяславських гусей. Тепер в колгоспах Ніжинського, Козелецького, Остерського, Чернігівського та багатьох інших районів Чернігівської області створені великі масиви гусей переяславської породної групи.

В останні роки відділ інкубації працює у співдружності з науковцями кафедри гістології Харківського ветеринарного інституту.

Наукові працівники відділу інкубації провадять значну роботу по впровадженню досягнень науки та передового досвіду у виробництво. Систематично провадиться підготовка і підвищення кваліфікації завідуючих інкубаторіями ІПС, колгоспів і радгоспів Української РСР, надаються консультації практикам виробництва як листовно, так і безпосередньо на місцях. Відповідно до спеціалізації птахівництва розробляються плани реконструкції державних та міжколгоспних інкубаторій.

ВІДДІЛ ЗООГІГІЕНИ УТРИМАННЯ ПТИЦІ

Відділ зоогігієни утримання птиці створено після реорганізації станції птахівництва в Український науково-дослідний інститут птахівництва.

В штаті відділу 5 чоловік: завідуючий відділом кандидат ветеринарних наук А. А. Попов, старший науковий співробітник кандидат ветеринарних наук А. Б. Байдевлятор, молодший науковий співробітник Т. Г. Шевченко і два лаборанти.

У 1958—1959 рр. відділ за допомогою працівників зоотехнічної лабораторії проводив досліди по зоогігієні утримання курей, зокрема по вивченню зоогігієнічного режиму широкогабаритного механізованого пташника, порівняльному вивченню різного підстілкового матеріалу для курей та вмісту вітаміну B_{12} у глибокій підстілці.

Аналіз температурних даних, одержаних при вивченні зоогігієнічного режиму в широкогабаритному пташнику, показує, що у ньому в зимово-весняний період удержується досить стабільна температура (5—6°). Влітку вона залежить від температури зовнішнього повітря. Вологість повітря у пташнику становила 83—87%, а у весняно-літній період знаходилась в межах оптимуму (55—56%), за спостереженням В. А. Алікаєва). Це свідчить про недостатню вентиляцію пташника в зимовий період. Тому відділом зоогігієни було запропоновано нову конструкцію приточних труб.

Вивчення хімічного складу повітря показало, що кількість вуглеводнів і аміаку не перевищувала допустимих концентрацій.

Вологість глибокої підстілки з подрібнених качанів кукурудзи у зимово-весняний період була невисокою і коливалась в межах 17—21%. В літні місяці вологість її різко зменшувалась (до 6—9%). Температура підстілки на глибині 15—20 см коливалась в межах 15—30°, що забезпечувало підвищення температури повітря у пташнику.

Продуктивність курей у широкогабаритному пташнику в 1959 р. була високою. Від 6 тис. курей одержано в середньому по 178,7 яйця на несучку.

Вивчення зоогігієнічного режиму утримання курей в широкогабаритному механізованому пташнику на 6 тис. курей показало, що він відповідає біологічним особливостям несучок і що вирощування курей у таких пташниках може бути рекомендоване до впровадження у виробництво.

Порівняльне вивчення різних підстілкових матеріалів: різаної соломи з торфом, тирси і подрібнених стрижнів качанів кукурудзи — показало, що останній є найкращим для глибокої незмінної підстілки, оскільки зумовлює найсприятливіші зоогігієнічні умови (рис. 13).

Аналіз глибокої незмінної підстілки з різних матеріалів у різну пору року на наявність вітаміну B_{12} дав такі результати: найбільше вітаміну нагромаджується в глибокій підстілці з качанів кукурудзи (1000—2000 мкг в 1 кг). У підстілці з соломи, торфу, тирси вітамін B_{12} нагромаджується приблизно в однаковій кількості (в середньому 500—600 мкг в 1 кг). Одночасно дослідження посліду курей показало, що в 1 кг його міститься в середньому 720 мкг вітаміну B_{12} . Очевидно, підвищення несучості курей при утриманні їх на глибокій незмінній підстілці (до 10%) обумовлюється не лише оптимальними умовами утримання, а й впливом вітаміну B_{12} . Досить курці склювати 1—2 г мілких часток підстілки, щоб забезпечити потребу організму в цьому вітаміні. Таким чином, вводити в раціон курей, яких утримують на глибокій незмінній підстілці, препарати вітаміну B_{12} недоцільно.

А. А. Поповим разом з П. П. Щербиною було проведено орієнтовні дослідження по вивченню впливу підгодівлі качок мікроелементами на збільшення вмісту вітаміну B_{12} у жовтках качиних яєць. Результати досліджень показали, що при такій підгодівлі вміст вітаміну B_{12} у жовтках яєць збільшується у молодих качок в середньому на 20%, а у переярих — на 40% і більше.

Тематикою роботи відділу передбачається вивчення епіливу глибокої підстілки, що використовується другий рік, на збереженість поголів'я та на зоогігієнічні умови приміщення.

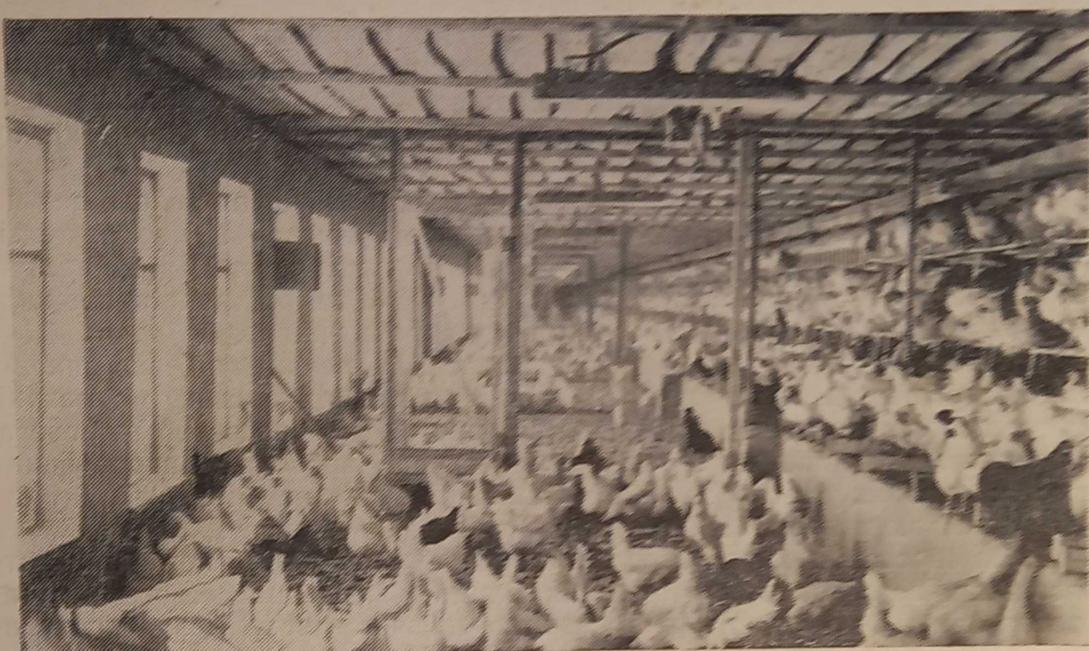

Рис. 13. Утримання курей на глибокій незмінній підстілці у широкогабаритному пташнику.

Разом з працівниками кафедри паразитології Харківського ветеринарного інституту (завідуючий кафедрою проф. М. А. Палімпестов) проводиться робота по вивченню паразитологічного значення глибокої підстілки, яку не змінюють протягом тривалого часу.

Один з розділів теми передбачає вивчення вмісту вітаміну B_{12} в печінці курей і жовтку курячих яєць з одночасним виявленням вмісту цього вітаміну в глибокій підстілці і посліді (Т. Г. Шевченко, А. А. Попов). Таке вивчення дасть можливість більш імовірно твердити про залежність чи незалежність вмісту B_{12} в організмі курей від динаміки його нагромадження у глибокій підстілці. Паралельно проводиться такий же дослід з курми, що утримуються в клітках.

Крім зазначеного вище, вивчається зоогігієнічний режим першого на Україні широкогабаритного пташника на 12 тис. курей, побудованого в дослідному господарстві «Борки».

В наступні роки планується вивчити та запропонувати до впровадження найкращі зоогігієнічні умови вирощування курчат на м'ясо, продовжити вивчення епізоотологічно-санітарних умов при вирощуванні птиці на глибокій незмінній підстілці, повніше з'ясувати роль вітаміну B_{12} у процесах обміну та вивчити вміст його в тканинах різних видів і порід птиці.

ВІДДІЛ МЕХАНІЗАЦІЇ

Продуктивність праці на птахофермах ще до недавнього часу була невисокою: одна пташниця обслуговувала 1,5—2 тис. курей-несучок. Майже єдиним засобом механізації у птахівництві був візок підвісної дороги.

Влітку 1956 р. було прийнято рішення про організацію при Українській дослідній станції птахівництва відділу механізації.

Тепер у відділі механізації працюють: завідучий відділом старший науковий співробітник Ю. С. Кегелес, два старші наукові співробітники В. М. Супрун і І. Ф. Вовк та три техніки.

Свою роботу відділ механізації почав з розробки конструкції перевезувного будиночка для 200 курей. Будівництво такого будиночка у повіннянні з існуючими конструкціями заощаджує 30—35% лісоматеріалів. Крім того, завдяки малій вазі, а також вдалій конструкції полозків будиночок можна перевозити майже будь-яким транспортом.

За неповних три роки, що пройшли з дня закінчення роботи над перевезувним будиночком, Інститут розповсюдив понад 150 комплектів його креслень, головним чином по областях України, а також по республіках Закавказзя і південних областях РРФСР. Конструкція пройшла випробування і одержала високу оцінку виробничників.

В наступні роки основною роботою відділу механізації, яка виконувалась у творчій співдружності з іншими відділами Інституту і механізаторами дослідного господарства «Борки», було створення широкогабаритного пташника на 6 тис. курей-несучок і виробничі випробування застосовуваних у ньому засобів механізації. Робота в цій галузі, яку було розпочато навесні 1957 р., триває до останнього часу.

На підставі технології утримання курей в широкогабаритному пташнику на глибокій незмінній підстілці з розміщенням усього інвентаря на стенді і обслуговуванням птиці з робочого проходу, запропонованої М. В. Дахновським, працівники відділу і механізатори дослідного господарства «Борки» спроектували багатоповерхове внутрішнє устаткування пташника, систему водопостачання, оригінальну систему освітлення з метою штучного подовження світлового дня та створили машини для комплексної механізації трудомістких процесів.

Стендове внутрішнє устаткування мало ряд істотних переваг перед усіма конструкціями, що існували в той час. До числа їх слід насамперед віднести розміщення інвентаря над птицею, що запобігало забрудненню його послідом (рис. 14). Конструкція стендів дає можливість за допомогою найпростіших засобів механізувати роздачу кормів і збирання яєць, а також чищення годівниць і зводить до мінімуму необхідну кількість відвідувань пташницею секцій для птиці.

У широкогабаритному пташнику конструкції УНДІП застосована напівавтоматична система водопостачання, яка при достатній кількості води в господарстві може бути повністю автоматизована.

Питання штучного подовження світлового дня вирішено в широкогабаритному пташнику простими засобами. Електричні лампи розміщені двома окремими групами. Перші освітлюють секції для птиці, другі — робочий прохід. В електричне коло для ламп кожної групи включено реле часу з механізму повороту лотків інкубатора «Рекорд-39». Перед закінченням робочого дня пташниця встановлює диски обох реле таким чином, щоб світло в секціях згасло через дві-три години, а в робочому проході — на 15 хвилин пізніше. Після згасання світла в секціях птиця збирається на сідалах, а світла від ламп, які освітлюють робочий прохід, достатньо, щоб кури при цьому не травмувалися.

Одночасно з розробкою устаткування для пташника на 6 тис. курей працівниками відділу проведені роботи по випробуванню машин, призначених для комплексної механізації трудомістких процесів: кормороздавача, універсального змішувача-навантажувача та яйцезбірного візка (рис. 15, 16, 17). В ході цих робіт визначені оптимальні числа обертів шнеків для подачі сухих кормів, а також установлені деякі залежності для конструювання і механічного розрахунку барабана яйцезбірного візка.

Слід відзначити, що Український науково-дослідний інститут птахівництва не обмежується лише розробкою устаткування, а й виготовляє робочі креслення, розсилаючи їх багатьом господарствам різних рес-

Рис. 14. Розміщення стендового обладнання у широкогабаритному пташнику.

публік країни. Так, у 1958 р. Інститут випустив робочі креслення внутрішнього устаткування і засобів механізації, застосовуваних у широкогабаритному пташнику конструкції УНДІП, — кормороздавача і яйцезбірного візка — загальною кількістю 50 листів повного формату.

Одночасно з розповсюдженням технічної документації впровадження механізованих широкогабаритних пташників у господарствах відбувалось і іншими шляхами. Для цього відповідні матеріали друкували в періодичній пресі, проводили екскурсії, на місця будівництва пташників виїжджали працівники відділу тощо. У червні 1959 р. Міністерством сільського господарства СРСР в Інституті був проведений Всесоюзний семінар по широкогабаритних пташниках, в якому брали участь понад 100 інженерів-будівельників, інженерів-механізаторів, зоотехніків-птахівників Міністерств сільського господарства, керівних та наукових працівників з усіх республік нашої країни. На семінарі науковці Інституту зробили доповіді з різних питань нового способу утримання

птиці, в тому числі і з питань комплексної механізації трудомістких процесів при утриманні птиці у широкогабаритному пташнику.

Ще до проведення семінару, після надрукування в газеті «Сельське ху́дійство» від 12 квітня 1959 р. статті «Большая ферма — малые затраты труда» в багатьох птахівничих господарствах країни розпочалася будівництво широкогабаритних пташників. Після проведення се-

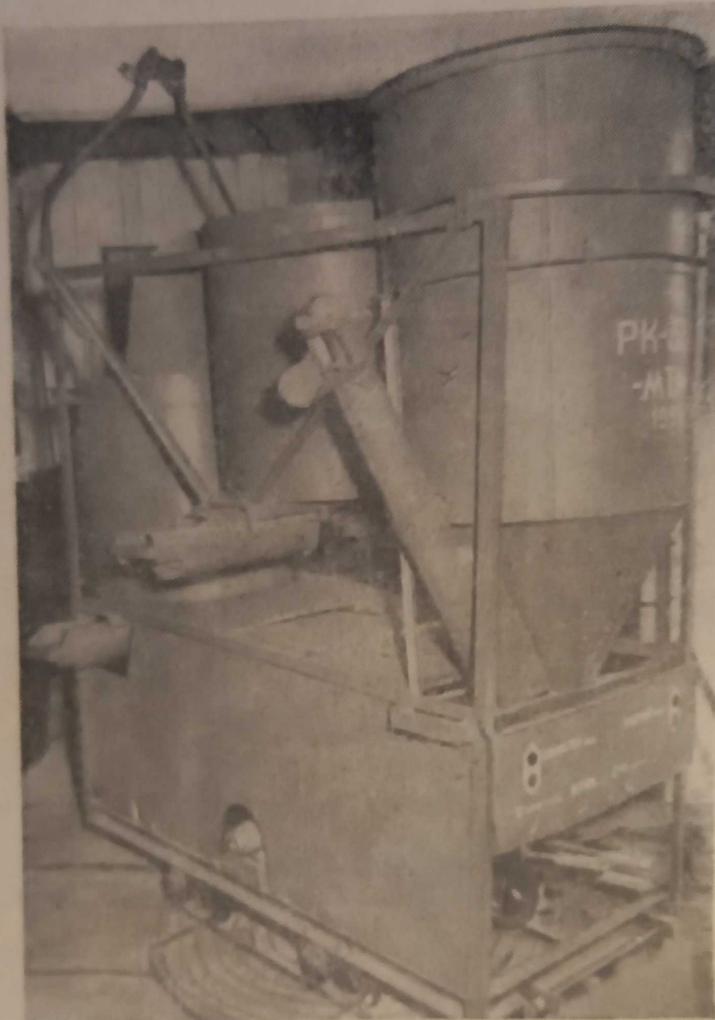

Рис. 15. Кормороздавач.

мінару будівництво таких пташників набуло масового характеру. 12 широкогабаритних пташників в найближчий час стануть до ладу в Харківській області, близько 60 їх уже збудовані або будуються в Запорізькій області, близько 40 — в Сталінській області. Широкогабаритні пташники є в господарствах майже всіх інших областей України. Інститут одержав близько 260 листів з різних кінців Радянського Союзу, у яких керівні працівники Міністерства і обласних управлінь сільського господарства, директори радгоспів і голови колгоспів схвалюють розроблений Інститутом новий спосіб утримання курей-несучок з комплексною механізацією трудомістких процесів, повідомляють про бажання мати і в себе такі пташники і просять надіслати відповідну технічну документацію. У зв'язку з великим попитом на цю документацію розповсюдження її доручено зараз відповідним проектним організаціям.

Інститут продовжує роботу над удосконаленням засобів механізації у птахівництві. У новому широкогабаритному пташнику на 12 тис. курей-несучок, який став до ладу у 1960 р., буде механізовано ряд нових операцій, а також широко використовуватимуться засоби автоматичного керування. Завдяки цим заходам одна пташниця зможе легко обслуговувати 12 тис. курей.

Рис. 16. Пташниця Герой Соціалістичної Праці В. Ф. Сидорова готує вологу сумішку за допомогою кормозмішувача.

Одночасно з роботою по механізації широкогабаритних пташників працівниками відділу механізації розроблено устаткування для селекційних пташників. Цю роботу завершено в основному ще в 1957 р. В плануванні селекційних пташників покладено принцип повного відокремлення селекційних груп птиці. Систему водопостачання розроблено таким чином, що вона не тільки гарантує неможливість надходження забрудненої води з однієї секції до іншої, але й дає можливість спорожнювати труби і напувалки вночі в зимовий період року з метою попередження їх промерзання.

Тепер відділ механізації УНДІП працює над розробкою внутрішнього устаткування і засобів механізації для птахоферми на 250 тис. бройлерів. Випробування багатоповерхового стендового устаткування дало ефективні результати, завершується конструювання кормороздавача для бройлерів. Не чекаючи на закінчення всього комплексу робіт

по механізації ферми, Інститут після перевірки у дослідному господарстві почав впроваджувати окремі елементи його в радгоспах Харківської і Сталінської областей, надаючи цим господарствам конкретну допомогу на місцях.

Останнім часом Інститут широко використовує такий засіб впровадження досягнень науки у виробництво, як демонстрація макетів. Наприклад, відділом механізації було виготовлено макет широкогабаритного пташника УНДІП в масштабі 1 : 50 з усіма машинами, внутрішнім устаткуванням і основними комунікаціями. Цей макет демонструвався послідовно на виїзній сесії Українського науково-дослідного інституту

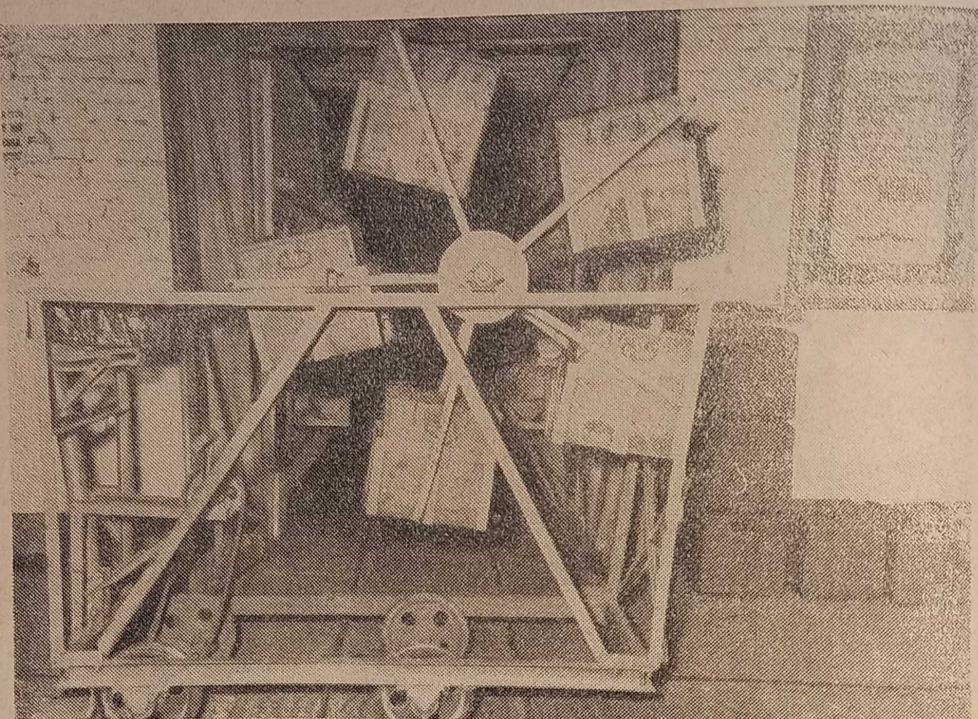

Рис. 17. Яйцезбірний візок.

птахівництва в Сімферополі в серпні 1958 р., на Харківській обласній виставці, Виставці передового досвіду у народному господарстві УРСР та на Всесоюзній виставці досягнень у народному господарстві.

Крім того, на двох останніх виставках в 1960 р. демонструвався фрагмент широкогабаритного пташника в натуральну величину з усіма механізмами.

Найважливішим завданням механізаторів Інституту на найближчий час є розробка пересувної автоматичної установки для збирання яєць. Вже розроблені принципові технологічна і електрична схеми машини, виготовлено в металі окремі вузли.

ВІДДІЛ ЕКОНОМІКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Відділ економіки та організації птахівництва почав працювати з 1959 р. після реорганізації Української дослідної станції птахівництва в Український науково-дослідний інститут птахівництва.

Економічну ефективність різних способів утримання курей-несучок

в 1959 р. працівники відділу вивчали в дослідному господарстві «Борки» та в птахорадгоспі ім. 1-го Травня, Харківської області.

У дослідному господарстві «Борки» вивчали економічну ефективність утримання 6 тис. курей-несучок у механізованому широкогабаритному пташнику на глибокій незмінній підстилці. У пташнику механізовано змішування та роздавання кормів, водопостачання та частково збирання яєць у стандартну тару за допомогою яйцезбірного візка. Всіх курей обслуговує одна пташниця.

У птахорадгоспі ім. 1-го Травня роботу провадили в цеху кліткових несучок, устаткованому індивідуальними механізованими клітками ЦІПС. В цеху механізовано роздачу корму, водопостачання, частково прибирання посліду. Корми цех одержує в готовому вигляді. 24 тис. курей-несучок обслуговують 10 пташниць, 5 робітниць по прибиранню посліду, 1 слюсар, 1 електрик, 3 кочегари (на 6 місяців) та 1 бригадир.

Економіку обох способів утримання курей вивчали за показниками продуктивності праці, витрат матеріальних засобів на одиницю продукції та собівартості продукції.

В результаті вивчення встановлено, що найбільш прогресивною є система утримання несучок у механізованих широкогабаритних пташниках на глибокій незмінній підстилці. Продуктивність праці при цьому способі порівняно з утриманням курей в індивідуальних клітках підвищується в чотири рази.

Затрати праці на виробництво яєць за 1959 р. показані в таблиці 5.

Таблиця 5
Затрати праці на виробництво яєць (дані за 1959 р.)

Назва показників	Широкогабаритний пташник дослідного господарства „Борки”	Цех кліткових несучок птахорадгоспу ім. 1-го Травня
Середньорічне поголів'я (голів)	5960	20727
Валовий збір яєць (в тис. шт.)	1005,8	3573,6
Затрачено за рік людино-днів	394	5722
В тому числі:		
пташницями	365	3140
робітницями на прибирання посліду	18	1570
слюсарем та електриком	11	578
кочегарами	—	314
робітниками на підготовку вологих сумішок кормів *	—	120
Затрати людино-днів за рік:		
на 1000 курей	66	276
на 1000 яєць	0,39	1,60

* У широкогабаритному пташнику вологі сумішки готує пташниця.

При утриманні курей у широкогабаритному пташнику, крім різкого підвищення продуктивності праці, набагато менше витрачається електроенергії та зовсім не витрачається палива (табл. 6).

Наведені дані показують, що в широкогабаритному пташнику при продуктивності праці, вищій у чотири рази, електроенергії витрачається

майже в чотири рази менше, ніж у цеху кліткових несучок. Витрати на опалення в широкогабаритному пташнику зовсім відсутні, а у цеху кліткових несучок на опалення приміщення на кожну тисячу курей було витрачено за сезон 7,7 т вугілля.

Таблиця 6

Витрати електроенергії та палива за 1959 р.

Види витрат	Широкогабаритний пташник дослідного господарства «Борки»		Цех кліткових несучок птахорадгоспу ім. 1-го Травня	
	на 1000 курей	на 1000 яєць	на 1000 курей	на 1000 яєць
Електроенергія (в кет/год)	1175	7,0	4776	27,1
Вугілля на опалення (в кг)	—	—	7670	48

На кожні 10 яєць у широкогабаритному пташнику було витрачено 3,1 кг кормових одиниць, а в цеху кліткових несучок 2,9 кг.

Підвищені витрати кормів в широкогабаритному пташнику частково пояснюються тим, що в утримуваному у ньому стаді птиці було 6% півнів та кури користувались моціоном. В цеху кліткових несучок кури утримувались без півнів.

Внаслідок підвищення продуктивності праці та економії на витратах інших засобів собівартість 10 яєць становила в широкогабаритному пташнику дослідного господарства «Борки» 3 крб. 02 коп., а в цеху кліткових несучок птахорадгоспу ім. 1-го Травня 4 крб. 61 коп.*

Отже, система інтенсивного утримання курей-несучок в механізованих широкогабаритних пташниках на глибокій незмінній підстілці, розроблена Українським науково-дослідним інститутом птахівництва, дає великий економічний ефект. Цю систему тепер широко застосовують в колгоспах та радгоспах нашої країни.

З початку 1960 р. відділ економіки та організації птахівництва працює над питанням підвищення продуктивності праці та зниження собівартості яєць та м'яса птиці в колгоспах та радгоспах УРСР.

Відділом економіки та організації птахівництва за участю працівників інших відділів Інституту розроблено систему ведення господарства колгоспу ім. Дзержинського, Нововодолазького району, Харківської області. В результаті здійснення організаційно-господарських заходів, агротехнічних та зоотехнічних прийомів, передбачених системою ведення господарства, в колгоспі різко зросте валова і товарна продукція, буде знижена собівартість продукції на підвищена продуктивність праці.

Відділ економіки та організації птахівництва у співробітництві з працівниками інших відділів Інституту та окремими спеціалістами опрацював систему ведення дослідного господарства «Борки» та брав участь у розробці системи ведення дослідного господарства «Красний», Кримської області.

В системах ведення господарства розроблені заходи по різкому підвищенню урожайності сільськогосподарських культур, підвищенню продуктивності птиці та великої рогатої худоби, збільшенню виробництва зерна, яєць, м'яса, молока, фруктів, винограду. Працівники відділу також брали участь в розробці системи ведення господарства колгоспів Барвінківського району, Харківської області.

* Грошові розрахунки у книзі дано за масштабом цін 1960 р.

майже в чотири рази менше, ніж у цеху кліткових несучок. Витрати на опалення в широкогабаритному пташнику зовсім відсутні, а у цеху кліткових несучок на опалення приміщення на кожну тисячу курей було витрачено за сезон 7,7 т вугілля.

Таблиця 6

Витрати електроенергії та палива за 1959 р.

Види витрат	Широкогабаритний пташник дослідного господарства «Борки»		Цех кліткових несучок птахорадгоспу ім. 1-го Травня	
	на 1000 курей	на 1000 яєць	на 1000 курей	на 1000 яєць
Електроенергія (в квт/год)	1175	7,0	4776	27,1
Вугілля на опалення (в кг)	—	—	7670	48

На кожні 10 яєць у широкогабаритному пташнику було витрачено 3,1 кг кормових одиниць, а в цеху кліткових несучок 2,9 кг.

Підвищені витрати кормів в широкогабаритному пташнику частково пояснюються тим, що в утримуваному у ньому стаді птиці було 6% півнів та кури користувались моціоном. В цеху кліткових несучок кури утримувались без півнів.

Внаслідок підвищення продуктивності праці та економії на витратах інших засобів собівартість 10 яєць становила в широкогабаритному пташнику дослідного господарства «Борки» 3 крб. 02 коп., а в цеху кліткових несучок птахорадгоспу ім. 1-го Травня 4 крб. 61 коп. *

Отже, система інтенсивного утримання курей-несучок в механізованих широкогабаритних пташниках на глибокій незмінній підстилці, розроблена Українським науково-дослідним інститутом птахівництва, дає великий економічний ефект. Цю систему тепер широко застосовують в колгоспах та радгоспах нашої країни.

З початку 1960 р. відділ економіки та організації птахівництва працює над питанням підвищення продуктивності праці та зниження собівартості яєць та м'яса птиці в колгоспах та радгоспах УРСР.

Відділом економіки та організації птахівництва за участю працівників інших відділів Інституту розроблено систему ведення господарства колгоспу ім. Дзержинського, Нововодолазького району, Харківської області. В результаті здійснення організаційно-господарських заходів, агротехнічних та зоотехнічних прийомів, передбачених системою ведення господарства, в колгоспі різко зросте валова і товарна продукція, буде знижена собівартість продукції на підвищена продуктивність праці.

Відділ економіки та організації птахівництва у співробітництві з працівниками інших відділів Інституту та окремими спеціалістами опрацював систему ведення дослідного господарства «Борки» та брав участь у розробці системи ведення дослідного господарства «Красний», Кримської області.

В системах ведення господарства розроблені заходи по різкому підвищенню урожайності сільськогосподарських культур, підвищенню продуктивності птиці та великої рогатої худоби, збільщенню виробництва зерна, яєць, м'яса, молока, фруктів, винограду. Працівники відділу також брали участь в розробці системи ведення господарства колгоспів Барвінківського району, Харківської області.

* Грошові розрахунки у книзі дано за масштабом цін 1960 р.

У підвищенні продуктивності праці та зниженні собівартості продукції птахівництва важливе значення має укрупнення птахівничих ферм в колгоспах з одночасним застосуванням сучасних засобів механізації виробничих процесів. Тепер концентрація птахівництва відбувається у двох напрямах — організації великих ферм в окремих колгоспах на базі кормів власного виробництва та організації міжколгоспних птахоферм на кормовій базі колгоспів, яким належить птахофера.

У зв'язку з цим відділом розроблено плани організації великих птахоферм (на 12—18 тис. курей) для колгоспів Харківського і Богодухівського районів, Харківської області, та плани організації міжколгоспних птахоферм в Хорольському районі, Полтавської області (на 6 тис. курей), і в Чугуївському районі, Харківської області (на 30 тис. курей).

ЛАБОРАТОРІЯ ФІЗІОЛОГІЇ ТА БІОХІМІЇ

Лабораторія фізіології та біохімії є новою структурною одиницею Інституту. До реорганізації Української дослідної станції птахівництва в Інститут це була зоотехнічна лабораторія, яка спочатку провадила роботу переважно по обслуговуванню інших відділів та дослідного господарства Інституту. За останні роки штат лабораторії збільшився. Збільшився і обсяг виконуваної роботи. Якщо до 1954 р. в лабораторії було лише два працівники — молодший науковий співробітник та лаборант, то вже у 1957 р. в штаті лабораторії було 5 лаборантів, а тепер працює 5 наукових працівників та 7 лаборантів і технічних працівників. Обсяг і різноманітність виконуваних лабораторних досліджень набагато збільшились. У перерахунку на загальний зоотехнічний аналіз в лабораторії в 1953 р. досліджувалось 230 зразків, а в 1959 р. — 1150 зразків. Крім аналізів, тепер виконується і певна кількість фізіологічних експериментів.

У 1950—1953 рр. в лабораторії проведено ряд важливих дослідів з питань годівлі сільськогосподарської птиці, досліджено ряд нових кормів, зокрема (в порядку обґрутування нової системи качківництва) зроблено велику кількість аналізів м'якої водної рослинності і біомаси бентосу водойм під час вивчення природних кормових ресурсів водойм.

У 1952—1954 рр. в лабораторії проведено роботу по визначеню поживної цінності для качок таких рослин, як рдест кучерявий, гребінчастий і близкучий, кущир, ряска тридольна та ін. Результати цих досліджень відображені у звітах та друкованих працях.

З 1952 р. в лабораторії розпочато роботу по систематичному дослідження хімічного складу яєць сільськогосподарської птиці у зв'язку з умовами годівлі маточного поголів'я та інкубаційними властивостями, а також аналізи по оцінці м'ясних якостей різноманітних порід та породних груп курей і качок.

У 1954 р. проведено роботу по вивченю впливу різних типів білкової годівлі качок на їх продуктивність та інкубаційні якості яєць. Дослідженнями встановлено, що відсутність в раціоні качок білків тваринного походження може не впливати на їх яєчну продуктивність, але впливає на інкубаційні якості яєць. Виявлено також, що інкубаційні якості яєць у значній мірі залежать від співвідношення у них білка і жиру.

У цьому ж році лабораторією вивчено зміни хімічного складу різних частин гусячих яєць на різних етапах їх штучної та природної інкубації. Особливо добре вивчено мінеральний обмін гусячого ембріону.

она та шляхи використання кальцію і фосфору при ембріональному розвитку.

У 1954 р. щомісячно вивчався хімічний склад яєць курей порід російська біла, нью-гемпшир та род-айланд. Виявлено цікаві породні особливості в сезонних змінах вмісту вітамінів А, В та В₂ у жовтку яєць.

Рис. 18. Апаратура для вимірювання внутріяйцевої температури.

В 1955 р. поряд з проведенням аналізів за замовленням інших відділів УДСП лабораторія почала роботу по вивченю теплообміну та розвитку терморегуляції в онтогенезі качок. У певній частині вона була продовженням робіт 1954 р., коли було виявлено зв'язок відхилень у складі яєць, викликаних різною годівлею, з вимогами до температурних умов при штучній інкубації та насиджуванні качиних яєць. Для проведення цих досліджень у лабораторії було сконструйовано ряд установок, в тому числі калориметр-レスпірометр для одночасного визначення газообміну та теплопродукції яйця; два варіанти приладу для визначення внутрішньої температури яйця при інкубації (термоелектричним способом); акторографи для реєстрації рухомої активності квочки та переміщення яєць у гнізді; «штучна квочка» типу ультратермостата та ін. Велика робота була проведена по вивченю газообміну (212 дослідів) і хімічного складу качиних яєць при інкубації.

У тому ж році в лабораторії вивчалась динаміка каротину в люцерновому сінному борошні у зв'язку з умовами його зберігання.

Роботи по вивченню розвитку терморегуляції у качок продовжувались у 1956 р. Комплексними дослідженнями було встановлено, що перші ознаки хімічної терморегуляції з'являються приблизно на 17 добу розвитку ембріона качки. За допомогою спеціальних пристосування каченят у період вилуплення (рис. 18, 19, 20). Особливо великим в лабораторії був обсяг

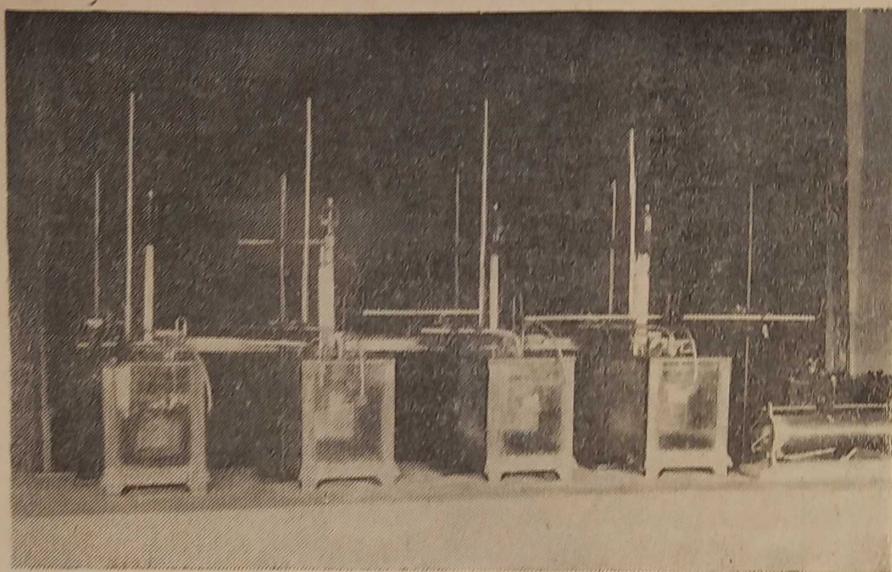

Рис. 19. Апаратура для дослідження теплообміну яєць.

аналітичних робіт, пов'язаних з вивченням кукурудзи як корму для птиці. Під керівництвом працівників відділу годівлі та утримання сільськогосподарської птиці в лабораторії була визначена перетривність та поживна цінність двох видів силосу — з качанів кукурудзи та зерна кукурудзи воскової стиглості, а також було вивчено динаміку поживних речовин в рослині кукурудзи у зв'язку з окремими фазами вегетації та досягнення.

У 1957 р. в лабораторії було підбито підсумки роботи по дослідженню хімічного складу та поживності місцевих кормів для птиці і почато вивчення поживності комбінованих силосів, їх хімічного складу і змін при силосуванні. Одночасно лабораторія продовжувала роботу по вивченню розвитку терморегуляції у каченят у віці від 1 до 30 днів. Одержані дані по розвитку температурної стійкості, газообміну і хімічної терморегуляції.

Під керівництвом відділу інкубації яєць сільськогосподарської птиці лабораторія продовжувала дослідження хімічного складу і фізико-хімічних властивостей яєць курей, качок, індичок і гусей у зв'язку з вивченням міжпородних відмін в інкубаційних якостях яєць, а також у зв'язку із застосуванням мікроелементів в годівлі птиці.

У 1958 р. було завершено роботу по вивченню розвитку терморегуляції у качок і проведені аналогічні дослідження на індичатах. Виявлені видові відміни між качками та індичками у температурній стійкості і дано еколого-фізіологічне обґрунтування температурних норм вирощування молодняка качок та індиків.

ЛАБОРАТОРІЯ ПО ВИВЧЕННЮ ПРИРОДНИХ КОРМІВ ВОДОЙМ

На території нашої країни є велика кількість різноманітних водойм. Ці водойми багаті на тваринні і рослинні організми, які можуть бути використані водоплавною птицею як природний корм. Використання цих природних запасів кормів для вирощування качок у колгоспах та радгоспах є одним із засобів збільшення та здешевлення виробництва продукції птахівництва. Проте вирощування качок на будь-якій водоймі без знання видового складу та кількості кормів на одиницю площини дна та заростей призводить до того, що на водойму випускають велику кількість качок, які за один-два тижні з'їдають весь природний корм. Уальному такі качки або голодують, або потребують незапланованої кількості зернових кормів. Замість економії зернових кормів це приводить до значних збитків у господарстві.

З метою раціонального використання природних кормів водойм потрібно вивчати як самі водойми, так і ті тваринні і рослинні організми, які населяють їх. Необхідно вивчити кормові запаси на одиницю площини водойм і лише на основі цих матеріалів планувати кількість вирощуваних качок та місця їх розташування на водоймі.

Для вирішення цих питань у 1948—1949 рр. було проведено орієнтовне обслідування заплавних водойм р. Сіверський Донець, заплавних водойм р. Дніпра та озер другої тераси Дінця. У 1950—1951 рр. було обслідувано водойми по річках Сулі, Ворсклі та інших. В 1955—1956 рр. проведено орієнтовне обслідування мілководдя Азовського моря в межах України, північно-східної частини Сиваша, а в 1957 р. частини Каркинітської затоки Чорного моря та морські прісні водойми в західній частині Одеської області.

З метою з'ясування питання, яку кількість качок можна вирощувати на 1 га водойми, у 1948—1949 рр. Українською науково-дослідною станцією птахівництва були поставлені досліди по вирощуванню качок на оз. Великий Лиман, Зміївського району, Харківської області.

Ця водойма, розташована на другій терасі р. Сіверський Донець, площею до 1100 га, має рідку рослинність та бідне тваринне населення. Дно водойми переважно піщане.

Вирощування великих партій качок (5000 голів на 1 га у 1948 р. та 6500 — у 1959 р.) показало, що на великих за площею, але бідних на природні корми водоймах виростити такі партії качок можна тільки при великих витратах зернових кормів.

У 1949—1950 рр. це озеро досліджували з метою визначення кількісного та видового складу бентосу. Дослідження показали, що у водоймах цього типу біомаса бентосу дна досягає лише 4,8 г/м², а бентосу водної рослинності — 70,4 г/м³, тоді як у заплавних водоймах ці показники становлять відповідно 76,7 г/м² і 505,0—998,3 г/м³.

В результаті проведених обслідувань та дослідів постало питання про ґрутове вивчення бентосу дна та заростей водойм, зокрема мілководної зони (літоралі) терасових та заплавних водойм. Такі дослідження були розпочаті у 1950—1951 рр. старшим науковим співробітником Української науково-дослідної станції птахівництва В. І. Бутом на оз. Великий Лиман, на водоймищі «Мжанські розливи» та інших водоймах.

У 1952 р. проводилися дослідження по використанню водної рослинності для вирощування качок. Водну рослинність згодовували качкам у подрібненому вигляді з визначенням її кормової цінності. Було проведено хімічні аналізи деяких видів водної рослинності.

Над питаннями поширення та врожайності водної рослинності,

вибірки її з водойм та заселення нею нових водойм працював у 1954 р. кандидат біологічних наук М. В. Дубовський.

Працею наукових працівників Інституту у 1952—1954 рр. було частково розв'язано питання про можливість посадки таких водних кормових та захисних рослин, як елодея, рдест кучерявий, рдест малий, роголистник, далекосхідний рис. Спроби посадки та розмноження індійського рису (тускарори) — дуже цінної кормової водної рослини — були невдалими.

Проте досліди, проведені науковими працівниками Інституту ботаніки АН УРСР в наступні роки, показали, що цей рис добре росте у водоймах України. Питання про використання його для качківництва буде вивчатися лабораторією у дальному.

Такі питання, як кормність водойм різного типу, динаміка тваринного та рослинного населення дна, особливо заростей водойм, методика досліджень прибережної (літоральної) зони водойм, кількісний підрахунок запасу природних кормів у водоймі для качок, картографування кормних площ водойм та ряд інших, пов'язані з вирощуванням качок, в науці ще не розв'язані.

З метою грунтовного розв'язання усіх цих питань в УНДІП у 1958 р. було організовано лабораторію по вивченю природних кормів водойм.

Після організації лабораторії почала вивчення запасів природних кормів у придунаїських лиманах Одеської області, у причорноморських лиманах Одеської, Миколаївської, Херсонської та Кримської областей, а також дослідження узбережжя Азовського моря в межах України. На цих водоймах уже в попередні роки станцією було розпочато господарський дослід по вирощуванню великих партій качок на природних кормах зазначених водойм.

У 1958—1959 рр. лабораторія була устаткована апаратурою, експедиційною автомашиною та польовим експедиційним устаткуванням.

Штат лабораторії було поповнено, і тепер він складається з чотирьох наукових співробітників та лаборанта.

Протягом 1958—1959 рр. було проведено експедиції на придунаїські (Калуг, Ялпуг, Катлабуг, Китай) та причорноморські (Сасик та Дністровський) лимани, на Каркинітську затоку Чорного моря та на Каховське море. В результаті проведеної роботи складено карти кормових територій та підраховано запаси природних кормів типових ділянок берега кожного лиману, що є основою для планування кількості та місць качиних ферм по кожній водоймі. Карти кормових площ по кожній водоймі, розрахункові таблиці та місця, які можуть бути використані для створення качиних ферм, передано Одеському обласному управлінню сільського господарства.

Наукові співробітники лабораторії працюють над окремими питаннями кормності водойм та проводять експедиційні дослідження водойм України.

Вивчення біомаси бентосу дна та заростей прісноводних заплавних та терасових озер різного типу показало, що біомаса бентосу у кількості 100 г/м^2 достатня для вирощування 100 качок на площі 1 га без повного видалення бентичних організмів. Більша щільність посадки качок на 1 га водойми призводить до повного видалення качками бентичних організмів.

Відповідно до цих матеріалів при ширині мілководної зони водойм (глибиною 50 см) 100 м і запасах біомаси бентосу 100 г/м^2 на 1 км берегової зони можна виростити 1000 качок.

Заселення нових водойм водою рослинністю — дуже термінове питання. Прикладом цього може бути становище Каховського моря. Це водоймище вже кілька років не має водної рослинності по берегах і

затоках, у ньому немає ні тваринних, ні рослинних кормів для риби та качок. Проте необхідно, щоб такі водоймища у дальншому були використані для вирощування качок.

Невдалі спроби посадки водних рослин (далекосхідного рису) у затоці Рогачик свідчать про те, що вивчення цього питання потребує проведення дальших досліджень.

Водна рослинність є тим основним фактором середовища, від якого залежить кормова база водойми. Там, де є водна рослинність, є і тваринні організми, є корм для качок та риби.

Лабораторія Інституту з 1960 р. поряд з дослідженнями та експериментами по заселенню водою рослинністю літоралі заток Каховського моря одночасно розпочала роботу і на дослідному водоймищі «Мжанські розливи», у заплаві р. Мжа, на території дослідного господарства УНДІП. Тут почato посадку різних видів водної рослинності та створення біоценозів заростей у різних умовах глибини, прибійності, ґрунту тощо. Проте для вирішення цього питання недостатньо наукових матеріалів щодо екологічних умов багатьох видів рослин. Тому науковими співробітниками лабораторії протягом найближчих років будуть проведені досліди по розповсюдженю водної рослинності, яка є кормом для качок, у заплавних і терасових озерах річок України та з'ясуванню умов їх росту у водоймах різних типів.

В результаті проведення намічених досліджень з посадки водних рослин у нових водоймищах (стави колгоспів, Каховське море, «Мжанські розливи») будуть зібрані матеріали для теоретичного та практичного обґрунтування «підводного луківництва».

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА БАЗА ІНСТИТУТУ

ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО — ПЛЕМІННИЙ ПТАХОРАДГОСП «БОРКИ»

Племінний птахорадгосп «Борки», який було організовано у 1929 р., розташований у 43 км на південь від Харкова. Центральна садиба господарства прилягає безпосередньо до залізничної станції Борки. На віддалі 12 км від центральної садиби проходить автомагістраль Москва—Сімферополь. У 1959 р. розпочато будівництво асфальтового шляху від автомагістралі до центральної садиби господарства.

У 1938 р. з Кам'янця-Подільського в Борки була переведена Українська дослідна станція птахівництва. З цього часу племінний птахорадгосп «Борки» став експериментальною базою Інституту, де провадяться основні науково-дослідні роботи по птахівництву.

У 1940 р. дослідне господарство УНДІП «Борки» вже являло собою велике племінне птахівниче господарство на Україні. На початку Великої Вітчизняної війни господарство було евакуйовано на схід. В період окупації майже всі будівлі у господарстві були зруйновані. Після війни значна кількість птиці та інших тварин була реевакуйована.

До складу дослідного господарства входять два відділки, розташовані один від одного на віддалі 20 км.

Загальна земельна площа господарства 7020 га (табл. 7).

В структурі земельної площи під ріллею зайнято 75,6%, випасами на схилах балок — 9,5, садами і ягідниками — 0,8, лісами — 3,1, насадженнями — 1,9, водоймами — 1,9 та іншими угіддями — 7,2%. Загальна кількість робітників та службовців у господарстві (на 1.1 1960 р.) становить 852 чоловіки. Крім постійних робітників, у господарстві працюють сезонні з навколошніх сіл. Господарство забезпечене кваліфікованими кадрами (механізаторами, пташницями та робітниками інших професій) і поповнюється ними шляхом підготовки спеціалістів безпосередньо на виробництві та в школах механізації. Для характеристики напряму та спеціалізації господарства наведено дані про питому вагу окремих його галузей в товарній продукції за 1958 р. (табл. 8).

Господарство в достатній мірі забезпечене різноманітною сільськогосподарською технікою. У господарстві є 55 тракторів і 12 комбайнів. Для механізації процесів виробництва застосовуються різні сільськогосподарські машини. Автомобільний парк складається з 25 автомобілів, які використовуються для перевезення різних господарських вантажів.

Дослідне господарство «Борки» є племінним заводом чотирьох видів птиці: курей, качок, гусей та індиків (табл. 9). Головним завданням господарства є удосконалення наявних і виведення нових порід птиці,

Таблиця 7
Розподіл земельної площин дослідного господарства «Борки»
(в га)

Назва угідь	Загальна площа угідь	В тому числі	
		I відділка	II відділка
Всього земельної площин	7020	3096	3924
В тому числі:			
землі в сільськогосподарському використанні	6034	2328	3706
ріллі	5309	2012	3297
випасів на схилах балок	667	266	401
садів і ягідників	58	50	8
лісів і чагарників	218	209	9
лісосмуг	133	72	61
боліт	102	102	—
водойм	131	98	33
вулиць та шляхів	45	26	19
під будівлями	20	20	—
господарські двори	233	163	70
інших земель (пісків, незручних для сільськогосподарського використання)	54	28	26
хутори	50	50	—

Таблиця 8
Основні галузі та види товарної продукції дослідного господарства «Борки»

Назва галузей господарства і основних видів товарної продукції	Грошові надходження	
	тис. крб.	%
Птахівництво	5527	68,5
В тому числі:		
м'ясо птиці	1665	20,6
яйця	3423	42,4
добовий молодняк	439	5,5
Велика рогата худоба	1536	19,0
В тому числі:		
молоко	1100	13,6
м'ясо (у живій і забійній вазі)	436	5,4
Свинарство	212	2,6
Інша продукція тваринництва	54	0,7
Землеробство	745	9,2
В тому числі		
виробництво зерна	299	3,7
Всього	8074	100,0

Таблиця 9

Поголів'я різних видів сільськогосподарської птиці (голів)
у дослідному господарстві «Борки»
(дані за 1944—1960 рр.)

Роки	Кури		Качки		Гуси		Індикі	
	дорослі	молодняк	дорослі	молодняк	дорослі	молодняк	дорослі	молодняк
1944	4633	—	620	—	220	—	87	—
1945	5418	8651	2000	2535	234	486	442	1304
1946	6000	—	2000	—	500	—	400	—
1947	9100	13923	1340	1600	682	901	560	679
1948	9045	25298	1327	6073	728	2129	551	2900
1949	14000	31486	4009	6000	1626	1034	1050	2400
1950	16427	40763	5061	9507	1699	2350	1300	2570
1951	22200	35442	5000	9358	2500	1505	1392	2001
1952	22700	35451	5000	21241	2000	1800	1300	2810
1953	22700	37696	5000	12031	2000	1727	1300	2115
1954	23000	35708	5050	12065	2200	2416	1320	2095
1955	20000	46160	3500	26243	2000	1750	1000	2650
1956	20000	58135	6000	24576	2200	2150	1300	3950
1957	20000	63984	6000	31558	2000	2395	1300	2823
1958	25000	87870	10000	29242	1000	100084	1300	6945
1959	35000	157637	10000	63146	1537	11057	2000	15310
1960	40000	150000	8000	75000	1200	10000	2000	12000

механізація птахівничих ферм, передача колгоспам, радгоспам і іншим господарствам України високоякісної племінної продукції, розробка нових методів утримання й годівлі птиці та ін.

Вся птиця розміщена на різних відділках з урахуванням біологічних особливостей кожного виду.

Кури. Основним, найбільш численним видом птиці в господарстві є кури, які розміщені на центральній садибі. Породної птиці в 1946 р. була незначна кількість, в господарстві розводились в основному кури породи леггорн, а з інших порід первомайські. У 1946 р. із завезених з США яєць курей порід нью-гемпшир, род-айланд, австралорп, плімутрок строкатий, віандот, суссекс були виведені і вирощені курчати для ремонту свого стада. В 1948 р. із Полтавської області були завезені яйця місцевих полтавських курей (глинастих, чорних і зозулястих), з яких вивели і виростили курчати для комплектування маточного стада на 1949 р.

Кури, одержані із завезених яєць, тривалий період мали невисоку продуктивність і по-різному пристосовувалися до місцевих кліматичних та господарських умов. Особливо важко акліматизувалися кури породи австралорп. Протягом чотирьох-п'яти років вони у зимовий період хворіли на нежить, різко знижуючи при цьому несучість. Очевидно, це пояснюється тим, що удосконалення цих курей протягом тривалого часу в кліматичних умовах Австралії та пристосування їх до високої температури залишило свої наслідки. Однак в теплу пору року несучість їх у порівнянні з іншими породами була найвищою.

Полтавські кури у перші роки мали низьку несучість, серед поголів'я дорослих курей спостерігалась велика кількість квочок не лише весною і літом, а й взимку.

Поступово кури завезених порід акліматизувалися, а полтавські кури внаслідок поглибленої селекційної роботи з ними при поліпшенні умов годівлі й догляду утримання значно підвищили свою продуктивність.

У 1956 р. для «освіжения крові» курей деяких порід з Кучинського племінного птахорозплідника, Московської області, завезли невелику кількість курячих яєць, з яких було виведено та вирощено курчат для ремонту стада курей російської білої породи та порід нью-гемпшир, австралорп, плімутрок строкатий і білий. В цьому ж році із США були завезені яйця курей порід нью-гемпшир, род-айланд, батьківських й материнських форм дволінійних гібридів серій 156 і 934, а також чотирьохлінійних гібридів цих же форм.

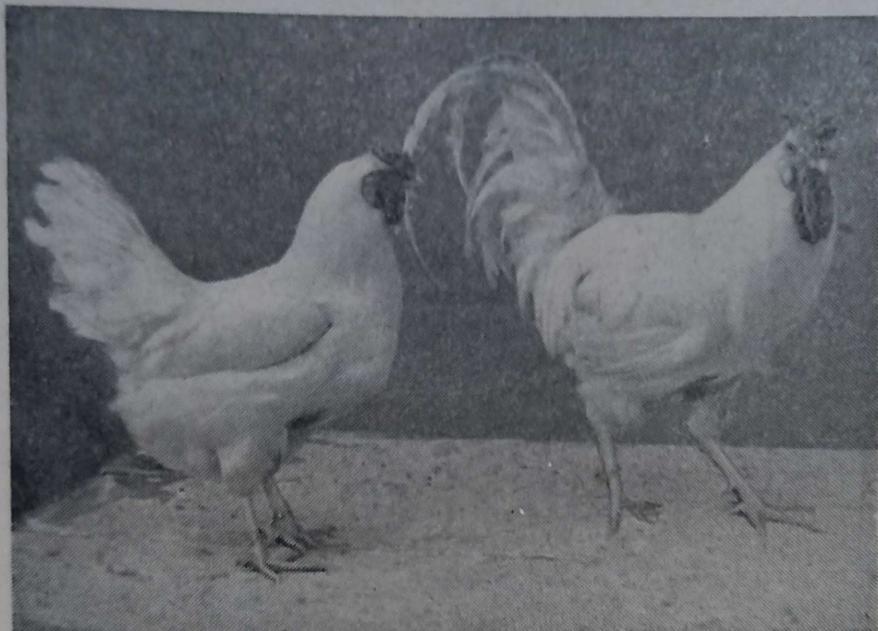

Рис. 21. Борківські кури.

Тепер у господарстві є кури 14 різних порід та породних груп: російські білі, борківські, українські ушанки, первомайські, полтавські (глиннясті, чорні, зозулясті), нью-гемпшир, род-айланд, австралорп, плімутрок строкатий і білий суссекс, віандот (рис. 21, 22, 23, 24 і 25).

Продуктивність курей у післявоєнний період поступово підвищувалась (табл. 10).

Таблиця 10

Середня несучість чистопородних курей
у дослідному господарстві «Борки»
(яєць на 1 несучку за рік)

Кури	Роки														
	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959		
Російські білі	116,2	127,4	127,4	117,2	114,9	131,4	153,7	160,7	175,7	148,2	183,0	178,8	157,6		
М'ясо- яєчних порід	-	-	79,4	94,6	111,9	111,0	99,9	100,4	129,3	144,1	156,1	129,4	164,6	170,3	147,7

Необхідно відзначити, що тепер у господарстві «Борки» із 40 тис. голів курей несучих порід лише 18%, решта поголів'я — кури м'ясо-яечного напряму продуктивності та помісні.

Утримують курей у приміщеннях різного типу: вузькогабаритних по 1000 голів в кожному, селекційних для групового парування по 500 голів у пташнику, селекційних для гніздового парування по 1000 голів та в широкогабаритних по 6 і 12 тис. голів у кожному. В усіх пташниках

Рис. 22. Первомайські кури.

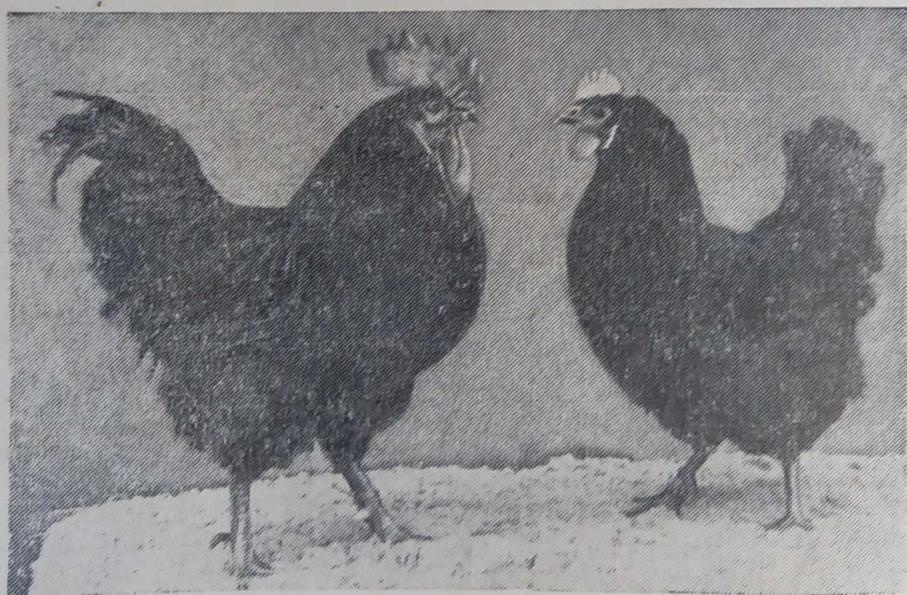

Рис. 23. Кури породи автralорп.

курей утримують на глибокій незмінній підстілці, яку прибирають раз на рік. Щільність посадки курей у зимових приміщеннях становить від 4 до 6,5 голови на 1 m^2 підлоги пташника. Кури користуються вільними, обмеженими вигулами та соляріями.

Годівля курей провадиться, в основному, за нормами ВНДІП з деякими змінами. Протягом року курей годують вволю, проте поїдають вони кормів не більше, ніж установлено нормами (відповідно до продуктивності).

В усіх літературних джерелах по птахівництву норми годівлі курей в осінньо-зимовий період рекомендуються зменшенні, а в весняно-літній у зв'язку з підвищеннем несучості — збільшені. Проте спостереження при годівлі птиці вволю показали інше. В осінньо-зимовий період всі ви-

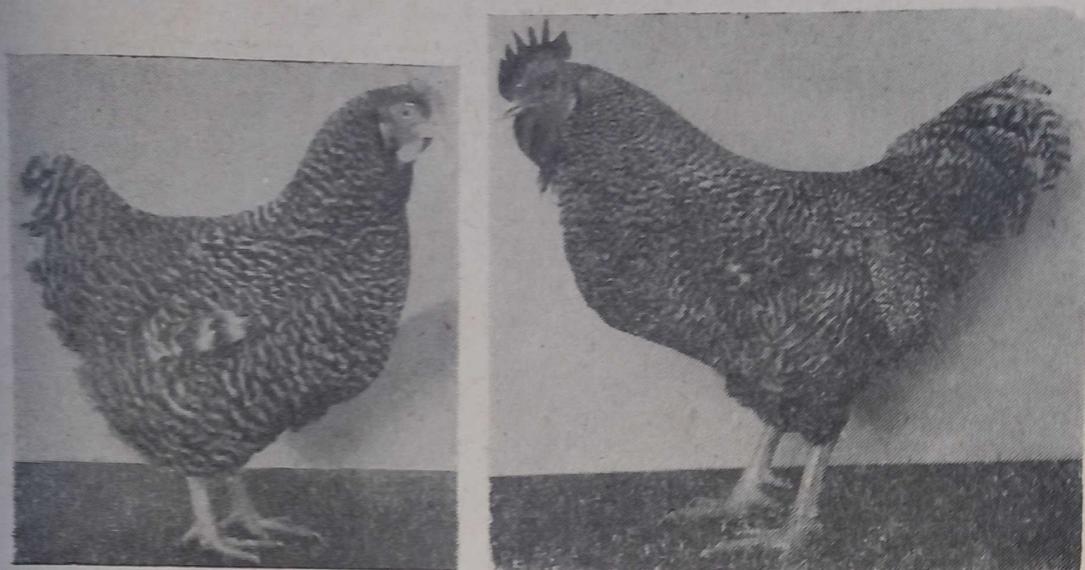

Рис. 24. Кури породи плімутрок.

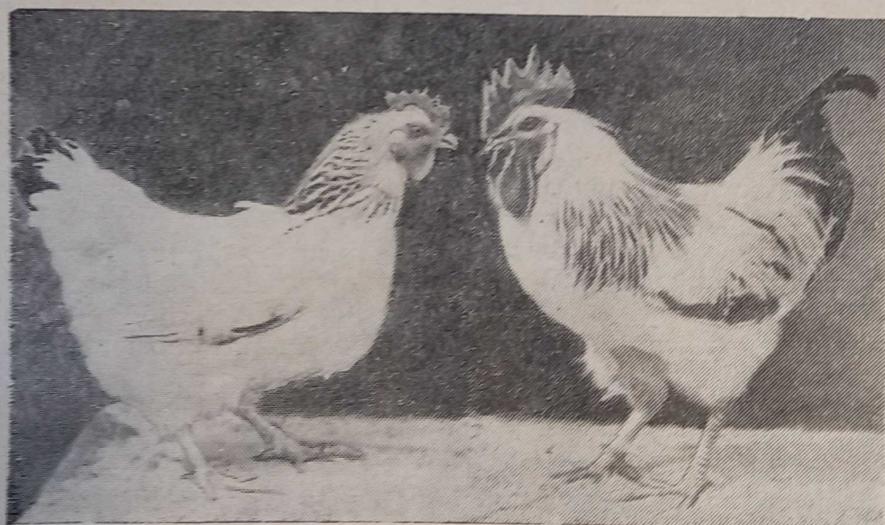

Рис. 25. Кури породи суссекс.

ди птиці пойдають більше корму, а в весняно-літній, при настанні спеки, пойдання птицею корму різко знижується, незважаючи на те, що в цей період несучість птиці підвищується.

Ті групи птиці, яких в осінньо-зимовий період годують вволю, у весняно-літній період характеризуються високою несучістю і мають добру вгодованість. Ті ж групи птиці, яких в осінньо-зимовий період годують за меншими нормами, швидко худнуть і перестають нести.

При годівлі вволю птиці, що відрізняються сезонною несучістю (качки, гуси, індик), в неплемінний сезон згодовують значно більше грубих

та соковитих кормів, вартість яких нижча, ніж зернових. Це дає можливість економити частину зернових кормів.

Для нормальної життєдіяльності організму та одержання високо-якісної продукції птиці, крім вуглеводистих кормів, згодовують також білкові, вітамінні та мінеральні корми. З білкових кормів птиці згодовують кормову рибу, м'ясокісткове та рибне борошно, збиране молоко, борошно зернобобових культур, макуху тощо, з мінеральних — крейду, черепашку, трикальційфосфат.

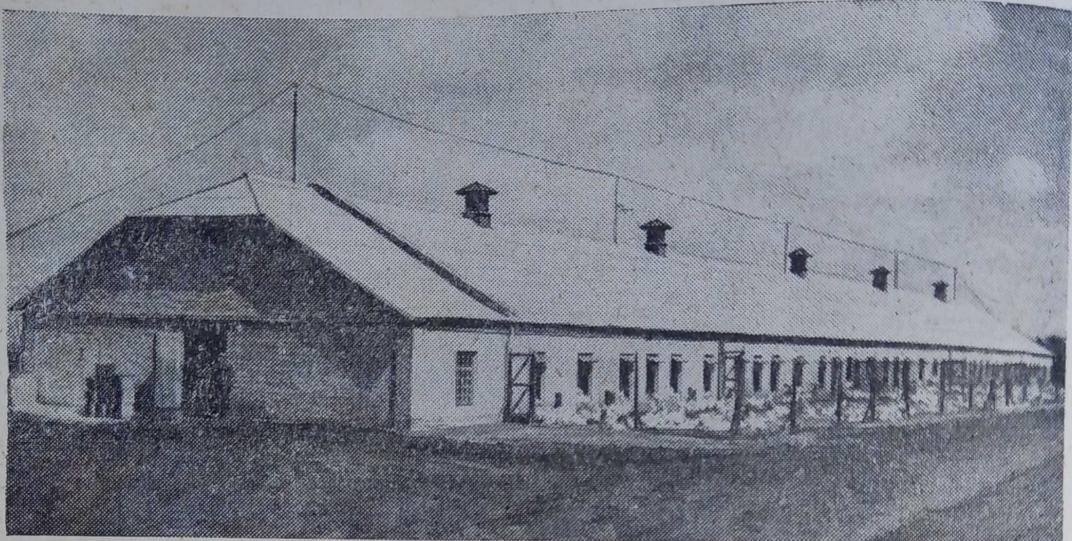

Рис. 26. Широкогабаритний пташник на 6 тис. курей-несучок.

Для забезпечення птиці вітаміном D їй дають риб'ячий жир та препарат вітаміну D₃ або D₂; для забезпечення вітаміном В₂ цілорічно згодовують пророщене зерно, а в літній період свіжу зелень. Для забезпечення потреби дорослої птиці у вітаміні А взимку їй згодовують комбінований силос та люцернове борошно, а молодняку моркву, влітку — свіжу зелень. Всій дорослій птиці і молодняку влітку додатково до зелені згодовують перо багатолітньої цибулі (батуна), яка підвищує апетит, а також є джерелом забезпечення птиці вітамінами і протиглистним засобом.

Кращими для птиці є комбіновані силоси, які складаються з а) кукурудзи воскової стиглості 60% + червоної моркви з гичкою 40%; б) кукурудзи воскової стиглості 50% + червоної моркви 30% + зеленої люцерни 20% і в) червоної моркви 85% + люцернового борошна 15%.

У зв'язку із значним розвитком птахівництва з метою підвищення рентабельності птахівничих ферм та господарств виникла необхідність змінити методи утримання й годівлі птиці.

До 1958 р. в дослідному господарстві «Борки», як і в інших господарствах радгоспного типу, одна пташниця обслуговувала у вузькогабаритних пташниках 2 тис. курей. У 1959 р. в господарстві було закінчено будівництво широкогабаритного пташника на 6 тис. курей (рис. 26), в якому основне устаткування та інвентар розміщені по середині пташника (по довжині робочого проходу). Таке розміщення дало можливість застосувати комплексну механізацію всіх трудомістких процесів у пташнику. Вода у пташник надходить з водопроводу, і постійний її рівень регулюється автоматично за допомогою поплавка. Корм змішується і завантажується в кормороздавач за допомогою кормозмішувача-завантажувача за три-четири хвилини. Завантажений кормо-

роздавач роздає корм одночасно у 6 годівниць (на 6 тис. курей) за дві хвилини.

Збір яєць провадиться за допомогою яйцезбірного візка, на якому по вертикальному кругу розміщено 5 ящиків. Кожний ящик вміщує 180 яєць. Курей у пташнику утримують на глибокій незмінній підстілці з подрібнених качанів кукурудзи або іншого підстілкового матеріалу шаром завтовшки 25—30 см. Прибирається підстілка раз на рік за допомогою бульдозера.

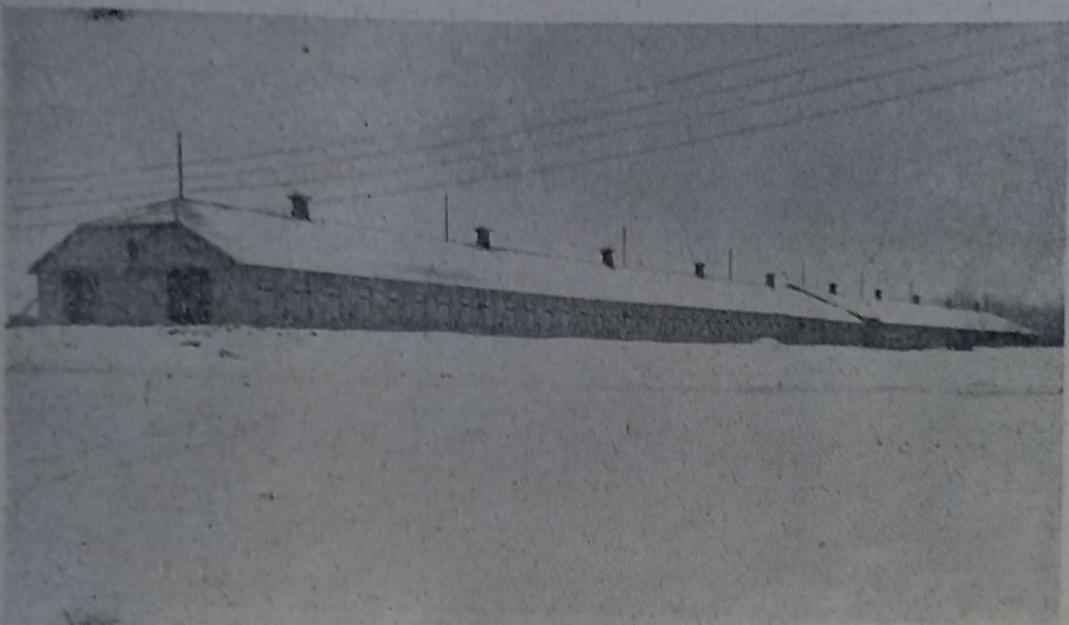

Рис. 27. Широкогабаритний пташник на 12 тис. курей-несучок.

Новий спосіб утримання курей у широкогабаритному пташнику на глибокій незмінній підстілці із застосуванням комплексної механізації трудомістких процесів дав можливість у 1959 р. пташниці Герою Соціалістичної Праці В. Ф. Сидорі самій обслуговувати 6 тис. курей і одержати від них 1 млн. яєць. Обслуговування однією пташницею такої кількості курей перевищує норму навантаження на одну пташницю у три рази. Застосований спосіб утримання курей сприяв підвищенню продуктивності праці й зниженню собівартості продукції.

У 1959 р. в дослідному господарстві «Борки» закінчили будівництво широкогабаритного пташника на 12 тис. курей з комплексною механізацією трудомістких процесів (рис. 27). В. Ф. Сидора виявила бажання працювати в цьому пташнику, взявшись на себе зобов'язання в 1960 р. обслуговувати 12 тис. курей і одержати від них 2 млн. яєць. На 1 січня 1961 р. вона одержала 2016 086 яєць.

Обслуговування однією пташницею такої кількості курей застосовується в Радянському Союзі вперше.

Деякі працівники птахівництва домоглися високої продуктивності курей. Так, наприклад, пташниця М. П. Ольховська від кожної із закріплених за нею курей російської білої породи одержала в середньому по 192 яйця за рік. Пташниця Г. Ф. Огурцова від закріплених за нею 2000 курей м'ясо-яичної породи одержала в середньому по 179,8 яйця відожної несучки.

Завідуючий фермою маточного стада курей зоотехнік В. М. Голюк одержав в середньому від 35 тис. несучок по 172 яйця на кожну.

Вирощують курчат у господарстві комбінованим способом. До 30-денної віку 50% курчат вирощують у клітках, 50% на підлозі в брудергаузах; з 30-денної віку курчат вивозять в поле. Ранніх (зимового виводу) курчат вирощують у клітках до 45-, а іноді і до 60-денної віку. Для обліку походження 60—70 тис. курчат щорічно криломітять. Курчат, вирощуваних у клітках, опромінюють. Температурний режим при вирощуванні курчат такий: у перші 5 днів температура приміщення становить 25—26°, через кожні 7—8 днів температуру знижують на 2° і доводять до 16—17°. Опалення приміщення водяне.

Один раз на рік перед посадкою молодняка приміщення піддають газації хлорпікрином.

У перші три дні вирощування курчатам згодовують сумішку сухої крупи — пшеничної, ячної та вівсяної з добавкою свіжого сиру, у літній період — з домішкою подрібненої зелені, а в зимово-весняний період — тертої моркви. З четвертого дня в раціон вводять пшоно, кукурудзяну крупу. Годівлю провадять поперемінно: один раз дають сухі крупи, другий — вологу мішанку. Перші 10 днів курчат годують 8 раз на день. Через кожні 10 днів кількість годувань зменшують на одну дачу (доводячи до 4-разової годівлі).

В другий період (з 30—60 до 150 дня) курчат вирощують у стаціонарах і пересувних будиночках.

Зважують криломічені курчат два рази: перший раз у 3-місячному віці, після чого курчат несучих порід у 5-місячному, а м'ясо-яєчних у 6-місячному віці.

В маточне стадо молодняк відбирають за показником розвитку, здоров'я, живої ваги, екстер'єром і конституцією, типовістю і походженням.

Качки. Качина ферма «Мерефа» дослідного господарства «Борки» розташована в 6 км від центрального відділка на р. Мжі.

До 1952 р. взимку качок утримували в капітальних, порівняно теплих пташниках. Проведені в 1951 р. досліди показали, що взимку нормальню вгодовані качки добре себе почивають в літніх, легкого типу з відкритим фасадом приміщеннях. Утримання качок у таких приміщеннях сприяло кращому збереженню поголів'я і підвищенню несучості качок у порівнянні із збереженням і несучістю качок в капітальних пташниках. Тому з 1952 р. в господарстві качок утримують цілий рік у приміщеннях літнього типу з відкритим фасадом, збудованих з дешевих місцевих матеріалів.

До 1948 р. в господарстві вирощували качок лише пекінської породи. У 1948 р. були завезені місцеві сірі качки, з якими проводилась поглиблена селекційно-племінна робота. При виведенні каченят від місцевих сірих качок були одержані глинясті, сірі й білі. З усіма трьома різновидностями почали проводити роботу по їх удосконаленню і консолідації. В результаті поліпшення годівлі, догляду й утримання, проведення поглибленої селекційно-племінної роботи, спрямованого виховання молодняка було створено високопродуктивну групу українських качок трьох різновидностей: глинясті, сірі й білі. Українські качки за своїми продуктивними якостями різко відрізняються від качок пекінської породи: жива вага їх однакова, а несучість українських качок у півтора раза вища від пекінських.

Особливо відрізняються українські качки від пекінських здатністю до фуражування на водоймах. Вони краще використовують природні корми водойм рослинного й тваринного походження, що дає можливість економити до 40% концентрованих кормів. Крім українських качок,

у господарстві є невелика кількість білогрудих і пекінських качок (до 5—6% поголів'я).

При утриманні пекінських та українських качок в однакових умовах протягом багатьох років несучість українських качок становила 110—122 яйця від кожної несучки за сезон, від пекінських — 78—86 яєць. Дані про середню несучість качок за 1945—1959 рр. наведено в таблиці 11.

Таблиця 11
Середня несучість качок у дослідному господарстві «Борки»
(яєць на 1 несучку за рік)

Роки	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Показники несучості качок	46,5	47,7	35,0	71,5	65,9	74,1	72,3	89,5	98,2	97,7	114,6	93,6	107,0	100,0	103,0

Качкам у господарстві згодовують значну кількість соковитих та зелених кормів — кормові буряки, гарбузи, кабачки, відходи городніх та баштанних культур (по 400—600 г), водну м'яку рослинність — ело-дею, рдест, кущир, ряску тощо (до 900 г на день на голову). У зимовий період з вітамінних кормів згодовують 100—150 г комбінованого силосу та по 30—50 г люцернового вітамінного борошна.

Для вирощування 75 тис. каченят на качиній фермі збудовано дві дамби, які перегородили русло р. Мжі і утворили два розливи загальною площею водного дзеркала до 100 га.

Каченят вирощують з травня у приміщеннях без опалення. З інкубаторія каченят поміщають у неопалюваний акліматизатор або в літні будиночки. В будиночках каченят утримують до 30-денної віку, після чого їх переводять на стави або затоки. На воду каченят випускають на четвертий-п'ятий день життя, коли температура води не нижче 14°. Якщо на дворі буває холодно, то в перші 4—5 днів для каченят в будиночках влаштовують гнізда із соломи заввишки 30—35 см і завширшки 45—50 см (на 50—75 голів кожне). В разі потреби ці гнізда закривають марлею, натягнутою на рамку. Вирощування каченят без опалення в лісостеповій смугі України провадиться з 1.V і пізніше. До 1.V каченят у перший період вирощують в опалюваних приміщеннях при температурі не вище 20—22°.

Гуси. Гусяча ферма «Глибоке» розташована в 35 км від центральної садиби. Ферма знаходитьться поблизу ставу з площею водного дзеркала 34 га, в якому також вирощують рибу. У господарстві вирощують лише великих сірих (борківських) гусей, які були виведені колективом Інституту та дослідного господарства «Борки» шляхом схрещування тулузьких і роменських гусей (рис. 28).

Продуктивність гусей за останні роки значно підвищилась. Зараз великі сірі гуси є однією з високопродуктивних порід в країні.

З таблиці 12 видно, що різке підвищення несучості гусей спостерігається з 1952 р. З другої половини 1951 р. гусей почали годували вволю не лише у племінний сезон, а й у неплемінний, особливо восени та взимку. Отже, слід вважати, що підвищення несучості гусей з 24,7 яйця в 1951 р. до 34,0 яєць в 1952 р. є наслідком достатньої годівлі їх в неплемінний сезон. З 1952 р. несучість гусей підвищувалась повільно. Таке повільне підвищення продуктивності відбувалось, очевидно, внаслідок поступового поліпшення умов годівлі, догляду та утримання, прове-

дения селекційно-племінної роботи і спрямованого вирощування молодняка.

Необхідно зазначити, що в гусівництві до цього часу не розв'язана проблема плодючості гусей. Характерним у гусей є різке зниження зачлідності яєць влітку. В другій половині травня та в червні кількість незапліднених гусачих яєць досягає 75—80%. Таке явище особливо характерне для гусей важких порід, в тому числі й великих сірих.

Рис. 28. Великі сірі (борківські) гуси дослідного господарства «Борки».

З метою підвищення плодючості гусей з 1957 р. в господарстві проводиться гніздове парування гусей. Перші три роки роботи показали, що батьки (гусаки) добре передають потомству (синам) свої якості — високу виводимість (по гнізду).

Дослідження по підвищенню плодючості гусей таким методом продовжуватимуться і в дальному.

Індики. Індиша ферма розташована в 7 км від центральної садиби на узлісці урочища «Бульське». До 1948 р. в господарстві були місцеві бронзові індики. З 1948 р. самок цієї породи почали скрещувати з сам-

Таблиця 12
Середня цесучість великих сірих гусок у дослідному господарстві «Борки»
(яєць на 1 цесучку за рік)

Роки	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Показники цесучості гусок	23,0	21,2	9,2	26,3	24,6	25,1	24,7	34,0	34,0	35,8	39,2	36,1	40,3	41,5	42,1

цями бронзових широкогрудих індиків. Скрещування провадили методом поглинання крові до IV покоління, яке у дальному розводили «в собі». Племінну роботу з індиками у господарстві проводять шляхом масової селекції. Поглибленої селекційно-племінної роботи не проводилось. В результаті проведення масової селекції, поліпшення умов годівлі й утримання з кожним роком підвищувалась продуктивність індиків (табл. 13).

Таблиця 13

Несучість бронзових широкогрудих індичок у дослідному господарстві «Борки»
(яєць на 1 несучку за рік)

Роки	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Показники несучості індичок	35	33,8	40,1	58,1	42,9	53,8	62,0	72,8	90,8	81,3	105,2	94,4	70,0	83,1	107,0

Показники несучості індичок у 1957—1958 рр. нижчі, ніж у 1959 р. Це пояснюється тим, що в червні і липні індички були здані на м'ясо, внаслідок чого було недоодержано яєць за липень — вересень.

Підвищенню продуктивності індиків до деякої міри сприяло введення влітку у вологі мішанки гірких кормів: пера цибулі (батуна) і терного червоного перцю, а також застосування восени і взимку електричного освітлення та глибокої незмінної підстилки.

З настанням спеки (в Харківській області це переважно починається з травня) у індиків різко знижується апетит, вони погано поїдають корм (всього до 50% норми) і знижують продуктивність. Введення в раціон гірких кормів сприяє поїданню повної норми корму, внаслідок чого у індичок тривалий час спостерігається інтенсивна несучість.

Значно знижуються витрати на годівлю й утримання індиків після випуску їх на стерню. В цей час вони майже повністю себе забезпечують кормом за рахунок зерна-падалиці на полі, що в значній мірі знижує собівартість продукції індиківництва.

Вирощування індичат (12 тис. голів) проводиться у господарстві чотирма партіями по 3 тисячі в кожній. Першу партію індичат починають вирощувати в лютому, утримуючи їх в опалюваних приміщеннях до 2-місячного віку. Після цього їх вивозять у поле в літні пересувні будиночки, в яких утримують до 3-місячного віку. У дальншому індичат утримують без будиночків і навісів у лісосмузі, тільки на ніч заганяючи у вигул, огорожений сіткою.

Решту (три партії) індичат утримують в опалюваних приміщеннях до місячного віку, потім вивозять у літні пересувні будиночки, де утримують до 3-місячного віку. Після цього їх вирощують на вигулах, за виключенням останньої партії індичат, яких на ніч або заганяють у будиночки, або у місця на вигулі, огорожені металевою сіткою навколо будиночків.

Годують індичат у перші 10 днів життя 8 раз на добу. Індичатам згодовують подрібнені зернові корми, сир, непридатні для інкубації яйця (кільце), а також подрібнену зелень, перо цибулі (батуна), мінеральні корми тощо.

На вигули індичат випускають на четвертий-п'ятий день. З 10—15 днія при добрій погоді індичата весь час знаходяться на вигулі, де їх навивають і годують.

Опалення в приміщеннях, де вирощують індичат, водяне. Необхідно зазначити, що влаштовувати обігрівний зонт для індичат біля стінки не можна, бо вони скупчуються під ним і душать одне одного. Обігрівний зонт доцільно влаштовувати по середині кімнати паралельно підлозі на висоті 25—30 см від підлоги з обома відкритими сторонами.

Якщо у перші два місяці вирощування спостерігається добра погода, збереження індичат досягає 85—90%.

Дослідне господарство Українського науково-дослідного інституту птахівництва «Борки» має інкубаторний парк на 300 тис. яйцемісць.

Інкубаторій господарства (рис. 29) має 5 інкубаторів «Рекорд-39», ВИР-9, «Універсал-45» і КЭМ-20.

Курячі, качині і індичі яйця інкубують для одержання молодняка переважно для ремонту свого стада. Невелику кількість молодняка виводять для передачі іншим господарствам республіки. Так, у 1959 р. в господарстві було проінкубовано 373,5 тис. курячих яєць, 221,5 тис. качиних, 22,3 тис. гусячих та 75,7 тис. індичих.

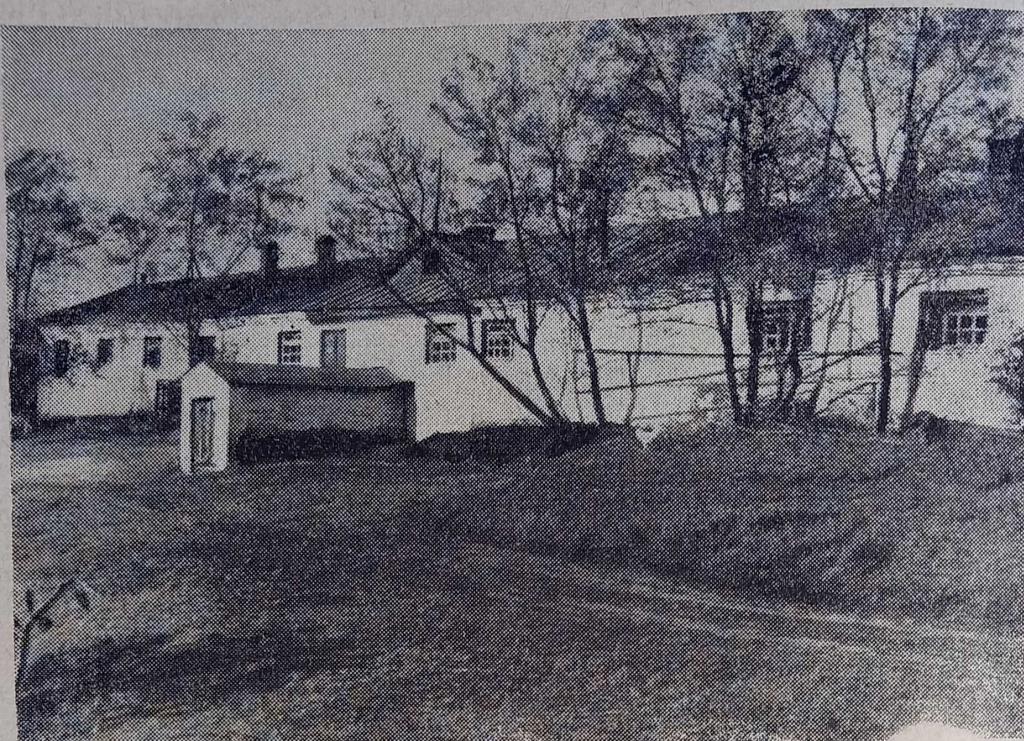

Рис. 29. Інкубаторій дослідного господарства «Борки».

До 1959 р. інкубацію яєць водоплавної птиці провадили з винесенням їх з інкубатора на двір для охолодження в другий період інкубації, що вимагало значних затрат праці.

З 1960 р. яйця водоплавної птиці почали інкубувати, охолоджуючи їх безпосередньо в інкубаторах. В третій секції інкубатора «Універсал-45» підтримується знижена температура, яка автоматично регулюється в другому періоді інкубації яєць водоплавної птиці. До інкубатора «Рекорд-39» механіки господарства з метою охолодження яєць пристосували додатково приточно-витяжні труби, які посилюють обмін повітря, особливо надходження його ззовні.

Виводимість курчат у господарстві становить 75—80%, каченят 64—70%, гусенят 55—80% та індичат 70%.

Невідкладним завданням є забезпечення господарства приміщеннями для вирощування молодняка птиці. Старі, малопридатні приміщення можуть вмістити у перший період вирощування лише до 40 тис. молодняка, тоді як для ремонту свого стада та проведення дослідних робіт Інституту потрібно вирощувати лише курчат 200 тис. голів.

У господарстві будується цех для вирощування курчат на м'ясо, в якому буде вирощуватися до 250 тис. голів на рік. Всі трудомісткі процеси будуть механізовані. Але це лише частково забезпечить потреби господарства.

Відповідно до семирічного плану розвитку господарства намічено значно збільшити поголів'я вирощуваної птиці: щорічний приріст пого-

лів'я лише маточного стада курей становитиме 5 тис. голів. Стадо курей збільшиться від 40 тис. в 1960 р. до 55 тис. у 1963 р.

Поголів'я маточного стада інших видів птиці до 1963 р. становитиме: качок 6,5 тис., індиків 2000, гусей 1000 голів.

Поряд з птахівництвом у дослідному господарстві «Борки» значне місце займає вирощування великої рогатої худоби симентальської породи молочно-м'ясного напряму. Основна товарна продукція тваринництва — сметана, м'ясна та племінна худоба. Збиране молоко як необхідний білковий корм використовується для годівлі птиці.

Розвиток великої рогатої худоби характеризується такими показниками середньої живої ваги (в кг):

При народженні	38
В 6-місячному віці	190
У 12-місячному віці	315
У 18-місячному віці	400
Дорослих корів	600

Корів утримують на трьох фермах: «Борки», «Лугове», «Веселе». Молодняк великої рогатої худоби старшого віку утримують на відділку «Касьянівка».

Ріст поголів'я та продуктивність корів видно з даних, наведених у таблиці 14.

Таблиця 14
Ріст поголів'я та продуктивність корів у дослідному господарстві «Борки»

Роки	Всього великої рогатої худоби (голів)	З них корів	Валовий надій молока (в ц)	Середній надій на 1 корову (в кг)
1946	226	60	1054	1848
1947	282	61	1199	2034
1948	350	90	1733	2430
1949	355	111	2817	2877
1950	360	114	4211	3272
1951	426	148	4844	3145
1952	453	166	6898	3560
1953	483	191	7128	3787
1954	514	202	7786	3621
1955	547	232	7782	3297
1956	623	255	9714	3704
1957	732	288	10241	3370
1958	812	330	10611	3225
1959	928	350	11399	2953

У стійловий період корів утримують у стандартних дворядних корівниках по 104 голови в кожному. Під час випасного періоду вся велика рогата худоба знаходиться в літніх таборах, куди регулярно підвозять зелені та концентровані корми. Для забезпечення моціону взимку при скотних дворах збудовано прості загони (рис. 30).

З метою безперебійного забезпечення худоби зеленими кормами в господарстві організовано зелений конвеєр. Зелені корми худоба одержує з другої половини травня до кінця жовтня.

Доїння корів та водопостачання механізовано на всіх трьох фермах. Скотні двори обладнані автонапувалками.

Крім цього, в господарстві є коні, яких використовують для перевезення різних вантажів в межах господарства.

Дослідне господарство «Борки» обслуговує колектив ветеринарних працівників: головний ветлікар, ветлікар по птахівництву, три ветеринарні фельдшери та ветсанітар.

В кінці кожного року головний ветлікар складає план профілактичних заходів по господарству на наступний рік, у якому зазначено строки обслідування коней, великої рогатої худоби та птиці.

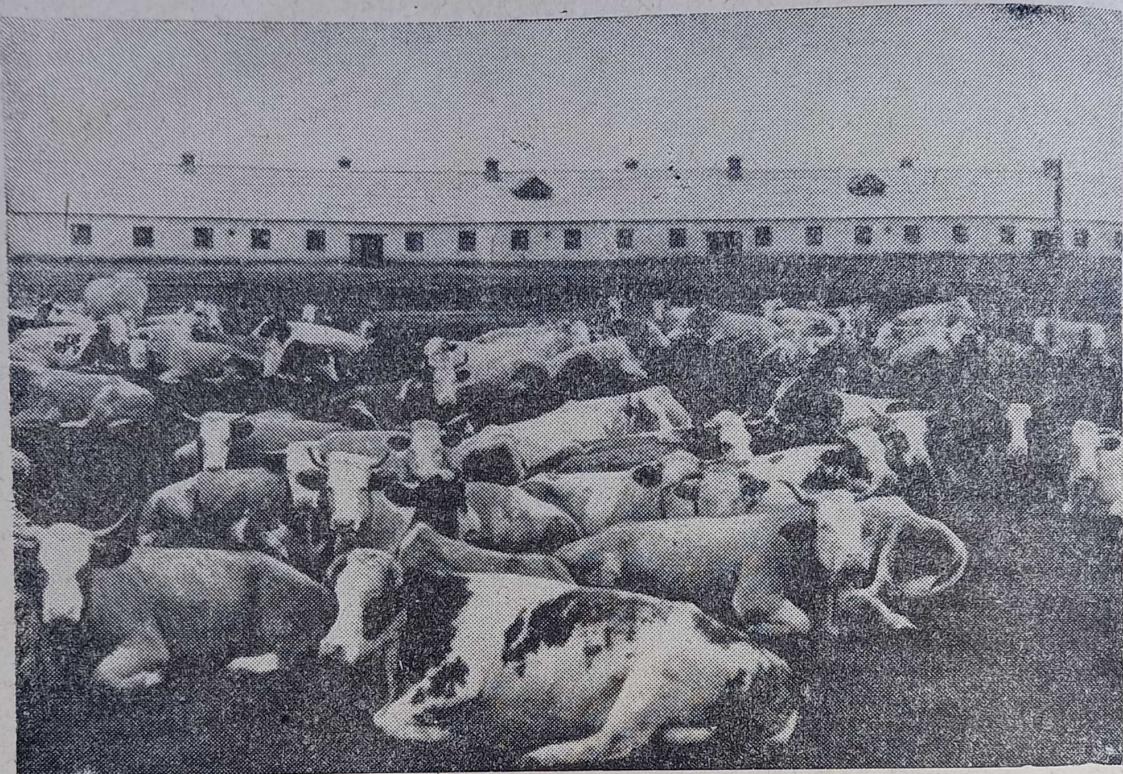

Рис. 30. Стадо великої рогатої худоби на відпочинку (дослідне господарство «Борки»).

З профілактичних заходів проводиться дезинфекція приміщень, вигулів, газація хлорпікрином курчатників, індичатників перед посадкою молодняка птиці на вирощування, змазування у пташниках сідалів маслянистими речовинами в суміші з дустом проти пухопероїдів та кліщів, щеплення каченят і гусенят в добовому віці проти паратифу та ін.

Додатковою галуззю сільськогосподарського виробництва у дослідному господарстві «Борки» є рослинництво. Основним завданням рослинництва є виробництво концентрованих, соковитих, зелених, вітамінних, грубих і частково білкових кормів для годівлі птиці, великої рогатої худоби та інших тварин.

При розробленні плану організації кормовиробництва передбачалось:

- а) забезпечити максимальний вихід поживних речовин на одиницю площини при мінімальних затратах праці й коштів;
- б) підвищити в можливих розмірах виробництво рослинного білка;
- в) забезпечити птицю протягом усього року вітамінними кормами рослинного походження;
- г) удосконалити організацію зеленого конвеєра з метою повного забезпечення птиці, великої рогатої худоби та інших тварин зеленими кормами у весняно-літньо-осінній період;
- д) створити значні страхові фонди грубих кормів, особливо силосу.

Відповідно до цих вимог в структурі посівних площ різко збільшу-

лоться площі під посівами кукурудзи (до 1600 га у 1960 р., що становить 50% усієї площі посівів зернових культур).

Виробництво рослинного білка намічено збільшити шляхом вирощування зернобобових культур та підвищення їх урожайності на базі високої агротехніки, а також різкого зниження витрат при збиранні врожаю цих культур.

З метою забезпечення птиці весною, влітку й восени зеленими вітамінними кормами передбачається організувати штучне зрошення ґрунту (відділок «Лугове») на площі 80 га, де на зелений корм вирощуватимуть люцерну та овочеві культури.

Структура посівних площ розроблена з урахуванням виробництва кормів для зростаючого поголів'я птиці та інших тварин у такій кількості, яка дасть можливість забезпечити вихід племінної продукції, м'яса, яєць, молока в намічених планом розмірах.

У зв'язку з різким збільшенням потреби в зерні для годівлі птиці та великої рогатої худоби посівна площа під зернові культури у наступні роки значно збільшиться.

Валовий вихід зерна в господарстві становить 60—80 тис. центнерів. Рослинництво повністю забезпечує потребу господарства в концентрованих, грубих, соковитих, зелених вітамінних та частково білкових кормах.

Усі господарсько-виробничі, культурні, матеріально- побутові питання адміністрація вирішує за участю і при допомозі партійної, профспілкової та комсомольської організацій.

У господарстві є лекторська група в кількості 44 чоловік, яка систематично проводить читання лекцій працівникам господарства на центральному та інших відділках. Створені групи по вивченню економіки сільського господарства, історії КПРС та ін. Організована вечірня школа, де молодь має можливість одержати повну середню освіту. На центральній садибі є клуб із стаціонарною кіноустановкою та кімната для відпочинку, де можна подивитись телепередачу, почитати газети, журнали. Подібні кімнати відпочинку є і на інших відділках.

ДОСЛІДНЕ ГОСПОДАРСТВО — ПЛЕМІННИЙ ПТАХОРАДГОСП «КРАСНИЙ»

Племінний птахорадгосп «Красний» та його відділок «Молода гвардія», Кримської області, були створені в 1921 р. як колонії неповнолітніх правопорушників.

Сотні юнаків і дівчат, що залишилися сиротами після громадянської війни, працювали в цьому господарстві і навчалися спеціальності сільськогосподарських робітників.

З 1925 р. в господарстві почало розвиватись птахівництво, в яке вкладались значні кошти. Сюди завозилася імпортна птиця, яйця та інкубатори. Уже в 1928 р. радгосп став відігравати значну роль як племінний розплідник високопродуктивних курей несучої породи леггорн.

З 1932 р. закладаються основи одного з найбільших у світі племінного птахівничого господарства.

До Великої Вітчизняної війни радгосп уже мав 100 тис. курей-несучок і виробляв щорічно до 15 млн. яєць і 1100 т м'яса птиці. Всі допоміжні галузі господарства були підпорядковані потребам птахівництва.

За досягнуті успіхи в розвитку птахівництва Указом Президії Верховної Ради СРСР радгосп у 1938 р. був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

В роки окупації господарство було зруйновано. Птахівничі та інші приміщення були знищенні. Загинуло й племінне стадо птиці.

Рішенням Кримського обкому КП України в 1957 р. було поставлено питання про відновлення довоєнної слави радгоспу.

Одним з найважливіших заходів по здійсненню цього завдання було об'єднання радгоспів «Красний» і «Молода гвардія» в одне господарство. Це дало можливість забезпечити птахівництво й тваринництво

Рис. 31. Табірне вирощування молодняка бронзових широкогрудих індиків.

міцною кормовою базою, що сприяло різкому збільшенню поголів'я птиці і розвитку тваринництва.

Тепер у племінному птахорадгоспі «Красний» є 70 тис. курей-несучок; 1780 голів великої рогатої худоби, в тому числі 540 корів; 54 тис. свиней; 130 робочих коней. Машинний парк складається з 85 тракторів (у перерахунку на 15-сильні), 23 зернових комбайнів та іншої сільськогосподарської техніки. Загальна земельна площа господарства становить 11868,5 га, в тому числі ріллі — 8630 га, вигонів і пасовищ — 2088 га, садів і виноградників 334,4 га, лісосмуг 133,5 га.

Під городництво виділено 40 га землі, крім того господарство має 6000 парникових рам.

У 1959 р. господарство продало державі 1890 т молока, 8 млн. яєць, 682 т м'яса, 345 т овочів, 391 т фруктів і 186 т винограду.

На 100 га сільськогосподарських угідь було одержано 169 ц молока і 60,8 ц м'яса, на 100 га посівів зернових культур — 196,8 тис. яєць.

Основна галузь господарства — птахівництво. Інші галузі господарства підпорядковані інтересам забезпечення в основному потреб птиці в білкових, зелених, соковитих і вітамінних кормах. З 1960 р. така галузь, як свинарство, буде поступово замінена на індиківництво. Тепер у господарстві вирощують до 12 тис. індиків (рис. 31).

Навіть садівництво, продукція якого має товарне значення, відіграє немалу роль у вирощуванні птиці, через те що багато пташників розташовані на території плодових садів, де птиця користується тінню дерев на вигулах.

Для приготування кормів для птиці й інших тварин у господарстві створені кормокухні, які щоденно перероблюють до 25 т кормів. За кормовим цехом закріплено транспорт, яким корми доставляють на ферми.

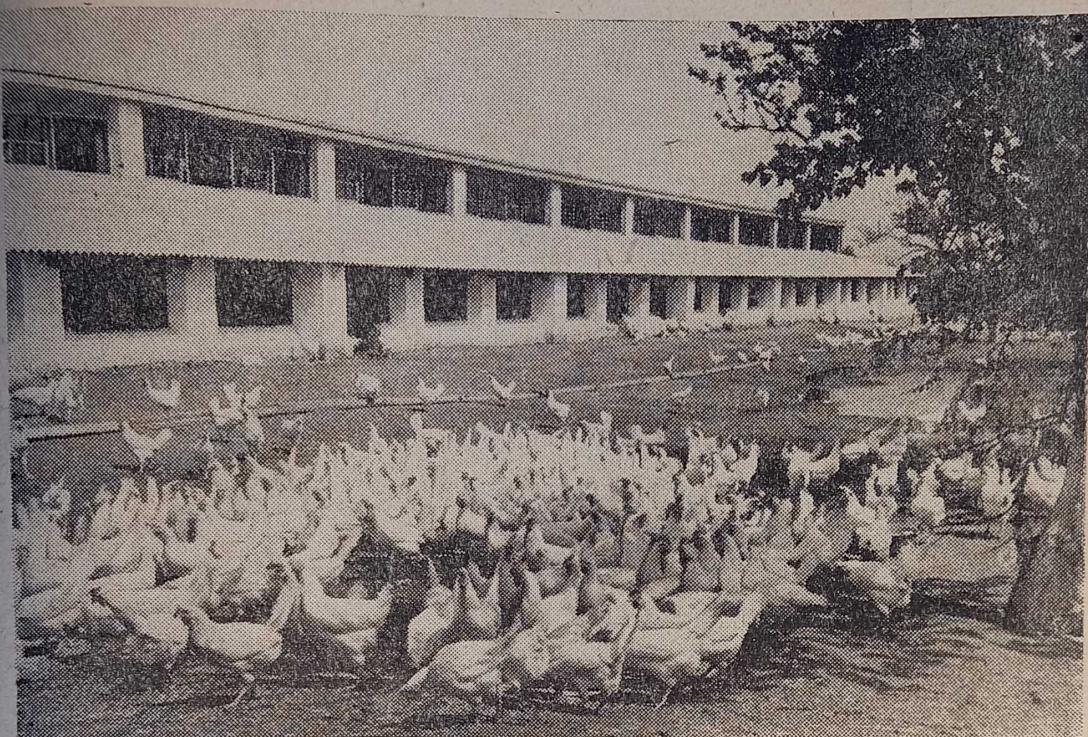

Рис. 32. Один із звичайних пташників племінного птахорадгоспу «Красний».

Крім того, господарство має два автогаражі, дві механічні майстерні, значне складське господарство, електроцех з підстанцією та інші допоміжні цехи. У господарстві є три їdalальні, три клуби, дві бани, дитячий садок та дитячі ясла, продуктові й промтоварні магазини, ощадкаси, перукарні.

Великий колектив робітників та службовців племінного птахорадгоспу «Красний», з яких 1500 чоловік працюють на виробництві, щорічно виробляє на 18—20 млн. крб. високоякісної товарної продукції.

Вся доросла птиця, вирощувана у господарстві, розміщена у пташниках (рис. 32) і розподілена на селекційно-племінну і промислову групи. Племінна робота провадиться з птицею обох груп, але ферми її різно відповідно до виробничого напряму кожної групи.

До селекційно-племінної групи входить птиця, яка має високі племінні якості, тобто здатна передавати потомству високу продуктивність. З метою підвищення продуктивності провадиться постійний добір та підбір птиці за індивідуальними ознаками. Для комплектування селекційно-племінної групи птиці використовують лише ранній молодняк, виведений в період з лютого по квітень.

Промислова група складається з молодої (70%) та переярої (30%) птиці. Основне призначення цієї птиці — одержання яичної продукції. Племінна робота спрямована на створення більш продуктивної птиці. З цією метою птицю вирощують у відповідних умовах годівлі й

утримання, застосовують масовий добір за зовнішніми ознаками продуктивності. Розміщують птицю промислової групи у пташниках по 2000—3000 голів. В кожному пташнику утримують птицю, однакову за живою вагою та віком. Біля пташників є вигули, огорожені металевою сіткою та засаджені плодовими деревами. Колектив промислової ферми під керівництвом зоотехніка та бригадирів веде постійний добір птиці за зовнішніми ознаками продуктивності. Малопродуктивну птицю вибраковують на м'ясо.

• В осінньо-зимовий період застосовують додаткове ранкове електроосвітлення приміщень, що сприяє підвищенню несучості, особливо переярої та старої птиці (табл. 15).

Таблиця 15

Вплив додаткового електроосвітлення приміщень на несучість переярої птиці

Місяці	Несучість (яєць на 1 несучку)	
	до застосування додаткового електроосвітлення	після застосування додаткового електроосвітлення
Грудень	4,70	7,23
Січень	4,17	8,51
Лютий	8,02	17,17
Березень	19,09	21,85

Яєчна продуктивність курей за 1956—1959 рр. характеризується показниками, наведеними в таблиці 16.

Таблиця 16

Валовий вихід яєць та несучість курей у племінному птахорадгоспі «Красний»

Показники	1956 р.	1957 р.	1958 р.	1959 р.
Валовий збір яєць (в тис. шт.)	6928	7217	8277	8128
Середня несучість курей по стаду (яєць на 1 несучку)	166,3	162,0	166,0	142,0
Середня несучість курей по племфермі (яєць на 1 несучку)	186,1	170,4	175,5	173,1
Поголів'я курей-несучок (голів)	35153	43317	48262	56132

Пташниця племінної ферми В. І. Мозгова у 1959 р. на кожну курку-несунку одержала по 185,3 яйця. Валовий збір яєць становив 267 409 шт. Головну увагу В. І. Мозгова приділяє годівлі птиці, точно додержуючись розпорядку дня. На її думку, важливо не лише згодувати всій групі корм відповідно до раціону, але й домогтися того, щоб кожна курка з'їдала свою норму. Цього можна добитися лише в тому разі, якщо кури будуть забезпечені достатньою кількістю годівниць і одночасно споживатимуть корм.

У В. І. Мозгової кури протягом тривалого часу користуються вигулами у будь-яку погоду, крім найнесприятливішої.

Весною і влітку, крім зелені при вигульному утриманні, птиця одержує свіжонакошену зелень жита, люцерни, кукурудзи тощо. В осінньо-зимовий період в раціон птиці вводиться свіжа морква, капуста, силос

моркви та кукурудзяний силос, дрібно нарізаний на силосорізці. У пташнику й на вигулі є окремі годівниці з черепашкою.

Інкубація яєць. У спеціально збудованому приміщенні-інкубаторії заходяться два інкубатори «Рекорд-39» та два інкубатори ВИР-9. Цех інкубації щорічно здає на вирощування 200—220 тис. добових курчат.

Рис. 33. Вибірка селекційних курчат з інкубатора.

Закладка яєць в інкубатор провадиться ввечері. Це дає змогу віддати курчат на вирощування і погодувати їх в день виводу (рис. 33).

Перед закладкою в інкубатор яйця добирають за зовнішніми і внутрішніми ознаками шляхом просвічування їх на овоскопі.

Для виведення селекційних курчат у господарстві зроблено розбірні дюралюмінієві коробки за розміром лотка з окремими комірками 7×8 см для кожного яйця. Застосування таких коробок звільнило працівників інкубаторія від зайвої закладки яєць у мішечки для індивідуальної лупки. Протягом багатьох років цех інкубації добивається 75—82% виводу здорових добових курчат.

Вирощування курчат. Для вирощування молодняка птиці господарство має 4 приміщення на 30 тис. курчат. Приміщення обладнані центральним водяним опаленням, кожне з них розділене на секції по 300—350 голів (рис. 34). У 1958 р. збудовано і здано в експлуатацію примі-

щення загального типу на 24 тис. курчат. Дві зали обладнані батареями КБ-106 на 12 тис. курчат (рис. 35). Дві зали використовуються для відгодівлі півників на м'ясо. Під час приймання на вирощування курчат сортують не менше, ніж на два сорти. До I сорту відносять курчат, які вивелись раніше, добре стоять на ногах, з доброю і міцною будовою тіла

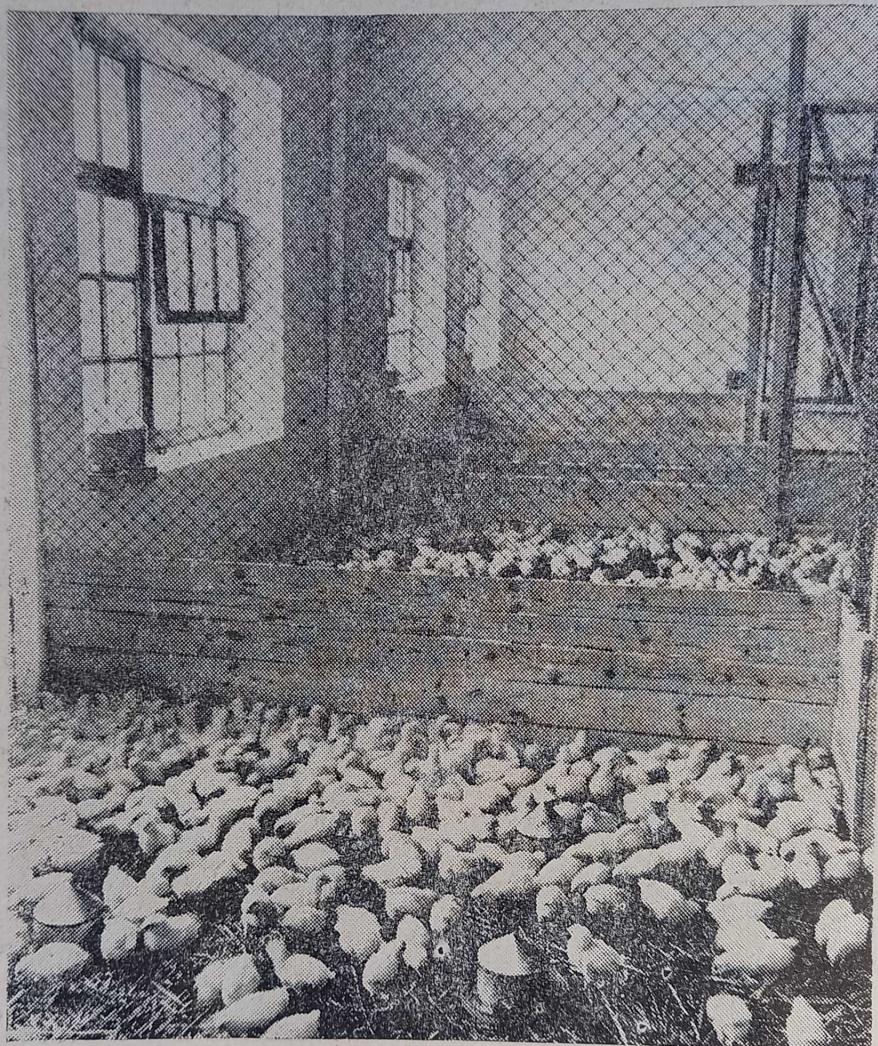

Рис. 34. Вирощування курчат на підлозі в одному з курчатників.

ї вагою в добовому віці не менше 36 г; до II сорту — курчат більш пізньої лупки, дрібніших і менш забарвлених. Розміщують курчат для вирощування за сортами.

Курчат приймають на вирощування за планом, погодженим з планом інкубації. Майже щорічно перша партія курчат виводиться в першій половині січня, а потім через кожні три-чотири доби до повного завантаження приміщень. Після одержання курчат на вирощування їх відразу годують. На третій день життя курчатам уже згодовують вологу мішанку, замішану на кислому молоці; з другого-третього дня в раціон вводять шпинат по 0,5 г на голову; з другого до десятого дня в корм додають фурозолідон (по 1 г на 1000 голів), згодовуючи його за дві дачі. З 10-денного віку до 15—20 днів курчатам дають біоветин (по 5—10 г на 1000 голів). Застосування антибіотиків при вирощуванні курчат дає позитивні наслідки. Як правило, в перші дні життя курчат годують 6—

8 раз. До 10-денноого віку курчат вирощують на підстілці з соломи, а потім на тирсі. У 1959 р. 20 тис. курчат були вирощені на глибокій незмінній підстілці.

У 3-тижневому віці проводиться сортування курчат на три групи — більш розвинених, середніх за розвитком і відсталих. При цьому відби-

Рис. 35. Вирощування курчат у клітках.

раються її півники, яких відсаджують в окремі секції. З цього часу курчат годують індивідуально-груповим методом. Відсталим і середнім курчатам згодовують більше білкових кормів; збираного молока, сиру тощо. Завідуюча брудерною фермою досвідчений зоотехнік З. В. Степанова вважає, що успіх у вирощуванні курчат залежить не лише від годівлі. Відомо багато прикладів, коли при однаковій годівлі результати вирощування бувають різними. Головне, щоб весь колектив ферми був зацікавлений у цій справі і добросовісно слідкував за найменшою зміною стану курчат. Помітивши якусь ненормальності, яка загрожує здоров'ю курчат, не треба заспокоюватися, доки не буде знайдена і ліквідована причина. У брудерному цеху працюють робітниці, які з року в рік домагаються високих виробничих показників. Старша пташниця Г. Д. Щеглова із своєю бригадою у 1959 р. виростила 47 569 курчат, старша пташниця Г. Т. Резніченко із своєю бригадою — 37 461 курча. Діловий вихід курчат в обох бригадах становив 90,6%.

Виконуючи рішення партії та уряду по розвитку соціалістичного сільського господарства, колектив племінного птахорадгоспу «Красний» взяв на себе підвищені соціалістичні зобов'язання з таким розрахунком, щоб семирічний план виконати у 1962 р.

У своїй роботі колектив господарства застосовує методи соціалістичного змагання, широко впроваджуючи досягнення науки та досвід передовиків сільського господарства.

**СПИСОК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ УНДІП
ЗА ПЕРІОД ЙОГО ІСНУВАННЯ
(1930—1960 рр.)**

1. Артюх И. А., Осташевский А. Г., Гурова Е. И., Калмыков К. В., О способах обезвреживания утиных и гусиных яиц, полученных из хозяйств, неблагополучных по паратифу (к профилактике токсикоинфекций), Научные труды Украинского института экспериментальной ветеринарии, т. 21, Сельхозгиз, М., 1954.
2. Артюх И. А., Осташевский А. Г., Калмыков К. В., Гурова Е. И., О способах обезвреживания утиных яиц, полученных из хозяйств, неблагополучных по сальмонеллезу, «Санитария», № 3, 1954.
3. Баранецкий С. Ф., Організація селекційно-племінної роботи в птахівництві, Держсільгоспвидав, К., 1938.
4. Баранецкий С. Ф., Червинський М. С., Результати схрещування місцевих качок з пекінськими, ейльсбюрі та хакі-кемпбел, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
5. Баранецкий С. Ф. та Войтовська С. Ф., Результати схрещування місцевих гусей з тулузькими та емдемськими, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
6. Баранецкий С. Ф., Селекція індиків на високу несучість, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
7. Баранецкий С. Ф., Вплив півнів-батьків і курок-матерів на несучість їх дочок, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
8. Баранецкий С. Ф., Виводоздатність яйця курей як проблема селекції, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
9. Баранецкий С. Ф., Племінну роботу на службу колгоспному птахівництву, Держсільгоспвидав, К., 1940.
10. Баранецкий С. Ф., Божко П. Ю., Дорошко І. М., Коротун Ф. Г., Павлов А. О., Ульман Ф. К., Довідник з птахівництва, Держсільгоспвидав, К., 1941.
11. Беренштейн Ф. Н., Шклляр М. Н., Вплив годівлі та голодування на кров птиці, збірник «Годівля та вирощування сільськогосподарської птиці», Держсільгоспвидав, К., 1936.
12. Білобровець О. О., Божко П. Ю., Баранецкий С. Ф., За 200 яєць від кожної курки за рік, Харків, 1937.
13. Биховець А. У., Інкубація яєць водоплавної птиці, Держсільгоспвидав, К., 1934.
14. Биховець А. У., Інкубація качиних яєць в інкубаторах «Комунар», «Птахівництво», № 5—6, 1934.
15. Быховець А. У., Результаты инкубации гусиных яиц, «Советское птицеводство», № 5, 1935.
16. Биховець А. У., Результати дослідної інкубації гусичих яєць, збірник «Проблеми інкубації», т. II, Держсільгоспвидав, К., 1936.
17. Биховець А. У., Інкубація качиних яєць в інкубаторах шафового типу «Комунар», збірник «Проблеми інкубації», т. II, Держсільгоспвидав, К., 1936.
18. Биховець А. У., Інкубація індичих яєць, збірник «Проблеми інкубації», т. II, Держсільгоспвидав, К., 1936.
19. Быховець А. У., Инкубация утиных яиц в инкубаторах «Коммунар», «Советское птицеводство», № 3, 1936.
20. Биховець А. У., Інкубатори шафового типу, Держсільгоспвидав, Харків, 1938.
21. Биховець А. У., Експериментальні матеріали на доказ диференційованої техніки інкубації, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.

84. Божко П. Ю., Виводжування з яєць курей породи леггорн і род-айланд у зв'язку з різною білковою і вітамінною годівлею, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
85. Божко П. Ю., Продуктивність курей на колгоспних фермах УРСР і заходи до її підвищення, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
86. Божко П. Ю., Вирощування та відгодівля молодняка птиці, Держсільгоспвидав, К., 1944.
87. Божко П. Ю., Досвід відновлення птахівництва, Держсільгоспвидав, К., 1945.
88. Божко П. Ю., Використання курей на боротьбі з буряковим довгоносиком, Наукові праці УДСП, т. III, Держсільгоспвидав, К., 1945.
89. Вказівки по інкубації гусячих яєць, Вид. МСГ УРСР, К., 1952.
90. Вказівки по інкубації яєць сільськогосподарської птиці, Держсільгоспвидав, К., 1956.
91. Геращенко Н., Нова методика промислової переробки птиці, Держсільгоспвидав, Харків, 1932.
92. Дахновський М. В., До питання економіки та організації громадського птахівництва в колгоспах УРСР, Наукові праці УДСП, т. III, Держсільгоспвидав, К., 1945.
93. Дахновський М. В., Розвивати племінне птахівництво, «Соціалістичне тваринництво», № 5, 1948.
94. Дахновський М. В., Вирощування качок на лиманах, плавнях, ставах, Держсільгоспвидав, К., 1949.
95. Дахновский Н. В., Утки, Госсельхозиздат, К., 1950.
96. Дахновский М. В., Використовуйте природні корми водоймів для вирощування каченят, Харківське управління сільськогосподарської пропаганди, 1953.
97. Дахновский М. В., Важливий засіб підвищення продуктивності птиці, «Соціалістичне тваринництво», № 10, 1953.
98. Дахновский Н. В., Рост и развитие утят в зависимости от разных условий кормления, Научные труды УОСП, т. IV, Харьков, 1954.
99. Дахновский Н. В., Выращивание утят с суточного возраста на водоемах, «Птицеводство», № 6, 1954.
100. Дахновский Н. В., Украинские утки, «Птицеводство», № 10, 1954.
101. Дахновский Н. В., Калмыков К. В., Сергеева Г. И., Питательное достоинство вегетативной массы мягкой водной растительности и ее кормовое значение в птицеводстве, Научные труды УОСП, т. IV, Харьков, 1954.
102. Дахновский Н. В., Выращивание утят на водоемах с использованием естественных кормов, Научные труды УОСП, т. V, Госсельхозиздат, К., 1955.
103. Дахновский М. В., Божко П. Ю., Биховець А. У., Павлов А. О., Птахівництво, Держсільгоспвидав, К., 1955.
104. Дахновский Н. В., Опыт выращивания утят на водоемах, Госсельхозиздат, К., 1955.
105. Дахновский Н. В., Глубокая подстилка, «Птицеводство», № 9, 1958.
106. Дахновский М. В., Осадчук О. Д., Вирощування качок на водоймах, Держсільгоспвидав, К., 1958.
107. Дахновский М. В., Осадчук О. Д., Розвиток птахівництва, «Наука і життя», № 4, 1958.
108. Дахновский Н. В., Описание и зоотехническое обоснование нового типа утятника, Научные труды УОСП, т. VI, Госсельхозиздат, К., 1959.
109. Дахновский Н. В., Интенсивное птицеводство в США, Изд. МСХ СССР, М., 1959.
110. Дахновский М. В., Ефективність вирощування качок на морських і прісних водоймах, «Вісник сільськогосподарської науки», № 2, 1959.
111. Дахновский М. В., Міжлінійна гібридизація курей, «Вісник сільськогосподарської науки», № 7, 1959.
112. Дахновский М. В., Кегелес Ю. С., Скуратов И. С., Нове в організації птахівництва на Українській дослідній станції птахівництва, Бюлєтень сільськогосподарської інформації, Харків, 1959.
113. Дахновский Н. В., Кегелес Е. С., Осадчук А. Д., Широкогабаритный птичник с комплексной механизацией для содержания кур на глубокой подстилке, «Птицеводство», № 4, 1959.
114. Дахновский М. В., Вирощування та відгодівля качок, збірник «Вирощування та відгодівля птиці», Держсільгоспвидав, К., 1960.
115. Демченко М. О., Результати відгодівлі батарейних курчат на раціонах Української дослідної станції птахівництва і Братцевської батарейної фабрики, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
116. Демченко М. А., Гуси домашние и откорм птицы, Колхозная производственная энциклопедия, К., 1950.

117. Демченко М. О., Планування, облік, організація та оплата праці на колгоспних фермах («Птахівництво» — підручник для трирічних агрозоокурсів), Держсільгоспвидав, К., 1951.
118. Демченко М. А., Продуктивные качества пород кур мясно-яичного направления, Научные труды УОСП, т. IV, Харьков, 1954.
119. Демченко М. О., Передові пташниці Харківщини, Харківське обласне видавництво, 1955.
120. Дубовский Н. В., Животное население дна и зарослей реки Молочной и ее притоков, Научные труды Научно-исследовательского института биологии и биологического факультета Харьковского государственного университета, т. 23, Харьков, 1950.
121. Дубовский Н. В., Зообентос рыбоводных прудов колхоза им. Сталина, Богословского района, Научные труды научно-исследовательского института биологии и биологического факультета Харьковского государственного университета, т. 23, Харьков, 1950.
122. Дубовский Н. В., Использование мягкой водной растительности в утководстве, «Птицеводство», № 6, 1955.
123. Дубовский Н. В., Пути повышения урожайности мягкой водной растительности, Научные труды УОСП, т. V, Госсельхозиздат, К., 1955.
124. Дубовский Н. В., Мясная продуктивность межпородных помесей кур, Бюллетень научно-технической информации Украинского научно-исследовательского института животноводства, № 2, 1956.
125. Дубовский Н. В., Скуратов И. С., Использование засыпанных початков кукурузы при откорме петушков, «Птицеводство», № 12, 1956.
126. Дубовский М. В., Помісні кури (Календар колгоспника), Держсільгоспвидав, К., 1957.
127. Дубовский Н. В., Имеется ли связь между окраской, живым весом и яйценоскостью у помесей кур нью-гемпшир и русская белая, «Птицеводство», № 9, 1957.
128. Дубовский Н. В., Кукуруза в кормлении птиц, сборник «Кукуруза как кормовое средство», Сельхозгиз, М., 1957.
129. Дубовский М. В., Використання кукурудзи для годівлі птиці, збірник «Використання кукурудзи у тваринництві», Держсільгоспвидав, К., 1958.
130. Дубовский Н. В., Межлинейная гибридизация — перспективный путь повышения продуктивности кур, «Птицеводство», № 10, 1958.
131. Дубовский М. В., Дахновский М. В., Копилов В. М., Курдюков М. Г., Характеристика міжлінійних тібридних курей, Бюллетень науково-технічної інформації Науково-дослідного інституту тваринництва Лісостепу і Полісся УРСР, № 4, Харків, 1958.
132. Дубовский М. В., Гібридні кури (Календар колгоспника), Держсільгоспвидав, К., 1959.
133. Дубовский Н. В., Межлинейная гибридизация в птицеводстве, «Животноводство», № 9, 1959.
134. Дубовский М. В., Промислове скрещивание курей (Календар колгоспника), Держсільгоспвидав, К., 1959.
135. Дубовский Н. В., Быховец А. У., Скуратов И. С., Хаскин В. В., Кукуруза в кормлении птиц, Научные труды УОСП, т. VI, Госсельхозиздат, К., 1959.
136. Дубовский Н. В., Скуратов И. С., Хаскин В. В., Кукуруза как кормовое средство в птицеводстве, сборник «Кормовое достоинство кукурузы», Изд. МСХ СССР, М., 1959.
137. Дубовский Н. В., Межпородное скрещивание кур и пути внедрения его в колхозное птицеводство, Научные труды УОСП, т. VI, Госсельхозиздат, К. 1959.
138. Дубовский Н. В., Евтищенко Р. К., Рост и мясная продуктивность цыплят-помесей мясно-яичных пород, «Птицеводство», № 9, 1959.
139. Дубовский Н. В., Пархоменко Е. С., Опыт использования селекционного птичника нового типа, «Птицеводство», № 12, 1959.
140. Дубовский М. В., Ефективність чистопородного розведення та скрещування курей і організація племінної роботи з ними, «Підвищення продуктивності птахівництва» (матеріали сесії), Вид. УАСГН, К., 1960.
141. Дубовский Н. В., Курдюков М. Г., Изучение крупных серых гусей путем отбора производителей по плодовитости, «Птицеводство», № 2, 1960.
142. Дубовский М. В., Копилов В. М., Порівняльне вивчення продуктивності гібридних курей, Наукові праці УДСП, т. VII, Вид. УАСГН, К., 1960.
143. Зоотехнічна інструкція по вирощуванню молодняка птиці, Держсільгоспвидав, Харків, 1932.
144. Зоотехнічна інструкція по вирощуванню молодняка птиці на куриній птахівничій фермі, Держсільгоспвидав, К., 1937.
145. Інструкція для роботи на інкубаторах «Український велетень», Держсільгоспвидав, Харків, 1933.

205. Пилипенко І. П., Шкляр Н. М., Перетравність дріжджованого корму, борошна, конюшини, кропиви та топінамбуру у курей та свіжого жому у гусей, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
206. Пилипенко І. П., Шкляр Н. М., Кормова цінність грубих кормів для гусей, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
207. Плющ М. Г., Заміна зерноконцокорму та беззернова годівля птиці в куриній птахівничій фермі, «Птахівництво України», № 1—2, 1933.
208. Плющ М. Г., Топінамбур як соковитий корм для несучої птиці, збірник «Годівля та вирощування сільськогосподарської птиці», Держсільгоспвидав, К., 1936.
209. Плющ М. Г., Вплив дріжджованого корму на несучість курей, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
210. Плющ М. Г., Інкубаційні якості гусачих яєць у зв'язку з різною вітамінною годівлею, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
211. Плющ М. Г., Перевірка норм годівлі качок пекінської породи, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
212. Плющ М. Г., Виводимість яєць та несучість курей породи род-айланд та суссекс у зв'язку із застосуванням додаткового мочіону при їх утриманні, Наукові праці УДСП, т. III, Держсільгоспвидав, К., 1945.
213. Попов А. А., Осадчук А. Д., Глубокая подстилка — средство повышения продуктивности кур и производительности труда птичниц, «Птицеводство», № 9, 1959.
214. Попов А. А., Синтетичне середовище для культивування збудника туберкульозу птиці, Наукові праці УДСП, т. VII, Вид. УАСГН, К., 1959.
215. Попов А. А., Глибока підстілка у пташинку — джерело вітаміну B_{12} , «Соціалістичне тваринництво», № 1, 1960.
216. Притула М. Ф., Продуктивна цінність сумішок силосованих кормів для несучості курей, збірник «Годівля та вирощування сільськогосподарської птиці», Держсільгоспвидав, К., 1936.
217. Рекомендації по утриманню курей на глибокій підстілці, Вид. МСГ УРСР, К., 1957.
218. Рекомендації по заготівлі і згодовуванню комбінованих силосів сільськогосподарської птиці, Харківське обласне книжкове видавництво, 1958.
219. Рекомендации по выращиванию индюшат на мясо, Стalinское областное книгоиздательство, 1959.
220. Рекомендаций по заготовлі і згодовуванню комбінованих силосів сільськогосподарської птиці, Вид. МСГ УРСР, К., 1960.
221. Радченко Л. П., Збукер О. П., Високопродуктивна птахофера, Харківське обласне книжкове видавництво, 1959.
222. Серапін С. В., Використання сільськогосподарської птиці на боротьбі з клопом-черепашкою, Наукові праці УДСП, т. III, Держсільгоспвидав, К., 1945.
223. Скуратов І. С., Використання консервованих качанів кукурудзи при відгодівлі гусей, «Соціалістичне тваринництво», № 3, 1956.
224. Скуратов І. С., Про згодовування птиці кормового люпину, «Соціалістичне тваринництво», № 10, 1956.
225. Скуратов І. С., Силос для птиці, «Соціалістичне тваринництво», № 11, 1956.
226. Скуратов І. С., Кукурузные початки в рационах птицы, «Наука и передовой опыт в сельском хозяйстве», № 5, 1956.
227. Скуратов І. С., Кукуруза — ценный корм для птицы, Изд. МСХ СССР, 1956.
228. Скуратов І. С., Кормовой люпин в рационах кур, «Наука и передовой опыт в сельском хозяйстве», № 1, 1957.
229. Скуратов І. С., Кукурудза — цінний корм для птиці (Календар колгоспника), Держсільгоспвидав, К., 1957.
230. Скуратов І. С., Опыт скармливания люпина молодняку птицы, «Птицеводство», № 7, 1957.
231. Скуратов І. С., Більше вирощувати курчат на м'ясо, «Соціалістичне тваринництво», № 6, 1958.
232. Скуратов І. С., Скармливание птице кукурузы, «Кукуруза», № 2, 1958.
233. Скуратов І. С., Комбинированный силос (серия «Птицевод»), Изд. МСХ СССР, М., 1958.
234. Скуратов І. С., Больше птичьего мяса (серия «Птицевод»), Изд. МСХ СССР, М., 1958.
235. Скуратов І. С., Скармливание птице силосованной кукурузы, «Птицеводство», № 4, 1959.
236. Скуратов І. С., Кормовой люпин — важнейший источник белка для птицы, «Птицеводство», № 3, 1959.
237. Скуратов І. С., Важнейший источник производства мяса, «Колхозное производство», № 2, 1959.
238. Скуратов І. С., Дешевый корм для уток, «Колхозное производство», № 4, 1959.
239. Скуратов І. С., Комбинированный силос для сельскохозяйственной птицы, «Совхозное производство», № 5, 1959.

240. Скуратов І. С., Цінний корм для сільськогосподарської птиці (Календар колгоспника), Держсільгоспвидав, К., 1959.
241. Скуратов І. С., Кір'янова Г. В., Шляхи зниження затрат при вирощуванні курчат на м'ясо, «Соціалістичне тваринництво», № 10, 1959.
242. Скуратов І. С., Використання кукурудзи при годівлі та відгодівлі птиці, «Підвищення продуктивності птахівництва» (матеріали сесії), Вид. УАСГН, К., 1960.
243. Скуратов І. С., Кукурудза і кормовий люпин як основні компоненти раціону курей, Наукові праці УДСП, т. VII, Вид. УАСГН, К., 1959.
244. Скуратов І. С., Використання комбінованих силосів у птахівництві, збірник «Досягнення науки і передового досвіду в сільському господарстві», Харківське обласне книжкове видавництво, 1959.
245. Скуратов І. С., Кукурудза як основний корм при годівлі птиці, збірник «Вирощування та відгодівля птиці», Держсільгоспвидав, К., 1960.
246. Скуратов І. С., Кормовий люпин — добрий корм для курчат, «Колгоспник України», № 1, 1960.
247. Скуратов І. С., Вирощування курчат на м'ясо, «Колгоспник України», № 6, 1960.
248. Супрун В. М., Дахновский Н. В., Пархоменко Е. С., Механизированный птичник на 6000 кур-несушек, «Механизация и электрификация сельского хозяйства», № 4, 1959.
249. Тицкий И. Я., Повышение уровня белкового питания в птицеводстве, Научные труды Научно-исследовательского института животноводства Лесостепи и Полесья УССР, Харьков, 1960.
250. Тищенко М. К., Норми годівлі сільськогосподарської птиці, збірник «Годівля та вирощування сільськогосподарської птиці», Держсільгоспвидав, К., 1936.
251. Тищенко М. К., Норми годівлі каченят, збірник «Годівля та вирощування сільськогосподарської птиці», Держсільгоспвидав, К., 1936.
252. Тустанівський Т. Г., Гусівництво в колгоспах Таращанського району, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
253. Тустанівський Т. Г., Гусеферма колгоспу ім. Леніна, Держсільгоспвидав, К., 1941.
254. Указания по инкубации яиц, Изд. МСХ СССР, М., 1959.
255. Філіпенко І. П., Виводжування з яєць гусей у зв'язку з мінеральною годівлею, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
256. Фролов А. Г., Досвід запровадження штучного (електричного) освітлення курників в осінньо-зимову пору 1938/39 р. в колгоспі «Авангард», Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
257. Фролов А. Г., Скриник І. К., Місцеві гуси в зоні діяльності Дніпропетровського опорного пункту птахівництва, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
258. Хаскін В. В., Як зберегти каротин у люцерновому борошні, «Соціалістичне тваринництво», № 12, 1955.
259. Хаскін В. В., Физиологические основы температурного режима выращивания утят, «Птицеводство», № 12, 1958.
260. Хаскін В. В., Температурные режимы выращивания птицы, «Колхозное производство», № 5, 1959.
261. Хаскін В. В., Обмен минеральных веществ в гусином яйце при искусственной и естественной инкубации, Научные труды УОСП, т. VI, Госсельхозиздат, К., 1959.
262. Хаскін В. В., Теплообмен и развитие терморегуляции в эмбриогенезе уток, Научные труды УОСП, т. VI, Госсельхозиздат, К., 1959.
263. Хаскін В. В., Тицкий И. Я., Комбинированный силос для сельскохозяйственной птицы, «Птицеводство», № 8, 1959.
264. Червінський М. С., Про можливість прискорення селекційної роботи з качками методом виведення за один рік двох генерацій, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
265. Шевгота О. П., За дальше поширення місцевих полтавських курей, «Соціалістичне тваринництво», № 11, 1955.
266. Шевгота О. П., Зоотехническая работа Миргородской ИПС (Полтавской области), «Птицеводство», № 9, 1956.
267. Шевгота О. П., Високопродуктивна птахоферма (досвід роботи птахівничої ферми колгоспу ім. Сталіна, Миргородського району, Полтавської області), Держсільгоспвидав, К., 1956.
268. Шкляр Н. М., Розвиток курячого ембріона залежно від різних умов (температури та вологості) при інкубації, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
269. Шкляр Н. М., Лужно-кислотна рівновага в яйцах курей та качок в період інкубації, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.

270. Шкляр Н. М., Динаміка ембріонального росту сухопутної і водоплавної птиці в період ембріонального розвитку, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
271. Шкляр Н. М., Морфологічний стан крові під час ембріонального розвитку сільськогосподарської птиці (курець, індиків, качок, гусей), збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
272. Шкляр Н. М., Про кількісне визначення сирого жиру за виженереним залишком, збірник «Птахівництво», Держсільгоспвидав, К., 1938.
273. Щербина П. П., Важливі умови високої виводжуваності гусячих яєць, «Соціалістичне тваринництво», № 3, 1957.
274. Щербина П. Ф., О режиме инкубации гусиных яиц в инкубаторах шкафного типа, Бюллетень научно-технической информации Научно-исследовательского института животноводства Лесостепи и Полесья УССР, вып. 3, 1957.
275. Щербина П. П., Застосування хлористого кобальту в годівлі курей, «Вісник сільськогосподарської науки», № 10, К., 1958.
276. Щербина П. П., Досвід градильтських птахівників по розведенню гусей, «Соціалістичне тваринництво», № 5, 1958.
277. Щербина П. Ф., Совещание по птицеводству в Запорожской области, «Птицеводство», № 9, 1958.
278. Щербина П. Ф., Эмбриональное развитие гусей при искусственной инкубации, Научные труды УОСП, т. VI, Госсельхозиздат, К., 1959.
279. Щербина П. Ф., Микроэлементы повышают продуктивность птицы, «Колхозное производство», № 4, 1959.
280. Щербина П. П., Семирічку достроково, «Соціалістичне тваринництво», № 7, 1959.
281. Щербина П. Ф., Применение микроэлемента кобальта в кормлении птицы (серия «Птицевод»), № 8, Изд. МСХ СССР, М., 1959.
282. Щербина П. П., 75 тысяч яиц на 100 га зерновых, Держсільгоспвидав, К., 1959.
283. Щербина П. Ф., Птицеводство становится ведущей отраслью, «Колхозное производство», № 10, 1959.
284. Щербина П. П., Постэмбриональный розвиток гусенят, Наукові праці УДСП, т. VII, Вид. УАСГН, К., 1959.
285. Ястреб С. В., Розвиток птахівництва в УРСР, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.
286. Ястреб С. В., Завдання інкубаторно-птахівничих станцій, Наукові праці УДСП, т. II, Держсільгоспвидав, К., 1941.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	3
Робота Інституту по підвищенню продуктивності птахівництва	5
Відділ селекції та розведення сільськогосподарської птиці	9
Відділ годівлі та утримання сільськогосподарської птиці	19
Відділ інкубації яєць сільськогосподарської птиці	26
Відділ зоогігієни утримання птиці	32
Відділ механізації	34
Відділ економіки та організації птахівництва	38
Лабораторія фізіології та біохімії	41
Лабораторія по вивченню природних кормів водойм	45
Експериментальна база Інституту	48
Дослідне господарство — племінний птахорадгосп «Борки»	48
Дослідне господарство — племінний птахорадгосп «Красний»	63
Список друкованих праць УНДІП за період його існування (1930—1960 pp.)	73

**Украинский научно-исследовательский институт
птицеводства**
(на украинском языке)

Издательство Украинской академии
сельскохозяйственных наук,
Киев, ул. Горького, 81

Редактор *В. І. Желіховський*
Художній редактор *Г. Р. Кохан*
Технічний редактор *А. П. Відоняк*
Коректор *В. В. Мойсєєва*

Вид. № 229. БФ 21559. Здано на виробництво
23.XII-60. Підписано до друку 14.II-61. Формат
 $70 \times 108^{1/16}$. Фіз. друк. арк. 5,25. Умовних друк.
арк. 7,19. Обліково-вид. арк. 7,15. Тираж 2000.
Зам. 298. Ціна 43 коп.

Київ, 41, Голосієво, друк. вид-ва УАСГН.

Ціна 43 коп.

